

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

**TÜRKİYE VE İNGİLTERE İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLAR
SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

Emine Seda GÜN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2007

TÜRKİYE VE İNGİLTERE İLKÖĞRETİM 4 ve 5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Emine Seda Gün

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2007

KABUL VE ONAY

Emine Seda Gün tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye ve İngiltere İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi ğretim Programlarının Karşılaştırılması,’’ başlıklı bu çalışma, 06.06.2007 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Veysel Sönmez (Başkan), (Danışman)

Doç. Dr. Banu Yangın

Doç. Dr. Yusuf Budak

Yrd. Doç. Dr. Ali Ekber Şahin

Yrd. Doç. Dr. Burcu Akhun Akbayrak

Yukarıdaki imzaların adı geçen ğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan Çakın
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Emine Seda Gün

ÖZET

GÜN,Emine Seda.Türkiye ve İngiltere İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Bu araştırma, Türkiye İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile İngiltere 4 ve 5. Seviyeler Sosyal Bilgiler Öğretim Programı' nı karşılaştırarak benzerlik ve farklılıklarını belirlemek üzere yapılmıştır. İngiltere' de sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgileri dersi adı altında sunulmaktadır. Bu nedenle araştırmada üç derse ait öğretim programları incelenmiştir.

Araştırmada, varolan bir durumu ortaya koyma amacı güdüldüğünden tarama modeli kullanılmış, evren ve örneklem tayinine gidilmemiştir. Öğretim programları ve eğitim sistemleriyle ilgili bilgiler literatür taramasıyla, kütüphanelerden ve genel ağ ortamından elde edilen belgelerden sağlanmıştır. Bu bilgiler “belge çözümleme (document analysis)” yöntemiyle değerlendirilerek araştırma için gerekli olan veriler elde edilmiştir. Hedefler ve konularla ilgili veriler seviye grupları baz alınarak tablolastırılmış ve karşılaştırılmıştır. Eğitim durumlarıyla ilgili veriler içerik, nitelik, nicelik ve dersin işlenişine olan etkisi yönlerinde karşılaştırılmıştır. Sınama durumlarının karşılaştırılması sürecindeyse eğitim sürecindeki değerlendirme sistemleri ve sinama araçları karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular alt problemlere göre yorumlanmıştır.

Sonuç olarak iki ülkenin, içerik ve yönetim olarak birbirlerinden çok farklı eğitim sistemlerine sahip olduğu, İngiltere Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın görece daha zengin ve esnek bir yapıya sahip olduğu ve Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın geliştirilmesinde ve uygulanmasında birtakım eksikliklerin mevcut olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ve değerlendirmeler ışığında, Türkiye'de genel eğitim sistemi problemleri ve sosyal bilgiler eğitim ve öğretimi ile ilgili eksiklerin giderilmesi adına kapsamlı çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Eğitim, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Öğretim Programı

ABSTRACT

This research was done to state the like and unlike terms of the Turkish Primary Social Studies Curriculum for 4th and 5th grades and the English Social Studies Curriculum for 4th and 5th levels. In England, social studies subject is given by the name of history, geography and citizenship education. For this reason, the curricula of these three lessons were examined in the research.

The aim of the research was to present an existing situation, therefore, no population and sample determination was done. The information related to the curricula and education systems were gathered from the documents found by review of literature via libraries and internet, and evaluated by the use of “document analysis” method to form useful data. Data related to the instructional objectives and subjects were tabled due to the levels. Data related to the educational events were compared due to the content, quality; quantity and effect to the course work. In the comparison process of assessment events, both evaluation systems and the assessment tools were compared. The findings were implemented due to the problems stated in the research.

As a conclusion, it is found that the general educational systems of the two countries were widely divergent in terms of standardized content and direction, the English Social Studies Curriculum is relatively flexible and extensive, there are certain problems at developing and applying the Turkish Social Studies Curriculum. Finally, using the primary research results of the comparative study, a comprehensive set of recommendations is provided regarding general educational system issues as well as filling-in the gaps in social studies education in Turkey.

Key Words

Education, Social Studies Education, Curriculum

İÇİNDEKİLER

Özet	i
Abstract	ii
İçindekiler.....	iii
Ekler.....	v
Tanımlar ve Kısaltmalar.....	vi

BÖLÜM I – GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	10
1.3. Problem Cümlesi	11
1.4. Alt Problemler	11
1.5. Sayıtlılar	12
1.6. Sınırlılıklar	12
1.7. İlgili Araştırmalar	12

BÖLÜM II – YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	18
2.2. Veri Toplama Araçları.....	18
2.3. Veri Toplama Yöntemleri.....	18
2.4. İşlem Basamakları	19

BÖLÜM III – BULGULAR ve YORUM

3.1. İngiliz Eğitim Sistemi.....	20
3.1.1. Genel Yapı.....	20
3.1.2. Okul Yapısı ve Yönetimi.....	22
3.1.3. Uygulanan Öğretim Programı.....	23
3.1.4. Değerlendirme Sistemi.....	24
3.2. Türk Eğitim Sistemi.....	24
3.2.1. Genel Yapı.....	25
3.2.2. Okul Yapısı ve Yönetimi.....	29
3.2.3. Uygulanan Öğretim Programı.....	30

3.2.4. Değerlendirme Sistemi.....	31
3.3. İngiltere ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması.....	32
3.3.1. Hedeflerin Karşılaştırılması.....	33
3.3.2. Konu Başlıklarının ve Alt Başlıkların Karşılaştırılması	41
3.3.3. Eğitim Durumlarının Karşılaştırılması.....	45
3.3.4. Sınama Durumlarının Karşılaştırılması.....	47
BÖLÜM IV – SONUÇ ve ÖNERİLER	
4.1. Öğretim Programlarının Karşılaştırılması.....	54
4.1.1. Hedeflerle İlgili Sonuçlar	54
4.1.2. Konu Başlıkları ve Alt Başlıklarıyla İlgili Sonuçlar	54
4.1.3. Eğitim Durumlarıyla İlgili Sonuçlar	56
4.1.4. Sınama Durumlarıyla İlgili Sonuçlar	57
4.2. Öneriler	58
KAYNAKÇA	61
ÖZGEÇMİŞ.....	111

EKLER

EK 1: Tablo III.1.: TSBÖP’de ve İSBÖP’de yer alan hedefler.....	66
EK 2: Tablo III: 2. : TSBÖP’de ve İSBÖP’de yer alan konu başlıkları ve alt Başlıkları	97

TANIMLAR VE KISALTMALAR

Eğitim: Öğrenenin davranışlarında önceden planlanan ve hedeflenen değişiklikler meydana getirme sürecidir.

Anahtar Evre (Key Stage): İngiliz Eğitim Sistemi'nin bölümlerinden her biri. Her evre belli bir yaş aralığını ifade etmektedir. Buna göre;

- Anahtar Evre 1 (Key Stage 1):5-7 yaş grubu
- Anahtar Evre 2 (Key Stage 2):7-11 yaş grubu
- Anahtar Evre 3 (Key Stage 3):11-14 yaş grubu
- Anahtar Evre 4 (Key Stage 4):14-16 yaş grubu

Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (TSBÖP) : Sekiz yıllık temel eğitim bünyesinde uygulanmakta olan 4. ve 5. sınıflar sosyal bilgiler öğretim programıdır.

İngiltere Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (İSBÖP) : İngiltere'de anahtar evre 2'de uygulanmakta olan tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgileri öğretim programlarıdır.

İş Şemaları (Schemes of Work) : İngiltere Sosyal Bilgiler Programı'nda yer alan konuları, konuların alt başlıklarını, özet bilgileri ve önemli örnekleri içeren planlardır.

YEO : İngiltere'de faaliyet gösteren yerel eğitim otoriteleridir.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu,araştırmanın amacı,problem cümlesi,alt problemler, denenceler, sayıtlılar, tanımlar ve sınırlamalar üzerinde durulmuştur.

1.1 Problem Durumu

Eğitim, insanın kalıtsal güçlerinin geliştirilip istenen özelliklerle yoğunlaşmış bir kişiliğe kavuşması için kullanılacak en önemli araçtır. İnsanlara bilgi ve beceri kazandırmanın da ötesinde eğitim; toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin sapmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğunu taşır. Bu değerler öğrencilerin davranışlarını ve dilek düzeylerini yine eğitim yoluyla etkiler. Tüm bu özellikler dahilinde asıl olan eğitimin davranış değiştirme, davranış oluşturma amaçlı etkinlikler bütünü olmasıdır. Eğitimin bu yönünü daha net olarak görebilmemiz için şimdiye kadar yapılan tanımlardan yararlanabiliriz:

“Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir” (Sönmez, 1989:117).

“Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir” (Oğuzkan, 1974:33).

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1972:17).

“Eğitim, geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir” (Smith and Shores, 1957:23).

“Eğitim, bireylerin davranış biçimlerini değiştirme sürecidir” (Tyler, 1953: 6).

Tanımlarda görüldüğü gibi, bireylerde eğitim süreci yoluyla bir gelişme ya da değişim öngörülmekte, daha önceden belirlenmiş birtakım kazanımlar gerçekleşmektedir. Günümüzde, eğitimin bilgi aktarması görüşü giderek geçerliliğini yitirmiş; bunun yerine, gelişen, değişen topluma kolayca uyum gösterebilen, hızlı ve akılcı kararlar verebilen, birbirleriyle ve çevreleriyle etkili iletişim kurabilen bireyler yetiştirilmesi görüşü benimsenmeye başlanmıştır. Eğitimin giderek evrensel boyutlarda ele alınması ve dünya ülkelerinin bütünleşme çabaları küresel eğitimin de önemini artırmaktadır. İşte, küresel eğitimin gerçekleştirilmesinde de en uygun temel konu alanı sosyal bilgilerdir.

Sosyal bilgiler onu kullananın amacına göre değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Sönmez' e göre (Sönmez, 1999:17); "Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgilerdir". Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi üzerine çalışmalar yapan diğer bir kişi olan Erden'e göre ise "Sosyal bilgiler ilköğretim okullarında iyi ve sorumluluğunu bilen vatandaş yetiştirmek amacı ile sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır"(Erden, tarihsiz:8).

Barr, Barth ve Shermis'e göre "Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileri ile ilgili bilgi ve deneyimlerin birleştirilmesidir" (Aktaran, Karakuş 2006:6). ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ise sosyal bilgileri şu şekilde tanımlamıştır: sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji, sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen, sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal bilgilerin temel amacı, birbirlerine bağımlı, küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı mantıklı kararlar verebilme yeteneğini geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır. Tüm bu tanımlardan sonra kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse; sosyal bilgileri, sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve

yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen bir dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olarak tanımlayabiliriz.

Sosyal bilgiler dersinin genel odağı insan davranışdır. Sosyal bilgilerin tüm bileşenleri geçmişte ve günümüzde bireylerin birbirleriyle ve çevreleriyle nasıl etkileşimde bulunduğu ve hangi yollarla örgütlenip, yönetildiğiyle ilgilenmektedir (Welton ve Mallan, 1999). Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterliğini geliştirmek için sosyal bilimler ve insan bilimlerinin bütünleştirilmesi çalışmasıdır. Geçtiğimiz yüzyıl boyunca Sosyal bilgilerin tanımı, konu alanı bilgisini artırmaktan daha çok çocuk ve gençlerin anlamlı bilgiyi nasıl yapılandırdıkları yönünde bir değişme eğilimi içindedir. Sosyal bilgilerle ilgili eğitimciler, her zaman yeni kuşaklara demokratik geleceğin öğretiminin önemini vurgulamakta ve sosyal bilgiler eğitiminin, öğrencinin sosyal dünyayı anlayacağı ve bu dünyanın bir vatandaşı olarak katılacağı etkin bir süreç olması gerektiğini savunmaktadır (Sunal ve Haas, 2002). Sosyal bilgiler dersinde çocuğa içinde bulunduğu doğal çevre incelettirilerek; çevreyi tanıtmak, çevre sorunları hakkında doğru ve sağlam bilgiler kazandırmak, çevreye uyum içinde gerekli beceri ve davranışları öğretmek amaçları ön planda yer almaktadır.

Sosyal bilgiler; tarih, coğrafya, ekonomi, siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji, sanat, medya, antropoloji, popüler kültür, günlük yaşam, hukuk, okul yaşamı, çevre, güncel olaylar, beşeri bilimler, fen bilimleri, tüketici konuları vb. bilimlerle iç içedir. Kısacası sosyal bilgiler toplumu ilgilendiren bütün konuları kapsamaktadır. Gerçekten de ilköğretimdeki sosyal bilgiler dersi çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir. Bu derste çocuk, özellikle içinde yaşadığı yakın ve uzak çevresini, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma olanağı bulur. Bu dersin, toplumun ideallerini çocuğa kazandırmakla yükümlü olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu derste çocuk, toplumsal sorunlarla karşı karşıya bırakılır ve kendisinin toplumsal yaşamla kaynaşması sağlanır (Sözer, 1998).

Sosyal bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı da kesin olarak bilinmemektedir. Yalnız, "insanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen, hem de sosyal bilimler eğitimi başlamıştır." denilebilir çünkü insan; doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, büyür, gelişir, yaşlanır ve ölür. Bu süreç içinde ona en azından yiyecek bulmak, yemek, içmek, giyinmek, korunmak, savunmak, vb. etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve duygular kazandırır. Eğer bu bilgi ve beceriler kazandırılmazsa, kişi yaşamını sürdüremez. Tüm bu etkinlikler doğada ve bir toplum içinde olmaktadır. İnsan, yaşamak için hem doğanın, hem de toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorundadır. Durum böyle ele alınınca, "sosyal bilimlerin insanoğlunun varoluşu ile birlikte var olmaya başladığı" ileri sürülebilir.

Bilinen ilk ve en eski yerleşik toplum Sümerlerdir (MÖ. 10000-4000) ve Sümerlerde okul olduğu bilinmektedir. Fakat okulda; okuma-yazma, matematik, geometri, astronomi dersleri okutulmuş; ilk harita, yazı ve Sümerce'den Samice'ye ilk sözlük onlar tarafından hazırlanmış fakat sosyal bilimlerle ilgili hiçbir ders adına rastlanmamıştır. Fakat toplumsal yaşamı düzenleyen hukuk kurallarının ve diğer toplumsal kuralların öğretildiği savunulabilir, çünkü tabletlerde hangi mala karşı ne kadar başka bir maldan verileceği, suç işleyenlerin hangi cezalara çarptırılacakları belirtilmiştir (Şenel 1991:17, 23; Kramer 1995: 1. 317;Binbaşıoğlu, 1982:11).

Çin'de ise yükseköğretimde edebiyat, tarih, doğa bilgileri ve din felsefesi okutulmuş (Binbaşıoğlu 1982:10); Eski Mısır ve Persler de sosyal bilimlerle herhangi bir derse programda yer verilmemiştir; fakat onların da toplumsal yaşamla ilgili olarak kişilerle belli bilgi ve becerileri okutup kazandırdıkları söylenebilir. Tarihte ilk kez; İsrail devleti, çocuklarına ulusal tarih ve yurttaşlık bilgisi dersleri okutturmuş; Antik Roma'da ise Trivial okullarında okuma-yazma hesap ve hukuk; gramer okullarında mitoloji, tarih, coğrafya, hukuk, aritmetik, geometri ve felsefe dersleri verilmiştir. Eski çağdaki eğitim sisteminde okutulan tarih (Çin, İsrail, Roma) coğrafya(Roma), yurttaşlık (İsrail) ve hukuk (Roma) derslerinin doğrudan sosyal bilimlerle ilgili olduğu söylenebilir. Orta Çağ'da ise programda din dersleri baskın hale gelmiş, en ve sosyal bilimlerle ilgili yukarıda belirtilen dersler dini içerikle donatılmıştır. Sosyal bilimlerle ilgili tarih, coğrafya, hukuk gibi dersler, Rönesans ve Reform döneminde, yeni ve yakın çağlarda

isim olarak değişmemiş; fakat içerik açısından dinin etkisinden kurtarılmaya çalışılmıştır, ilk kez "sosyal bilgiler" adı altında ilk ve ortaokullarda bir dersin okutulmasını Condercet savunmuştur (Aytaç 1972: 5 - 213; Binbaşıoğlu 1982: 96).

Amerika'da yıllarına eğitiminin içinde toplumsal kurallar okutulmuş; Hristiyanlık ön plana çıkartılmış ve Hristiyan olan ülkelerin olmayanlardan daha üstün olduğu savunulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise, 1892 yılında toplanan Ulusal Eğitim Konseyi; ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere sosyal bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal bilgiler dersinin yetişeceği tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerinden oluşturulmuş ve toplumun gereksinimlerine göre içerik yeniden yapılandırılmıştır. Bu anlayış 1960 yıllarına dek sürmüş; fakat bu yıldan itibaren toplumsal yaşamda, dünyadaki siyasal yaşamda, bilim ve teknikte gelişme ve değişmeler, öğrenme öğretme anlayışındaki yenilikler ve yaklaşımlar, hem sosyal bilgiler dersinin hedef ve davranışlarını, hem de içeriğini yeniden oluşturmayı gündeme getirmiştir. Böylece tanıma-anlatma yaklaşımından kavramsal yaklaşıma ve oradan da karar verme sürecine geçilmiştir (Kaltsounis : 1987).

Bizim eğitim tarihimizde ise, İslamiyet'ten önce toplumsal yaşamla ilgili kurallar gelenek ve göreneğin, inanç sisteminin içinde verilmiştir. İslamiyet'ten sonra ise İslam dininin esaslarına göre kişi yetiştirilmeye çalışılmış, bunun yanı sıra gelenek ve göreneğin de kuralları öğrenciye kazandırılmıştır. Bu dönemde medreselerde tarih, coğrafya, kelim (İslam felsefesi teoloji), fıkıh (İslam hukuku), hadis (Hz. Muhammed'in söz ve davranışlarını inceleyen alan), tefsir (Kur-an'ın anlamını açıklayan alan) ilmi hal (din dersi) gibi dersler diğerlerinin yanında okutulmuştur. Bu durum, tüm eğitim sisteminde fen bilgisiyle ilgili derslerdeki değişmelerin dışında aşağı yukarı aynen Cumhuriyet dönemine dek sürmüştür (Akyüz 1993: 127-243).

Cumhuriyet döneminde ilkokullarla ilgili 1926, 1930, 1932, 1936, 1948,1962, 1968, 1989 ve 1993 yıllarında programlarda düzenlemeye gidilmiştir. 1926 programında "ilk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir" ilkesi temele alınmış; tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine her biri ikişer saatten haftada altı saat olmak üzere 4. ve 5. sınıflarında yer

verilmiştir (MEB 1926). 1930, 1932 ve 1936 programlarında, 1926 programındaki amaca "bedence ve ruhça en iyi alışkanlıklara sahip olmak, Türk toplumuna ve cumhuriyet idaresine intibak etmek, faydalı olmak, milli, medeni ve insani fikir ve hislere sahip bir hale getirmek" gibi ilkeler de eklenmiştir.

Dersler bu programlarda da aynı adlarla okutulmuş; yalnız yurt bilgisi 5. sınıfta 1 saate indirilmiştir. Bu amaçlara 1948 programında "ilkokul çocuklara milli kültürü aşlamak mecburiyetindedir; içinde yetişen bütün vatandaşlara aynı milli ülküleri, aynı milli amaçları yüklemek için gerekli bütün bilgileri, alışkanlıkları, ilgileri, hizmet arzusunu verimli bir şekilde kazandırmak ilkesi de eklenmiş; 4. ve 5. sınıflarda 1936 programındaki ad ve saatleriyle aynen korunmuştur. 1962 program taslağında ilkokulun amacı, "kişisel, insanlık münasebeti, ekonomik ve toplumsal hayat" bakımlarından belirlenmiş, tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerinin yerine "toplum ve ülke incelemeleri" dersi konulmuş; ders saatleri 4. sınıfta 6, 5. sınıfta 5 saat olarak saptanmıştır. 1968 programında ise, dersin adı sosyal bilgiler olarak tekrar değiştirilmiş; 4. ve 5. sınıflarda 5 saat olarak okutulmuştur.

Günümüzde milli eğitim sisteminin kalitesinin arttırılması ve AB (Avrupa Birliği) standartlarına ulaştırılması amacıyla pek çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de "İlköğretim ve Ortaöğretim Programları Projesi"dir. Bu çalışma kapsamında sosyal bilgiler dersi dahil olmak üzere bazı derslerin programı değişmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2005 yılında, ilk elde taslak olarak uygulamaya konmuş olan yeni sosyal bilgiler programının, önceki yıllarda belirli bir süre uygulanmış olan programa göre daha da geliştirildiği ve günümüzün koşulları ile gereksinimlerine uygun duruma getirildiği söylenebilir. Gelecekte de, programla ilgili geliştirme çalışmalarının bir süreç içinde sürmesi kaçınılmazdır. Ancak bu konuda önemli olan, programın belirlenen amaçlar doğrultusunda, gerektiği gibi uygulanması ve beklenen yararın en üst düzeyde sağlanmasıdır. Bir başka deyişle, amaçların davranışa dönüşmesi, toplumun en önemli beklentisidir.

Eğitimin, toplumdaki tüm bireylere yüksek bir yaşama düzeyi sağlaması yanında, toplumun gelişmesi ve çağdaş ülkeler arasında yer alması için getirdiği katkı yadsınamaz. Her ülkede, bunun bilincinde olan yönetici ve yetkililer eğitimin daha da iyileştirilmesi konusunda büyük çaba harcayarak gerekli önlemleri almakta; uzmanlar ve ilgililer en uygun ve en yararlı eğitim programlarını geliştirmek için uğraştıkları gözlenmektedir. Herhangi bir ülkede sürekli gelişmeyi sağlamak için, her şeyden önce, eğitim sisteminin ve bu sistemi ayakta tutmada önemli bir katkısı bulunan eğitim programlarının sürekli bir gelişme içinde olması kaçınılmazdır. Eğitim sisteminin başarısında ya da başarısızlığında büyük payı olan eğitim programları, Türkiye'de ülke kalkınmasına koşut olarak, Cumhuriyet döneminin başlangıcından bu yana, gelişme çizgisi üzerinde sürekli bir değişme ve yenileşme göstermiş; bugüne değin eğitim süreçlerine konu olan her alanda önemli bir yol alınmıştır.

Kökeni gereği 18. yüzyılın başlarından beri “konular listesi” anlamında kullanılan “curriculum” – Türkçe karşılığı “öğretim programı”, “izlence” ya da “yetişek” – sözcüğünün artık bu anlamında yeterli olmadığı, bu anlamda hazırlanan öğretim programlarının da yetersiz kaldığı görülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, bilginin katlanarak artması ve öğretim programlarında yer alacak temel bilgilerin neler olacağına karar vermenin zorlamaya başlamasıdır (Wiles ve Bondi 1993:9). 1920’lerden başlayarak öğretim programının tanımı “öğrenme deneyimleri” ne dayanılarak yapılmaya başlamış; örneğin Bobbitt öğretim programının iki şekilde tanımlanabileceğini söylemiştir; “(1)bireyin yeteneklerini ortaya koymakla ilgili,doğrudan ya da dolaylı deneyimler bütünü, ya da (2)okulların bireyi mükemmelleştirmek için kullandıkları, bilinçli olarak izlenen eğitim deneyimleri serisidir.” (Wiles,Bondi 1993 :10). Öğretim programını “deneyim” ile bağdaştıran bir başka tanım da, “gençliği ve çocukları düşünme ve davranış yolları açısından disiplin altına almak amacıyla okulun hazırladığı potansiyel deneyimler dizisidir” (Smith, Stanley ve Shores 1957:41) şeklindedir. 1950’lere gelindiğinde okulun öğrenciler üzerinde muazzam bir etkisi olduğu görülmekteydi, buna karşın öğrencilerin okul tarafından planlanmamış öğrenme deneyimleri de yaşadıkları saptanmıştı (Wiles, ve Bondi 1993 :10). Bundan dolayı, dönemin öğretim programı tanımları, sadece içerik ya

da genel deneyimleri vurgulamak yerine planlamaya öncelik tanımıştır. Bu tanımlar aşağıdaki şekildedir:

“Öğretim programı, öğrencilerin okul tarafından – eğitimsel hedeflere ulaşılması için – planlanan ve yürütülen tüm öğrenimdir” (Tyler 1957 : 29).

“Öğretim programı, bir öğrenim planıdır” (Taba 1962 : 55).

Son olarak, 1960 ‘lardan başlayarak ve 1990’larda devam ederek, öğretim programlarının performansı ile ilgili bir kaygı baş göstermiştir. Bu bakış açısı, ki okullarda “sorumluluk” olarak adlandırılmaktadır, öğretim programı tanımlarında sonuçların vurgulanmasına neden olmuştur. Örneğin:

“Öğretim programı, öğrencinin öğrenim durumlarında neler yaptığıyla değil, yaptıklarının sonucunda neler öğrendikleriyle ilgilenir. Öğretim programı sonuçlarla ilgilenir” (Aktaran Böke, Johnson 1970:38). “Öğretim programı, öğrencilerin kişisel ve sosyal yeterliliklerinin sürekli ve istek dolu gelişimleri için okulun himayesi altında bilgi ve deneyiminin sistemli bir şekilde yeniden yapılandırılmasıyla formüle edilmiş planlı öğretim deneyimleri ve istendik sonuçlardır” (Aktaran Böke, Tanner 1975:46). Wiles ve Bondi, öğretim programını “öğrenciler için sınıf deneyimleri olarak sonuçlanacak geliştirme sürecini etkinleştiren bir değerler / hedefler kümesi” olarak tanımlamaktadır. Sınıf deneyimlerinin öngörülen hedefleri ne derece yansıtabildiği, program geliştirme çabalarının etkililiği ile doğrudan bağlantılıdır (Wiles ve Bondi 1993:10-1).

Öğretim programının tanımında olduğu gibi program geliştirme sürecinin tanımlanmasında da, temel yapı aynı kalmakla birlikte, zamanla birtakım değişimler yaşanmıştır. Çözümleme, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında program geliştirmeciler okul programlarının hedeflerini belirlemekte, deneyimlerini planlamakta, içeriğini seçmekte ve sonuçlarını değerlendirmektedirler. (Wiles ,Bondi 1993:11). Bu anlamda, Tyler ‘in 1950’de ortaya koyduğu dört basamaklı çözümleme yöntemi Taba tarafından 1962’de gözden geçirilerek, yedi basamaklı bir program geliştirme süreci tanımlanmıştır (Wiles ve Bondi 1993:13-4). Bunlar:

1. Gereksinimlerin belirlenmesi,
2. Hedeflerin oluşturulması,
3. İçeriğin seçimi,
4. İçeriğin düzenlenmesi,
5. Öğrenme deneyimlerinin seçimi,
6. Öğrenme deneyimlerinin düzenlenmesi,
7. Neyin nasıl değerlendirileceğinin belirlenmesi.

Program geliştirme sürecinin mümkün olduğunca kapsamlı olabilmesi için yukarıda verilen basamakların ayrıntılı alt basamaklarına da yer verilmiştir. 1970'lerden başlayarak daha modern dizgeler oluşturulmaya başlanmış, program geliştirme süreci daha kapsamlı ve sistematik bir görünüm kazanmıştır. Örneğin Feyereisen 1970 yılında program geliştirme sürecini bir problem çözme zinciri şeklinde ortaya koymuştur (Wiles ve Bondi 1993:14). Bu zincirin halkaları şu şekildedir:

- 1.Sorunun tanımlanması,
- 2.Sorunun incelenmesi,
- 3.Alternatif çözümlerin araştırılması,
- 4.En iyi çözümün seçimi,
- 5.Çözümün ilgili kurum tarafından oylanması,
- 6.Çözümün onaylanması,
- 7.Çözümün deneme amaçlı kullanılması,
- 8.Çözümün benimsenmesi için hazırlanma,
- 9.Çalışanların yönlendirilmesi,
- 10.Etkililiğin değerlendirilmesi.

Yine de son yarım yüzyılda program geliştirme sürecinin kuramsal anlamda çok az değiştiği söylenebilir; bilgi birikiminin artmasına, insanın gelişim sürecinin giderek artan bir şekilde anlaşılmasına, teknoloji kullanımının yaygınlaşmasına ve öğrenme-öğretme süreçleri üzerinde daha çok durulmasına karşın, program modelleri ilkel ve geleneksel olmaktan kurtulamamıştır. Ancak, açıktır ki program geliştirme süreci, bir

öğretim programının planlanmasından son değerlendirme aşamasına varıncaya kadar,gittikçe kapsamlı bir uzmanlık alanı haline gelmiştir (Wiles ve Bondi 1993:15)

Ayrıca sadece program geliştirme alanında değil, genel anlamda eğitim alanında yapılan çalışmalar artık önemli maddi kaynaklar gerektirmektedir. A.B.D (Amerika Birleşik Devletleri) Eğitim Bakanlığı kaynaklarına göre günümüzde eğitim için en çok harcama yapan ülkeler sıralamasında ilköğretim için öğrenci başına ortalama olarak Norveç 7639 \$, İsviçre 5760 \$, Danimarka 5560 \$, İsveç 5004 \$ ve A.B.D 4772 \$; ortaöğretim için Lüksembourg,İzlanda,İsviçre ve A.B.D 6000 \$’dan fazla harcamakta, yüksek öğretim için İsviçre 14460 \$, İsveç 11488 \$, Almanya 8309\$, Hollanda 8056 \$ ve A.B.D 7813 \$ harcamaktadır. Bunların içinde eğitim araştırmaları önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemiz eğitim sisteminin dünyada gelişmiş eğitim sistemlerinden geri kalmaması için eğitim alanındaki araştırmalara maddi kaynak ayırmak gereklidir. Ancak “Amerika’yı yeniden keşfetmeye” de gerek yoktur; bilimsel çalışmalarla başka coğrafyalarda ortaya konmuş gerçekleri yeniden bulgulamaktan öteye gitmeyecek araştırmalardan sakınmak amacıyla, “diğer ülkelerdeki eğitim sistemlerinin araştırılması, incelenmesi ve sonuçlarından yararlanılması ve bunların eğitim sistemimizle karşılaştırılıp eğitim uygulamalarına yön vermesi daha yararlı olacaktır” (Demirel 2000:4).

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Tüm dünya ülkelerinin bütünleşmesini amaçlayan ve bu yönde gerçekleştirilen eğitim uygulamalarıyla, her ülke kendi varlığını, kendi çizgisini öteki toplumlardan soyutlanmadan, bir işbirliği ortamı içinde, ekonomisini de güçlendirerek bir birlik oluşturmaya çaba göstermektedir. Her ülkede, yönetici ve yetkililer eğitimin daha da iyileştirilmesi konusunda büyük çaba harcayarak gerekli önlemleri almakta; uzmanlar ve ilgililer en uygun ve en yararlı eğitim programlarını geliştirmek için uğraşmaktadırlar.

Bugün ülkemiz de, Avrupa Birliği (AB) içindeki uygar, gelişmiş ülkeler arasında seçkin yerini alma çabası içindedir. Bu nedenledir ki, halen mihver ders yaklaşımı sürmekte olan sosyal bilgiler dersi için kullanılan programın içeriği büyük önem taşımaktadır. Mevcut programın diğer gelişmiş ülkelerde kullanılan programlarla bir kıyaslamasının

yapılarak, artı ve eksi yönlerinin saptanması bilginin küreselleştiği bu dönemde oldukça fayda sağlayacaktır.

Bilindiği gibi İngiltere eğitim sistemi yüzyıllardır devamlı bir gelişim süreci içinde olup günümüzde de kalitesi tartışılmaz bir düzeydedir. Nitekim OECD tarafından uygulanmakta olan PISA sonuçları incelendiğinde de İngiltere'nin gerek okuma becerileri gerekse matematik ve fen okuryazarlığı açısından OECD ortalamasının üstünde yer aldığı görülmektedir (PISA 2000). Bu nedenle halen İngiltere'de yürürlükte olan eşdeğer programlar incelenerek, sosyal bilgilerin öğretiminde uygulanabilecek yeni yaklaşımlarla değişik seçeneklerin neler olabileceği konusunda çözüm önerileri getirilmesi sağlanacaktır. Şüphesiz güçlü bir sosyal bilgiler programı ve beraberinde getirdiği sosyal bilgiler eğitimi, sürekli ve hızlı bir değişim içindeki dünyamızda, bu değişmelere uyum sağlayabilmede toplumumuza önemli katkı getirecektir.

1.3 Problem Cümlesi

İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının benzer ve farklı yönleri nelerdir?

1.4 Alt Problemler

1. İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının hedefler yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?
2. İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının konu başlıkları ve alt başlıkları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?
3. İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının eğitim durumları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

4. İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının sinama durumları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

1.5 Sayıtlar

Toplanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. 2006 / 2007 öğretim yılında Türkiye’de uygulanmakta olan Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve İngiltere’de uygulanmakta olan İngiltere Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile,
2. Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın 4 ve 5. sınıflar kısmı ile İngiltere Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın 2. anahtar evresiyle, sınırlıdır.

1.7 İlgili Araştırmalar

Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları incelendiğinde herhangi iki ülkenin sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır ancak aşağıda verilmiş olan çalışmalarda Türkiye’nin tarih ve coğrafya öğretim programlarının iki farklı ülkeye ait öğretim programlarıyla karşılaştırması yapılmıştır. Bunun dışında mevcut sosyal bilgiler programının bir önceki programla farklı açılardan karşılaştırılmış olduğu çalışmalara da yer verilmiştir. Bu çalışmaların sonrasında verilmiş olan çalışmalar bu çalışmayla daha az ilgili olmakla birlikte, ülkelerin eğitim sistemlerini hangi yönlerden karşılaştırdıklarını ortaya koymak açısından örnek teşkil etmektedir.

Yıldırım (2006) yapmış olduğu çalışmasında sosyal bilgiler kapsamında yer alan tarih konuları üzerinde yoğunlaşarak; Türkiye ve Azerbaycan’da halen uygulanmakta olan 6. ve 7. sınıf öğretim programlarını içerik açısından karşılaştırmıştır. Araştırmada ortak

bir tarihe ve kültüre sahip olan iki ülkede aynı yaş grubuna okutulan dersler ele alınmıştır. Ancak Azerbaycan’da 6. ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler adı altında bir ders olmadığı için tarih dersi incelemeye esas alınmıştır. Diğer taraftan bu çalışmada, Azerbaycan’da okutulan tarih dersine ayrılan yıllık ortalama zaman ile Türkiye’de aynı yaş grubuna okutulan sosyal bilgiler dersine ayrılan zamanda dikkate alınmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de 6. ve 7. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersinin Azerbaycan’da 6. ve 7. sınıflara okutulan tarih dersine hangi bakımdan benzeyip ve hangi bakımdan farklı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonrasında her iki ülke de tarih konularının işleyiş aşamalarının farklı olduğu görülmüştür.

İncekara (2006) ise çalışmasında yine sosyal bilgilerin içerik kapsamına dahil olan coğrafya ile ilgili bir karşılaştırmalı eğitim çalışması yapmıştır. Doğal gözlem, mülakat ve öğretim programlarının içerik analizi gibi bir dizi araştırma tekniği kullanılarak gerçekleştirilen bu ülkeler arası karşılaştırmada, genelde temel eğitim sistemleri özelde coğrafya eğitim ve öğretimi eleştirel bir gözle ele alınmış ve bir takım öneriler getirilmiştir. Sonuç olarak Kanada ve Türkiye, içerik ve yönetim olarak birbirlerinden çok farklı eğitim sistemlerine sahip olmakla birlikte Türkiye’nin; coğrafyaya olan negatif bakış açısı, coğrafyanın ilk ve ortaöğretim müfredatında güçlü bir şekilde yer almaması, çağdaş olmayan öğretim metot ve teknolojilerinin kullanımı gibi bir çok konuda eksikliklerin bulunduğu bir kez daha gün yüzüne çıkmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ve değerlendirmeler ışığında, Türkiye’de genel eğitim sistemi problemleri ve coğrafya eğitim ve öğretimi ile ilgili eksiklerin giderilmesi adına kapsamlı çözüm önerileri sunulmuştur.

Pınarbaşı (2007) çalışmasında ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda eski ve yeni öğretim programına göre okutulan sosyal bilgiler ders kitaplarındaki coğrafya ünitelerine ilişkin ölçme değerlendirme çalışmalarının karşılaştırmalarını yaparak elde ettiği bulguları öğretmen görüşlerini de alarak analiz etmiştir. Çalışmasında yeni programın kullanılan ölçme değerlendirme yöntemleri açısından eskisine nazaran daha zengin ve nitelikli bir yapıya sahip olduğu saptamıştır. Ancak yine de ölçme değerlendirme etkinliklerinde öğrencilerin bilişsel özelliklerine uygun olmayan soru örneklerinin yer alıyor olmasını saptayan araştırmacı bu konuyla ilgili olarak da birtakım çözüm önerileri sunmuştur.

Tümsek (2006) yapmış olduğu çalışmasında eski ve yeni ilköğretim 4 ve 5. sınıf sosyal bilgiler öğretim programları ve ders kitaplarında yer alan tarih konularını karşılaştırmıştır. Çalışmasında tarih konularının metot ve içerik olarak sunumu karşılaştırılmış, benzerlik ve farklılıkları saptanmaya çalışılmış ve yeni programın yeterlik düzeyinin belirlenmesi üzerinde durmuştur. Yapılan araştırma sonucunda 1998 ilköğretim sosyal bilgiler programı ve ders kitaplarında hem içerik hem metot yönünden çeşitli sorunlar bulunduğunu, yeni programla birlikte ise tarih dersine ait konuların azaltılarak öğrencilerin ezbercilikten uzaklaştırıldığı ve bu sorunların kısmen ortadan kaldırıldığı ortaya konmuştur.

Sarıcan (2006) ise çalışmasında eski ve yeni sosyal bilgiler öğretim programlarını vatandaşlık değerleri açısından karşılaştırmıştır. Öğretmenlerin programlarla ilgili görüşlerini almak için üç bölümden oluşan bir anket hazırlayan araştırmacı anketi, pilot okullarda görev yapan 50, 4 ve 5.sınıf öğretmenine uygulamıştır. Nitel ve nicel verilerin analiziyle elde edilen sonuçlara göre 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın 1998 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na göre demokratik yasama uyumlu bireyler yetiştirmede daha başarılı olduğu, 1998 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda bireysel değerlerin ikinci plana itildiği, buna karşılık bireyin devlet ve topluma karşı olan sorumlulukları çok fazla ön plana çıkarıldığı 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ise bireyin kendisini ve kendi özelliklerini keşfetmesine olanak sağlayan vatandaşlık değerlerinin ön planda tutulduğu görülmüştür.

Özdener ve Öztok (2005), birlikte yaptıkları çalışma ile Türk ve İngiliz öğretim programlarının bilgisayar ve İnternet okuryazarlığı açısından karşılaştırmalarını yapmıştır. Çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bilgisayar-5 dersi için kullanılmakta olan öğretim programı, öğrencilerin gerek bilgisayar ve genel ağ okur yazarlık düzeyleri gerekse genel ağ günlük yaşamda, bilgiye ulaşım ve bir iletişim aracı olarak kullanıma yönelik tutumları açısından değerlendirilmiştir. İstanbul ili Eyüp ilçesi Ergenekon İlköğretim Okulu ikinci kademe öğrencilerinden oluşan çalışma grupları ile yürütülen araştırmada, ön test son test deneme modeli kullanılmıştır. Çalışma gruplarının genel ağ okur yazarlık düzeyleri karşılaştırılırken, verilen eğitimler sonrası ECDL sertifikasyon programı doğrultusunda hazırlanmış uygulamalı sınav

sonuçlarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin konuya yönelik tutumları ise Tavşancıl tarafından geliştirilen genel ağ tutum ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma bulguları; İngiliz müfredatının Türk müfredatına kıyasla bilgisayar ve genelağ okur yazarlık düzeyi açısından daha başarılı olduğu, ve öğrencilerin ilgili konulardaki tutumlarını da daha olumlu yönde etkileyebildiği doğrultusunda çıkmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak Türk öğretim programının, Avrupa Birliği standartlarına uygun bilgisayar ve genel ağ okur yazarı öğrenciler yetiştirebilecek nitelikte yeniden düzenlenmesi faydalı olacağı şeklinde bir öneri ortaya konmuştur.

Delice (2003), yapmış olduğu çalışması ile İngiliz ve Türk eğitim sisteminde matematik eğitimini karşılaştırmıştır. Bu çalışmada 16-18 yaş grubu Türk ve İngiliz öğrencilerinin trigonometri konusunu anlamaları ve bu bağlamda performanslarının karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan önemli noktalar sunulacak ve iki ülkenin eğitim sistemleri açısından tartışılmıştır. Karşılaştırma çalışmalarındaki genel amaç, benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak, nedenlerini tartışmak ve açıklamak olmuştur. Araştırmada “keşfedici”, “tanımlayıcı” sorgulama amaçları ile kıyaslama yapılmış ve doğal sorgulamanın kullanıldığı yorumcu bir paradigma benimsenmiş; öğrenci ve öğretmenlere çok çeşitli teknikler uygulanmıştır. Bunlar; öğrencilere uygulanan açık uçlu matematik testleri, mülakatlar ve sözlü protokoller, öğretmenlere uygulanan anketler, mülakatlar ve gözlemlerdir. Çalışmada ayrıca belge analizi de yapılmıştır. Çalışmadaki genel sonuçlara bakıldığında; Türk öğrencilerin trigonometrinin cebirsel ve işlemsel kısmında, İngiliz öğrencilerin ise trigonometrinin günlük hayat şartlarına uygulanabilmesinde birbirlerine kıyasla daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Matematik programlarının, ders kitaplarının, öğretmenlerin, ders planlarının ve ölçme ve değerlendirme yollarının kıyaslanması sonucu, Türk ve İngiliz eğitim sistemleri arasında öğrencilerin testlerdeki başarısını da etkileyen birtakım önemli farklılıkları ortaya koymuştur.

Karababa (2005), Avrupa ve Türkiye’deki anadili öğretimi üzerinde çalışmış; Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının incelenmesi ve karşılaştırılmasını yapmıştır. Bu çalışmada Kuzey İrlanda, İskoçya ve İngiltere örneklerini ele almış; Türkçe ve İngilizce kitaplardaki ortak ve farklı yönleri ortaya koymuş; Türkçe ve İngilizce kitaplarda

öğretimi hedeflenen konular aynı olsa da öğrenciye sunulmuş ve işleniş biçimlerinin çok farklı olduğu fikrine ulaşmıştır.

Ültanır (2004), çalışmasında Türk eğitim sistemiyle bazı Avrupa birliği ülkelerindeki hümanist-demokratik eğitim modelinin karşılaştırmasını yaparak bu ülkeler ile Türk sistemindeki benzeşim ve farklılıkları saptamaya çalışmıştır. Bu çalışmada, Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi açısından eğitim sistemlerinin hangi öğelerinin niçin bir benzeri ile karşılaştırılması gerektiği, karşılaştırmada çıkış noktalarının neler olacağı anlatılmıştır. Bir sistem içerisinde sorunlu olarak belirginleşen yerler olabileceği gibi, henüz sorunlu olduğu kabul edilmemiş ancak ondan kaynaklanan sorunlar üzerinde tartışmaların yapıldığı görüngüler de yer almaktadır. Türk eğitim sistemi, öğretim kademeleri ve ders programları açısından önce Eğitim Bilimi içerisinde yer alan inter ve transdisiplinlerin ölçütlerine göre karşılaştırılmış, sorunlu görülen yerler, Avrupa Birliği üye ülkelerinden bazı ülkelerin sistemleriyle farklılıkları ve benzeşimleri aranmıştır. Bunun sonucunda, Türk eğitim sistemi içerisinde bilimsel ölçütlere uymayan ve benzer uygulamalara da başka sistemler içerisinde rastlanmayan boyutlar, olası sorunlu boyutlar olarak buradaki çalışmada gösterilmiştir.

Böke (2002) araştırmasında, Türkiye ve İngiltere ilköğretim matematik öğretim programlarını karşılaştırarak; İngiltere'deki matematik öğretimini çeşitli boyutlarıyla inceleyip ülkemizdeki matematik öğretimi yaklaşımlarını zenginleştirebilmeyi hedeflemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre İngiltere matematik öğretim programında yer alan hedeflerin görece daha esnek bir yapıya sahip olduğu, matematiğin günlük yaşamda kullanımı ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesine görece daha çok önem verdiği saptanmıştır. Bunun yanı sıra, İngiltere matematik öğretim programındaki eğitim durumlarının (örnek ders planları, iş şemaları ve sınıf içi etkinlikler) nitelik ve nicelik açısından görece daha zengin bir çeşitlilik içerdiği ve öğretmeni desteklediği bulgulanmıştır.

A.B.D 'de (Amerika Birleşik Devletleri) yapılan bir çalışmada, Huntley ve arkadaşları (2000) "National Council of Teachers of Mathematics- NCTM" (Matematik Öğretmenleri Ulusal Konseyi) standartlarına göre geliştirilmiş "Core-Plus" adlı matematik öğretim programının geleneksel öğretim programıyla karşılaştırılması

üzerine çalışmıştır. 36 okul altı gruba ayrılmış, her okulda iki öğretmen yeni öğretim programı, bir öğretmen de geleneksel öğretim programı uygulamıştır. Altı gruptaki okulların beşinde öğrenciler becerileri açısından rasgele gruplandırmıştır. Üç değerlendirme sınavı geliştirilmiş, biri konulu problem çözmeye, diğeri konudan bağımsız simgesel işlemlere, sonuncusu da açık uçlu problemler üzerinde ortaklaşa çalışmaya odaklanmıştır. “Core-plus” öğretim programı ile öğrenim gören öğrencilere göre daha başarılı oldukları bulgulanmıştır. Huntley ve arkadaşları, “okul hangi matematiğin öğrencilerin öğrenmesi için en önemli olduğudur.” diyerek öğrencilerin hangi matematik becerilerini geliştirmek gerektiğini vurgulamak istemişlerdir (Huntley, 2000).

Ünalan Gedik (1998), Türk ve Japon eğitim sistemlerinin okulöncesinden yükseköğretime kadar karşılaştırmasını yapmıştır. Elde ettiği bulgulara dayanarak Türk eğitim sistemi için birtakım çözüm önerileri getirmiştir. Japonya ve Türkiye arasındaki benzerlikler kadar farklılıklar var olduğunu, her iki ülkenin en çok benzeşen yönü sınav ve dersane çokluğu olduğu ve her iki ülkede de ezberciliğe dayanan eğitime yol açan önemli etkenin, derslerin yetiştirilmesi zorunluluğu sonucunda öğrencilerde yeterli öğrenmeye fırsat tanınmaması, yavaş öğrenen öğrencilerin zor durumda kalması gerçeği olduğu sonucuna varmıştır. Japonya’nın bu olumsuzlukları bertaraf edebilmek için eğitimde reformu gündeme getirdiğini belirterek Türkiye’nin de en kısa zamanda iyileşme çalışmalarına başlanması kaçınılmaz zorunluluk olduğunu ileri sürmüştür.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, veri toplama yöntemleri ve işlem basamakları üzerinde durulmuştur.

2.1 Araştırma Modeli

Türkiye ve İngiltere’de halen okutulmakta olan ilköğretim 4. ve 5. sınıflar sosyal bilgiler dersi öğretim programları arasındaki benzer ve farklı yönlerin belirlenmesine yönelik bu araştırmada, varolan bir durumu ortaya koyma amacı güdüldüğünden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanıldığından evren ve örneklem tayinine gidilmemiştir.

2.2 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, Türkiye ve İngiltere’de halen okutulmakta olan ilköğretim 4. ve 5. sınıflar sosyal bilgiler öğretim programları ve eğitim sistemleriyle ilgili bilgiler literatür taramasıyla, kütüphanelerden ve genel ağdan elde edilen belgelerden sağlanmıştır.

2.3 Veri Toplama Yöntemleri

Veriler “belge çözümleme (document analysis)” yöntemiyle elde edilmiştir. Bu veri toplama yöntemi, içerik çözümlemesi olarak adlandırılan ve örüntüleri nesnel olarak belgelemek amacıyla iletişimin çeşitli formlarını sistemli bir şekilde incelemeyi gerektiren özel bir yaklaşımı içermektedir. Belgelerin seçiminde araştırmanın konusuna yakınlığı ön planda tutulmakta, ancak eğitim alanında ders kitapları, ders taslağı, mektuplar vb. belgeler alınabilmektedir. (Wilsing,2002,72).

Bu araştırmada belge çözümleme tekniği, ilgili araştırmaların ortaya konmasında ve alt problemlere yanıt aranması sürecinde, genel ağdan ve kütüphanelerden elde edilen

kaynaklar üzerinde etkili bir biçimde kullanılmıştır. Elde edilen kaynaklardaki bilgiler alt problemlerin bulguları şeklinde ortaya konacak biçimde çözümlenerek yeniden düzenlenmiştir.

2.4 İşlem Basamakları

Araştırmanın konusuna yönelik literatür taraması yapıldıktan sonra, ilgili araştırmaların yanıtlarını aradıkları sorunlar ışığında problem cümlesi ve alt problemler belirlenmiştir. Eğitim durumlarının karşılaştırılması ile ilgili verilerin öğretim programlarının içerikleriyle ilgili kısımları tablolaştırılmış, tablolarda her iki öğretim programının konu başlıkları, alt başlıkları, kazanım ve hedeflerine yer verilmiştir. Karşılaştırmanın daha anlaşılır bir biçimde yapılabilmesi için tablolar İSBÖP'nin içeriğinde yer alan konu alanlarına göre ayrılarak oluşturulmuştur. Daha sonra tablolarda yer alan konular ve hedefler karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır. Her iki ülkenin eğitim durumları ortaya konularak benzer ve farklı yönleri saptanmıştır. Sınama durumları eğitim sistemlerinin değerlendirme ile ilgili yönetmelikleri ve sistemdeki sınama araçları ele alınarak karşılaştırılmıştır. Daha sonra tüm bulgular bir araya getirilerek öz olarak ortaya konmuş ve sonuca varılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, TSBÖP ile İSBÖP'nin hedefler, konu başlıkları ve alt başlıkları, eğitim durumları ve sınama durumları açılarından karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Ancak karşılaştırma bulgularından önce, öğretim programlarının uygulandıkları eğitim sistemleri hakkında kısaca bilgi vermek, araştırmanın daha net bir şekilde ortaya konmasına yardımcı olacaktır.

3.1 İngiliz Eğitim Sistemi

Bu başlık altında İngiliz Eğitim Sistemi'nin genel yapısı, okul yapısı ve yönetimi, uygulanan öğretim programı ve değerlendirme sistemine yer verilecektir.

3.1.1 Genel Yapı

Öğrenciler 5-11 yaş arasında ilköğrenim ve 11-16 yaş arasında da orta öğrenim olmak üzere 16 yaşına kadar toplam 10 yıl zorunlu okul eğitimi almaktadırlar. Bu öğrencilerin % 93'ünün giderleri devlet tarafından karşılanan okullarda, % 7'lik kısmı ise özel okullarda kendi imkânlarıyla öğrenim görmektedirler. Özel okullar yapıları itibariyle bağımsız olmakla birlikte, genellikle devlet okullarında uygulanan öğrenim programını izlemektedirler. Buna sebep olan etken ulusal sınavlarda başarı göstermeleri gerekiyor olmasıdır.

İngiltere'deki millî programa göre zorunlu eğitim 4 anahtar evreye ayrılmaktadır: Anahtar Evre 1: 5-7 yaş, Anahtar Evre 2: 7-11 yaş, Anahtar Evre 3: 11-14 yaş, Anahtar Evre 4: 14-16 yaş dönemlerini kapsamaktadır. Okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamında değildir ve 3 ay-5 yaş arasındaki çocuklar için sağlanmış eğitim imkânının

dört çeşidi vardır. Bunlar: gündüz kreşleri (4,5 yaşa kadar); okulöncesi grupları veya oyun grupları (2-4,5 yaş arası); çocuk bakımı okulları ve sınıfları (3-4,5 yaş arası); özel okullardaki sınıflar (4 yaş ve üzeri).

Giriş koşullarına uygun olduğu sürece anne-babalar çocukları için istedikleri okulu seçebilmektedir. İngiltere’de hükümet 5-7 yaşlarındaki çocuklar için 30 öğrencilik sınıf mevcudunu üst sınırı olarak koymuş diğer yaş grupları için ölçüt belirtmemiştir. Eğer bu rakamların üzerine çıkılırsa,okullar ya da yerel yöneticiler ekstra bir öğretmene ihtiyaç duyarlar (<http://www.eurydice.org>).

Öğrenciler ilk kademelerde karışık sınıflarda eğitim görürler yani yeteneklerine göre gruplara ayrılmazlar. Ortaokulda ise öğrencilerin yeteneklerine göre ve bazı konu veya derslere göre seviye grupları oluşturulabilir. Öğrencilerin çoğunluğu ilkokuldan ortaokula 11 yaşında geçmektedir. Ortaokulların çok büyük bir çoğunluğu başvuruda bulunan her öğrenciyi alır, bilgi ve becerilerine göre seçmez. Kimi okul, öğrencilerini 16 yaşında mezun ederken,kimisi 19 yaşına kadar hizmet vermektedir. 16 yaşından sonra öğrencilerin çoğu ya okulda,ya da ileri eğitim kurumlarında eğitimlerine devam etmektedir. İleri eğitim kurumları hem mesleki hem genel akademik eğitim hizmeti veren kurumlardır. Bu okullar pek çok iş koluna yönelik sayısız diploma ve sertifika programları sunarlar. 3 aydan 2 yıla kadar olabilen bu mesleki eğitim programları pek çok saygın ve tanınmış "College" veya "Institute" tarafından yürütülür ve öğrencilere pazarlamadan denizciliğe, turizmden tasarıma kadar pek çok alanda yeterliliklerini gösteren sertifika ve diplomalar sunmaktadırlar (<http://www.eurydice.org>).

İngiltere’de yüksek öğrenim, a-düzey, lisans, yüksek lisans şeklinde ilerleyen üç aşamadan oluşmaktadır:

A-Düzey: Okul eğitimini tamamlayan öğrenciler üniversiteye başlamadan önce iki akademik yıl boyunca a-level okullarına giderler. Öğrencilerin hangi üniversiteye yerleştirileceği a-level başarı notuna göre belirlenmektedir.

Lisans eğitimi: İki akademik yıl süren a-level eğitiminin ardından başlar ve toplam 3 yıl sürer. A-level eğitimiyle birlikte toplam 5 yıllık bir sürede üniversite eğitimi tamamlanmış olmaktadır.

Yüksek Lisans: İngiltere’de yüksek lisans çoğu bölümde tam zamanlı olarak sadece 1 yıl sürer. 10-20 bin kelime uzunluğundaki yüksek lisans tezinin ise derslerin bittiği yaz, ya da daha sonraki bir tarihte bitirilmesi gerekmektedir.

İngiltere’de eğitim öğretim yılı 3 ayrı dönemden oluşmaktadır. Okullar bir öğretim yılı boyunca 390 yarım gün açık kalmaktadır. Öğretim yılı eylülün ilk haftası başlamakta, temmuzun sonuna doğru sona ermektedir. Bir yılda öğrenciler 14 hafta tatil yapabilmektedir. Dönem aralarında da birer haftalık tatiller bulunmaktadır.

3.1.2 Okul Yapısı Ve Yönetimi

Okul eğitiminin temel ilkesi, öğrencinin yaşına, becerilerine ve varsa özel eğitimsel gerekliliklerine uygun, geniş çerçeveli ve dengeli bir öğretim programı uygulanmaktadır. Okullar yönetimsel olarak ikiye ayrılmışlardır. İngiltere’de yerel yönetimler daha yetkili olduklarından, okulların çoğu yerel yönetimlere bağlı olan Yerel Eğitim Otoriteleri’ne (Local Education Authority) bağlıdır. İngiltere’de 39 Yerel Eğitim Otoritesi faaliyet göstermektedir. Genelde her ilin ayrı bir YEO’su bulunmaktadır. Büyük şehirlerde ise bazı ilçelerin ayrı YEO’su olabilmektedir. Yerel Eğitim Otoriteleri devlet okullarını denetlemekte ve öğrenci sayılarına göre finansmanını sağlamaktadır. Finansmanları devletin ve belediyelerin topladığı vergilerden karşılanmaktadır. YEO’lar aynı zamanda devlet okullarının yönetim kadrolarının atanmasından ve 5 yaşını doldurmuş çocukları eğitim-öğretim yılı başında evlerine yakın bir ilkokula kayıt ettirilmesinden de yükümlüdür. Yönetim kadrolarında, öğretmenler, anne-babalar ve yerel halktan seçilmiş olan kişiler yer almakta ve bu kişiler okulun genel yönetimi dışında ekonomik durumundan ve çalışanlarından da (işe alınma-işten çıkarma dahil) sorumludur (<http://www.eurydice.org>).

Merkeze bağılı az sayıda okul ise merkezi yönetim tarafından finanse edilmektedir. Bu okullarda da okul yönetimi kadrosu ve görevleri devlet okullarıyla aynı olmakla birlikte; bu kişiler ilave olarak okul gayri menkullerini değerlendirmekte ve çalışanların maaşlarını da ödemektedirler. Bu okulların dışındaki ileri eğitim kurumlarında ise finansman İleri Eğitim Fon Kurumları tarafından sağlanmaktadır. İleri eğitim kurumları zorunlu eğitim bittikten sonra öğrencilerin isterlerse devam ettikleri okullardır. Yüksek öğrenim görmek isteyen öğrencilerin yüksek öğretimin öncesinde bu okullarda öğrenim görmeleri zorunludur (<http://www.eurydice.org>).

3.1.3 Uygulanan Öğretim Programı

1988 yılında yürürlüğe giren eğitim yasası ile 5-16 yaşları arasındaki öğrencilere zorunlu eğitim veren ilk ve orta dereceli okullarda ulusal bir öğretim programı uygulanmaya başlanmış; 2000’de de gözden geçirilerek yenilenmiştir. Bu öğretim programı ile eğitim sisteminde yer alan farklılıklar ortadan kalkmış ve tüm öğrencilerin tamamen aynı eğitimi almalarına olanak sağlanmıştır. Böylelikle bir okuldan başka bir okula geçen öğrenciler derslere adapte olma konusunda sıkıntı çekmemektedir. Ayrıca okullar ve öğrenciler arasında daha sağlıklı karşılaştırmalar yapılabilmektedir.

İngiltere’yi diğer Avrupa ülkeleriyle ortak bir çizgide buluşturmış olan Ulusal Öğretim Programı’nda (The National Curriculum) İngilizce, matematik, fen bilgisi üç çekirdek alan; tarih, coğrafya, vatandaşlık bilgileri, teknoloji, müzik, sanat, beden eğitimi ve yabancı dil dersleri ise temel alanlar olarak belirlenmiştir. Programda din dersleri de belli oranda yer almaktadır. Anahtar evre 1,2 ve 3’teki öğrenciler bu alanların dokuzunda eğitim görmek zorundadır, ayrıca anahtar evre 3’te yabancı dil eğitimine de başlamaları gerekmektedir. Anahtar evre 4’teki öğrenciler çekirdek alanlar, teknoloji, yabancı dil ve beden eğitimi alanlarında eğitim almak zorundadırlar. Bunlara ek olarak tarih veya coğrafyayı seçebilmekte, ya da her ikisini de kısa kurslar halinde alabilmektedirler (<http://www.nc.uk.net>).

Her derse ait belirli bir program vardır ve bu programlarda öğrenciler için çeşitli hedefler belirlenmiştir. Okullar bu hedefleri öğrencilerine kazandırabilmek için “iş

şemaları” (schemes of work) hazırlamaktadır. İş şemaları, öğretim programında yer almayan örnekler ve öğretimle ilgili kısa notlardan oluşan detaylı bir yıllık plandır. İngiltere Eğitim ve Beceriler Bölümü (Department for Education and Skills) iş şemaları hazırlanmasını kolaylaştırmak için örnek iş şemaları ve yönergeler yayımlamaktadır. Öğretmenler iş şemalarına dayanarak günlük planlarını hazırlamaktadır. Okulların iş şemaları farklılıklar gösterebilmektedir (<http://www.nc.uk.net>).

3.1.4 Değerlendirme Sistemi

İngiltere’deki okullarda sınıfta kalma sistemi yoktur. Öğrenciler herhangi bir sınıfta herhangi bir dersten başarısız olsalar dahi bir üst sınıfa devam edebilmektedir. Sınıfta kalma sistemi bulunmadığından, öğrencilerin akademik yıl içindeki sınavlardan aldıkları notlarla değerlendirildikleri bir sistem de mevcut değildir. Ancak veri elde etmek amacıyla ülke çapında yapılan sınavlar vardır, ki her YEO bunları uygulamakla yükümlüdür. Okullarda öğretmenlerin yıl içinde yaptıkları sınavlar öğrencinin başarısını ölçmekle birlikte bir yaptırım (sınıfta kalma) ya da ödüllendirme (başarılı öğrencilerin üniversiteye sınavsız alınması vb.) amacıyla kullanılmamaktadır (<http://www.nc.uk.net>).

Öğrencilerin sınıf geçme sistemi yerine, her bir anahtar seviyenin sonunda, yani 7, 11, 14 ve 16 yaşlarında çeşitli sınavlardan geçirilerek belirlenen hedeflere ulaşp ulaşmadıkları eğitimciler tarafından tespit edilmektedir. Bu sınavlar ülke çapında yapılmakta olup içerik olarak dil, matematik ve fen konularından oluşmaktadır. Öğrencilerin bu sınavlardan aldıkları notlar önem taşımaktadır. Sonuçlar karşılaştırma amacıyla öğrencilere göre, okullara göre ve ulusal normlara göre düzenlenerek ilan edilmektedir (<http://www.eurydice.org>).

3.2 Türk Eğitim Sistemi

Bu başlık altında Türk Eğitim Sistemi’nin genel yapısı, okul yapısı ve yönetimi, uygulanan öğretim programı ve değerlendirme sistemine yer verilecektir.

3.2.1 Genel Yapı

Türk Milli Eğitim Sistemi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere 2 temel bölümden meydana gelmektedir:

Örgün eğitim, belirli amaçlara göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, bir başka ifade ile okul sistemi kendi içinde 4 seviyede değerlendirilmektedir. Bunlar sırasıyla; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarından oluşmaktadır.

Türkiye’de de okulöncesi eğitim, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar ve isteğe bağlıdır. Türkiye’de okulöncesi eğitimde çocuklar gelişme düzeyine göre gruplara ayrılmışlardır. Bunlar: 0-36 ay (0-3 yaş) kreş; 37-60 ay (4-5 yaş) anaokulu; 61-72 ay (6 yaş) anasınıfıdır. Okulöncesi eğitimin bütün ülke çapında yayılması amacıyla 8. beş yıllık planda ve günümüzde çeşitli önlemler alınmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003 yılında yayımlanan bir genelge ile okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla her eğitim ve öğretim yılında hizmete girecek okullardan 6-12 dersliği olanların bünyesinde en az 1 anasınıfı, 12 derslikten fazla olanların bünyelerinde ise en az 2 anasınıfı açılmak üzere okul öncesi eğitim kurumlarına yer verilmesi uygulamasına geçilmiştir.

Türkiye’de zorunlu eğitim, kesintisiz sekiz yıl olup ilköğretim kademesini kapsamaktadır. Uygulamada iki kademeli olarak karşılaşılmaktadır. Zorunlu eğitimin ilk beş yılı sınıf öğretmenlerinin görevlendirildiği I. Kademe, son üç yılı ise alan öğretmenlerinin görev yaptığı II.Kademe olarak adlandırılmaktadır. İlköğretimin ilk üç sınıfında mihver ders hayat bilgisi; 4. ve 5. sınıflarda ise fen bilgisi ve sosyal bilgiler’ dir.

İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini ve öğretimini kapsamaktadır. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim kurumları 8 yıllık ilköğretim okulları, yetiştirici ve tamamlayıcı

sınıflar ile özel eğitime muhtaç çocuklar için kurulan okullar ve sınıfları kapsamaktadır. İlköğretim çağına gelen yani 72 ayını dolduran tüm çocuklar sadece okul idaresinin onayı ile istedikleri okula alınabilirler. Giriş için özel bir sınav veya kriter bulunmamaktadır. İlköğretimde sınıf mevcutları birleştirilmiş sınıflar da dahil olmak üzere bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 40'ı geçmemektedir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu 222-Madde 50). Sınıf mevcutları fizikî olanaklar doğrultusunda belirlenmektedir. İlköğretim okullarında kesintisiz eğitim yapılmakta ve bitirenlere ilköğretim diploması verilmektedir.

Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmının mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları kurulması yoluna gidilmekte, nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde bulunan öğrenim çağındaki öğrenciler ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilere daha nitelikli eğitim-öğretim olanağı sağlamak amacıyla taşınalı ilköğretim uygulaması yapılmaktadır (Türk, 1999). İlköğretimdeki öğrenci sayısı ülke nüfusunun yaklaşık olarak % 14.7'lik bir kısmını oluşturmaktadır.

Türkiye'de özel eğitim hizmetleri, engel gruplarına göre oluşturulmuş özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Ayrıca, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri de sağlanmaktadır. "kaynaştırma" olarak tanımlanan bu uygulamanın yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Ülkemizde hâlen; görme engelliler, işitme engelliler, ortopedik engelliler, zihinsel engelliler ve uzun süreli hasta çocuklar olmak üzere beş engel grubundaki çocuklara ve gençlere eğitim hizmeti verilmektedir (MEB, 2005b).

Türkiye'de orta öğretim dönemi, ilköğretime dayalı en az üç yıllık öğrenim veren genel liseler ile meslekî ve teknik liseleri kapsamaktadır. Bu kurumların eğitim sistemimiz içinde en önemli görevi, öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, uygulanacak çeşitli programlarla onları ilgi ve yetenekleri ölçüsünde mesleğe, yüksek öğretime ve iş hayatına hazırlamaktır. İlköğretime bitirmiş ve orta öğretime hak kazanmış olan tüm öğrenciler, orta öğretime devam etmek ve orta öğretim

imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri oranında yararlanma hakkına sahiptir (MEB,2005b).

Orta öğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programların özelliğine göre Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilir. Bu tespit aşamasında öğrencilerin istek ve kabiliyetleri ile toplumun ve iş dünyasının ihtiyaçları arasında azami bir denge sağlanmaya çalışılır. Orta öğretime öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmeleri konusunda yetersizlikler vardır. Öğrencilerin zorunlu eğitimden mezun olmaları orta öğretime giriş için öncelikli koşuldur ve devlet okullarında parasızdır. Fakat bazı orta öğretim kurumları için özel giriş şartları ve sınavlar söz konusudur (MEB, 2005b).

Türkiye’de yüksek öğretim, orta öğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsamaktadır.Orta öğretim kurumlarından mezun olanların üniversiteye girebilmeleri için ayrıca bir olgunluk sınavı bulunmamaktadır. Öğrencilerin üniversiteye girmelerine imkân veren diploma, lise ve dengi okulları bitirdikleri zaman okullarca verilen mezuniyet diplomasıdır. Lise ve dengi okul mezunları üniversitelere, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığınca (YÖK) her yıl düzenlenen ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nce (ÖSYM) ülke düzeyinde yapılan sınavda başarı gösterdikleri takdirde girmeye hak kazanmaktadırlar. Yüksek öğretim programlarına alınacak öğrencilerin seçimi ve tercihlerine göre yerleştirilmeleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından tek basamaklı bir sınav sistemi uygulanarak yapılır. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) olarak adlandırılan sınavın amacı, sınav sonuçlarına ve tercihlere göre öğrenci alan yüksek öğretim programlarına öğrenci seçmek ve yerleştirmektir. Bununla birlikte, özel yetenek gerektiren yüksek öğretim alanlarına devam etmek isteyen öğrenciler, merkezî sınavdan başarılı oldukları takdirde, istedikleri özel yetenek gerektiren bölümün özel sınavına katılabilmektedirler.

Yüksek öğretimin amaçları 4 ana madde olarak belirlenmiştir. Bunlar; öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek; çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak; ülkeyi ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak; yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenen inceleme ve araştırmaları sonuçlandırmak; araştırma ve incelemelerin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmaktır. Yükseköğretim kurumları;

1.Üniversiteler

2.İleri teknoloji enstitüleri

3.Fakülteler

4.Enstitüler

5.Yüksekokullar

6.Konservatuarlar

7.Meslek yüksek okulları

8.Uygulama ve araştırma merkezlerinden oluşmaktadır.

Yüksek öğrenim ücretlidir. Ancak yüksek öğrenim ücretini ödeyemeyecek derecede maddi durumu kötü ve başarılı öğrenciler kredi ve çeşitli burslar yoluyla devlet tarafından desteklenmektedir. Öğrencilerin öğrenim ücretlerinin ve öğrencilere verilecek burs ve kredilerin miktarları ve bunları almaya hak kazanmak için gerekli

şartlar Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmeliklerle belirlenmektedir (MEB,2005b).

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim etkinliklerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitim,örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan ya da herhangi bir kademesinde örgün eğitimini yarıda bırakmış yurttaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında;

- okuma yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak,

- bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak,

- milli kültür ve değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak,

- toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,

- ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı olanaklar hazırlamak,

- beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek,

- çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak,

- boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,

gibi amaçlara sahiptir. Türk Eğitim Sistemi'nde öğretim yılı iki dönem ve 180 iş gününden oluşmaktadır. Öğretim yılı genellikle eylül ortası gibi başlamakta, haziran ortası gibi bitmektedir (MEB, 2005a).

3.2.2 Okul Yapısı ve Yönetimi

Ülkemizde millî düzeyde eğitimin idaresi Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır. Türkiye'de eğitimle ilgili bütün plan, program, politika ve uygulamalar devletin

gözetimi ve denetimi altında bulunmakla birlikte bu yetki Milli Eğitim Bakanlığı'nda toplanmıştır.

Sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçildikten sonra ilkokullarla ortaokullar birleştirilerek tek tip ilköğretim okulları haline getirilmiştir. İlköğretimi bitirmiş ve orta öğretime hak kazanmış olan tüm öğrenciler, orta öğretime devam etmek ve orta öğretim imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri oranında yararlanma hakkına sahiptir. Orta öğretim dönemi, ilköğretime dayalı en az dört yıllık öğrenim veren genel liseler ile meslekî ve teknik liseleri kapsamaktadır. Orta öğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programların özelliğine göre Milli Eğitim Bakanlığı'nca tespit edilmektedir. Bu tespit aşamasında öğrencilerin istek ve kabiliyetleri ile toplumun ve iş dünyasının ihtiyaçları arasında azami bir denge sağlanmaya çalışılmaktadır.

3.2.3 Uygulanan Öğretim Programı

Günümüzde milli eğitim sisteminin kalitesinin arttırılması ve AB (Avrupa Birliği) standartlarına ulaştırılması amacıyla pek çok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de “İlköğretim ve Ortaöğretim Programları Projesi”dir. Bu çalışma kapsamında sosyal bilgiler dersi de dahil olmak üzere ilköğretim okullarında okutulmakta olan bazı derslerin programı değişmiştir.

2004-2005 öğretim yılında 9 ilde yer alan 120 ilköğretim okulda pilot uygulaması yapılmış olan Türkçe(1-5), Hayat Bilgisi(1-3), Fen ve Teknoloji(4-5), Sosyal Bilgiler(4-5) derslerine ait öğretim programları öğretmenler, öğrenciler, veliler, yöneticiler, denetim elemanları, akademik çevreler ve sivil toplum kuruluşlarının program hakkındaki görüş, eleştiri, tespit ve önerileri ile pilot uygulama sonuçlarına göre yeniden geliştirilerek gereken düzenlemeler yapılmış ve 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Bu aşamada ilköğretim öğretim programları için halen bir geçiş dönemi yaşanmaktadır diyebiliriz.

İlköğretim okulların birinci kademede ilk 3 sınıfta Türkçe, matematik, hayat bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleri bulunmaktadır. 4.sınıftan itibaren ise

ders sayısı artarak hayat bilgisi dersinin yerini fen ve teknoloji dersi ile sosyal bilgiler dersi almakta; ayrıca yabancı dil, trafik ve ilkyardım ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri de bu derslere eklenmektedir. Bu derslerin dışında ilk üç sınıfta 3; 4 ve 5. sınıflarda ise 4 saat olmak üzere okul tarafından belirlenecek olan seçmeli dersler okutulmakta ancak bu dersler notla değerlendirilmemektedir. Seçmeli dersler takviye ve etüd çalışmaları, drama bilgisayar, spor etkinlikleri, sanatsal etkinlikler olarak belirlenmiştir. İlköğretim okullarında öğretim dili Türkçe'dir. Orta öğretim kurumlarında ise bazı okullar yabancı dille öğretim yapmaktadır (<http://www.meb.gov.tr>).

Okutulan tüm derslerin öğretim programları Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanıp Tebliğler Dergisi'nde yayınlanarak yürürlüğe girmekte ve okullarda da bu öğretim programları uygulanmaktadır. Okullar, zümre bazında öğretim programlarının genel çerçevesini değiştirmedikleri sürece birtakım düzenlemeler yapabilmektedir.

3.2.4 Değerlendirme Sistemi

Halen ilköğretim okullarında okutulmakta olan öğretim programı, bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretme ve öğrenme stratejilerini benimsemiş olduğu için, ölçme ve değerlendirmede de öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu değerlendirme yaklaşımlarını gerektirmektedir. Bu nedenle sadece yazılı ve sözlü sınavlarla öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygun değildir. Her ders alanı için hazırlanmış olan kılavuz kitaplarında ilgili derse yönelik değerlendirme örneklerine yer verilmektedir. Bunlardan bazıları; öz değerlendirme formu, tutum ölçeği, dereceli puanlama anahtarı, performans ödevi, proje ödevi, kavram haritası, değerlendirme ölçeği vb.dir. Öğretmenler bunları ya da bunlardan esinlenerek temalardaki kazanımlara uygun değerlendirme araçlarını geliştirerek kullanabilmektedir. Süreçte yapılan bu değerlendirme etkinliklerinin yanında, geleneksel ölçme araçları da kullanılarak belli aralıklarla öğrenci başarıları değerlendirilmektedir. İlköğretimin ilk üç yılında ise öğrenci başarısının belirlenmesinde yazılı ya da sözlü sınavlar kullanılmamaktadır (MEB, 2005).

Türk Eğitim Sistemi'nde sınıf geçme sistemi bulunmaktadır. Bu nedenle ilköğretimin ilk üç yılı haricinde öğrenciler her dönemde gördükleri derslerden belirli sınavlara tabi tutulmaktadır. Bu sınav sonuçlarının yanı sıra ders içi performansları, proje ve performans ödevlerinin ortalamasına göre bir üst sınıfa devam etme hakkı kazanıp kazanmadığı belirlenmektedir (MEB, 2006).

Belirli bir sınav sonucunda alınan puanla eğitim görülebilen orta öğretim kurumları için her eğitim-öğretim yılı sonunda Milli Eğitim Bakanlığı'nca OKS (Orta Öğretim Kurumlar Sınavı) adlı sınav yapılmaktadır. Bu sınava ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinden isteyenler girebilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ayrıca, düzensiz aralıklarla ilk ve orta öğretim kurumlarında seviye tespit sınavları da yapmaktadır.

Orta öğretim mezunları üniversitelere, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığınca (YÖK) her yıl düzenlenen ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nce (ÖSYM) ülke düzeyinde yapılan sınavda başarı gösterdikleri takdirde girmeye hak kazanmaktadırlar. Yüksek öğretim programlarına alınacak öğrencilerin seçimi ve tercihlerine göre yerleştirilmeleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından tek basamaklı bir sınav sistemi uygulanarak yapılır. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) olarak adlandırılan sınavın amacı, sınav sonuçlarına ve tercihlere göre öğrenci alan yüksek öğretim programlarına öğrenci seçmek ve yerleştirmektir. Bununla birlikte, özel yetenek gerektiren yüksek öğretim alanlarına devam etmek isteyen öğrenciler, merkezî sınavdan başarılı oldukları takdirde, istedikleri özel yetenek gerektiren bölümün özel sınavına katılabilmektedirler.

3.3 İngiltere ve Türkiye Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması

Bu başlık altında İngiltere ve Türkiye'de ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda halen uygulanmakta olan sosyal bilgiler programları ve bu programların karşılaştırılmasına yer verilecektir. İngiltere'de sosyal bilgiler adı altında bir ders bulunmadığından sosyal bilgilerin içeriğinde yer almakta olan tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programları üzerinde çalışılacaktır.

3.3.1 Hedeflerin Karşılaştırılması

Alt problem 1: İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının hedefler yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

Hedef genel anlamıyla varılmak istenen nokta olarak tanımlanabilir (Sönmez 1993:14). Eğitimde hedef ise, kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler olarak ele alınabilir. Bu özellikler bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kişilik vb . olabilmektedir. Peki acaba bu istendik özellikler evrensel midir yoksa toplumdan topluma değişebilmekte midir? İBBÖP’de ve TSBÖP’de yer alan hedeflerin karşılaştırılması bu sorulara cevap bulabilmek adına büyük önem taşımaktadır.

Her iki programda 4 ve 5. sınıflara ait hedefler ele alındığından ve İSBÖP’da üç farklı konu alanı yer aldığından hedefler verilmeden önce konu başlıkları ile sınıf seviyeleri belirtilmiştir. İSBÖP ve TSBÖP’de yer alan hedefler karşılaştırılarak benzer ve farklı yanları ortaya konmaya çalışılmıştır. Karşılaştırmanın daha verimli ve etkili yapılabilmesi için her iki öğretim programının hedefleri ve kazanımları da tablo III.1’ de bir araya getirilmiştir. Tablo III.1 ekler bölümünde sayfa 66-96’da verilmiştir.

Tablo 3.1 ‘ de görüldüğü gibi TSBÖP’de öğrencilerin sosyal bilgiler dersi ile edineceği kazanımlar; İSBÖP’de ise kazanım ifadesi yerine dersin sonunda ulaşılması beklenen hedef ile davranış karışımı ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler sınıf bazında değil, anahtar evreler bazında sıralanmış, her anahtar evrede de öğrencilerin edinmesi gereken bilgi ve becerilere göre sınıflandırılmıştır.

Öncelikli olarak İSBÖP’de tarih kapsamında yer alan hedefler ele alındığında, iki program arasında birebir herhangi bir ortak hedefin yer almadığı görülmektedir. Ancak TSBÖP ve İSBÖP’de yer alan birtakım hedeflerin benzeştiğini söyleyebiliriz. Bu benzerlik öğrencilerden herhangi iki durumla ilgili karşılaştırmalar yapılması istendiğinde söz konusu olmaktadır. Örneğin ;

Viktorya dönemi ile günümüz eğitimi karşılaştırma, (İngiltere Tarih Öğretim Programı)

teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır. (Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı)

Bunun dışında İngiltere tarih öğretim programında yer alan ve 2. Dünya Savaşı ile ilgili olan “savaşı yaşamış kişilerin anılarından yola çıkarak yörelerinde olmuş olanları kavrama” hedefinde yer alan ifade ile Türkiye sosyal bilgiler programında yer alan “yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler” ifadesinin benzer nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

İSBÖP’de yer alan vatandaşlık bilgileri kapsamında yer alan ilk üniteye diğer ünitelerden farklı olarak dört ve beşinci seviyelerde öğrencilerden beklenen hedefler ayrı ayrı verilmiştir. Bu ayrım diğer ünitelerde yer almamaktadır. Diğer ünitelerde hedefler anahtar evre bazında verilmiştir.

Her iki programda yer almakta olan hedeflerden yola çıkarak bu iki program arasında belirgin birtakım benzerliklerin olduğunu söyleyebiliriz. Dikkati çeken ilk benzerlik Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı dördüncü sınıf temalarının ilki olan “ kendimi tanıyorum ” teması ile İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer alan “ çok çeşitli bir dünyada yaşamak ” adlı ünitenin hedefler açısından büyük oranda benzeşiyor olmasıdır .Nitekim her iki programda da bu konular dahilinde öğrencilerin bireysel farklılıkların farkına varıp bunlara saygı duymaları beklenmiştir.

- bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
- benzer ve farklı yönlerimizi fark edip saygı gösterme, (İngiltere vatandaşlık bilgileri programı)

İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer alan bu ünite Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı dört ve beşinci sınıfların sonuncu temaları olan “uzaktaki arkadaşım” ve “hepimizin dünyası” adlı temalarla da benzeşmektedir. Gerek İngiltere’de gerekse Türkiye’de okutulmakta olan programlarda öğrencilerin dünyadaki çeşitli ülkeler ile bu ülkeler arasındaki farklılıklar hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmiştir. Her iki programda da ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerinin öğrencilerce keşfedilmesi beklenmiştir ancak İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında bu ilişkileri genel olarak verilmişken Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında bu ilişkilerin yalnız ekonomik açıdan ele alındığı görülmektedir.

- Dünya üzerinde çeşitli ülkeler olduğunu fark eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
- Görsel materyallerden yararlanarak çeşitli toplumların günlük yaşamlarına ilişkin çıkarımlarda bulunur. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
- Kendisi ile başka bir toplumdaki yaşatlarının günlük yaşamlarını karşılaştırır. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
- Ülkeler arasında ekonomik alışveriş olduğunu fark eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

kendi ve başkalarının deneyimlerinden yola çıkarak farklı yerler hakkında

bilgi sahibi olma, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

farklı topluluklardaki yaşam tarzları hakkında araştırmalar yapma,

(İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

hem kendi toplumumuzda hem de dünyanın farklı yerlerindeki toplulukların

arasındaki benzerlik ve farklılıkları görebilme, (İngiltere vatandaşlık

bilgileri öğretim programı)

birbirimize bağımlı bir dünyada yaşadığımıza ilişkin kanıtlar bulma, (İngiltere

vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Diğer bir ortak nokta ise Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı 4. sınıf temalarından dördüncüsü olan “ üretimden tüketime ” adlı temada yer alan “ istek ve ihtiyaçlar ” adlı alt başlık ile İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer almakta olan “ çocuk hakları- insan hakları ” adlı ünitenin alt başlığı olan “ haklarımız nelerdir? ” adlı

alt başlık arasında göze çarpmaktadır. Her iki programda da öğrencilerin istek ve ihtiyaçları arasındaki ayrımı fark edebilmeleri hedeflenmiştir.

İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Hakları, istek ve ihtiyaçları arasındaki ayrımı kavrama, (İngiltere vatandaşlık bilgileri programı)

Türkiye sosyal bilgiler öğretim programının 5. sınıf konularının ilki olan “haklarımı öğreniyorum ” adlı tema da hedefler açısından İngiltere programında yer almakta olan bu konu ile örtüşmektedir. Bir önceki yılda istek ve ihtiyaçlarının ayrımını yapmış olması beklenen öğrencilerin İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında olduğu gibi beşinci sınıfa geldiklerinde hak ve sorumluluklarının da bilincine varmaları hedeflenmiştir.

Katıldığı gruplarda aldığı roller ile rollerin gerektirdiği hak ve sorumlulukları ilişkilendirir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Çocuk olarak haklarının ifade eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Hakları, istek ve ihtiyaçları arasındaki ayrımı kavrama, (İngiltere vatandaşlık bilgileri programı)

İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında öğrencilerin sosyalleşmeleri ve çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı birer birey olmaları hedeflenmiştir. Bu amaçla programda birtakım etkinliklere ve grup çalışmalarına yer verilmiştir. “Okuldaki alanlarımızı geliştirmek” adlı ünite çerçevesinde öğrencilerin içinde bulundukları ortak çevre olan okul alanları ile ilgili birtakım projeler geliştirmeleri; bunu gerçekleştirirken de demokratik bir şekilde davranabilmeleri hedeflenmiştir. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı dördüncü sınıf konuları arasında yer alan “ hep birlikte” adlı temada da öğrencilerin okul yaşamları içerisinde yapılabilecek etkinlikler önermeleri beklenmiştir. Ancak bu konu ile ilgili İngiltere’de olduğu kadar kapsamlı bir süreç beklentisi yer almamaktadır. İngiltere ‘ de öğrencilerin projelerini sonuç aşamasına kadar götürüp bunları değerlendirip, ifade edebilmeleri hedeflenmiştir.

Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel-sosyal etkinlikler önerir.

(Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Okul ile ilgili değişim beklentilerini ve projelerini ifade etme, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Projeleriyle sonuçta elde edilen durumun karşılaştırmasını yapma, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer alan “genç yurttaşlar için yerel demokrasi ” adlı üniteyi incelediğimizde bu ünite aracılığıyla öğrencilerin bölgesel kapsamda yürütülmekte olan demokrasi etkinlikleri ile bu etkinliklerin yürütülmesinden sorumlu olan kurum ve kuruluşların yapısı ve işleyişi hakkında bilgi sahibi olmaları hedeflenmiştir. Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında da benzer şekilde 4. sınıf temaları arasında yer alan “insanlar ve yönetim” adlı tema ve 5. sınıfta yer alan “ bir ülke bir bayrak” adlı temalar ile öğrencilerin yaşadıkları bölgelerde sürdürülen yerel yönetim birimleri, bu birimlerin faaliyetleri ve görevleri hakkında bilgilendirilmeleri beklenmiştir.

Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanır. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Yaşadığı yerdeki merkeze bağlı yönetim birimleri ile bu birimlerin görevlerini ilişkilendirir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Yerel demokrasi hareketleri ve zaman içindeki değişimleri ile ilgili bilgi sahibi olma, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretim programında yer alan “bir ülke bir bayrak” adlı bu tema aynı zamanda İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer alan “kurallar ve yasalar beni nasıl etkilemektedir” adlı ünite ile de benzeşmektedir. Her iki program dahilinde öğrencilerin toplum yaşamımızı düzenlemeye yönelik olan kanun ve kuralların öneminin öğrencilerce kavranması hedeflenmiştir.

Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder.

(Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Kuralların önemini kavrama, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Kanunların neden ve nasıl yapıldığını kavrama, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programında yer almakta olan “mülkiyete saygı duymak” ve “bize yardım eden insanlar- polisler” ünitelerinde detaylı bir şekilde kamu hizmetleri ve bu hizmetleri sunan şahıslar incelenmiştir. “Hayvanlar ve biz” adlı temada ise hayvanlar için çalışmakta olan gönüllü derneklerden yola çıkarak sivil toplum örgütlerinin işleyişi hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olmaları beklenmiştir. Bu konulara Türkiye sosyal bilgiler öğretim programında da yer verilmiştir, ancak bu konular 4. sınıfta yer alan “ hep birlikte” ve beşinci sınıfta yer alan “toplum için çalışanlar” temaları kapsamında bir araya getirilerek daha genel olarak ele alınmıştır.

İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmi kurum ve kuruluşları fark eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Toplumun temel ihtiyaçlarıyla bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin sonuçlarını değerlendirir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarının, resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)

Bireyler ve topluma hizmet için ne gibi kaynakların kullanıldığını kavrama, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Bireyler ve topluma hizmet için kullanılan kaynakları düşünme, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

Gönüllü yardım kurumları hakkında bilgi sahibi olma ve neden bu kurumlara ihtiyacımız olduğunu öğrenme, (İngiltere vatandaşlık bilgileri öğretim programı)

İSBÖP coğrafya kapsamındaki hedefleri incelediğimizde içerik açısından saptamış olduğumuz farklılığın hedeflere de yansıdığını görmekteyiz. Nitekim iki programda yer alan hedefleri incelediğimizde sadece birkaç adet benzerliğin dışında herhangi bir ortak hedefe rastlanamamaktadır. İSBÖP’de yer almakta olan “çevreyi geliştirmek” adlı ünite ile TSBÖP’de yer almakta olan “bölgemizi tanıyalım” adlı temalarda öğrencilerin insanların yaşadıkları çevreyi coğrafi çevreyi nasıl değiştirebileceklerini kavramaları beklenmiştir.

Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
 İnsanların çevreyi nasıl etkilediklerini kavrama, (İngiltere coğrafya öğretim programı)
 insanların neden ve nasıl çevrelerini korumaya çalıştıklarını kavrama, (İngiltere coğrafya öğretim programı)

Bir diğer benzerlik TSBÖP’de yer alan yine aynı tema ile İSBÖP’de yer alan “köylerde yaşayan kişiler” adlı ünite arasında görülmektedir. Bu konular kapsamında her iki ülke öğrencilerinin, insanların yaşam alanlarını seçerlerken birtakım coğrafi unsurları göz önünde bulundurdıklarını kavramaları hedeflenmiştir. Ancak TSBÖP’de sadece coğrafi etkenler dikkate alınmışken İSBÖP ‘ de beşeri faktörlerin de öğrencilerce fark edilmesi beklenmiştir.

Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerde, coğrafi özellikleri ilişkilendirir. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
 yerleşim bölgelerinin kendilerine özgü birtakım nitelikleri olduğunu, fiziksel özelliklerine ve insanların tercihlerine göre bu bölgelere yerleşildiğini kavrama, (İngiltere coğrafya öğretim programı)

İSBÖP’de yer alan “farklı bir birleşik krallık bölgesi – Llandudno” adlı ünite ile TSBÖP’de yer alan “ürettiklerimiz” adlı temada öğrencilerin coğrafi özellikler ile insan etkinliklerini ilişkilendirmeleri beklenmiştir. Türkiye’de bu ilişkilendirme öğrencilerin

kendi yaşamış oldukları çevre ile sınırlandırılmıştır. Ancak İngiltere’de öğrencilerin aynı ilişkilendirmeyi Llandudno bölgesi üzerinde yapmaları beklenmiştir.

Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlerle coğrafi özellikleri ilişkilendirir.
(Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
bölgesel özelliklerin insanların etkinliklerinin yerini ve özelliklerini nasıl etkilediğini kavrama, (İngiltere coğrafya öğretim programı)

Yine bu ünite de yer almakta olan bir diğer hedef TSBÖP “yaşadığımız yer” adlı temada yer alan bir başka hedef ile de benzeşmektedir. Her iki programda yer almakta olan bu ifade ile öğrencilerin doğal olan ve olmayan unsurları fark edebilmeleri beklenmiştir. Ancak TSBÖP yine öğrencilerin kendi çevrelerinde yer alan unsurları dikkate almalarını isterken İSBÖP Llandudno bölgesini incelemelerini istemiştir. (Aynı hedef İSBÖP’de yer alan “Hindistan ‘ da bir kasaba” ve “su” adlı ünitelerinde de yer almaktadır.)

Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder. (Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı)
temel fiziki ve beşeri nitelikleri tanımlama, (İngiltere coğrafya öğretim programı)

Görüldüğü gibi TSBÖP’de ve İSBÖP’de yer alan hedefler arasında gerek nitelik gerekse nicelik açısından benzerlikten çok farklılıklar yer almaktadır. Yukarıda verilmiş olan örnekler arasından da birebir ortak olan herhangi bir ifade yer almamakta ancak bu ifadelerin genel olarak birbirleriyle benzeştiklerini söyleyebiliriz. İSBÖP’de yer alan hedeflerin TSBÖP’de yer alan hedeflere göre daha üst düzey becerilere yönelik olduğu görülmektedir. Bu da konuların içeriğinin detaylı bir şekilde ele alınmasından kaynaklanmaktadır.

İSBÖP’de yer alan ve “ hedef” olarak tabir edilen ifadeler “öğrenim çıktısı” (learning outcome) yapısına sahiptirler.TSBÖP’de görülen davranış yapısı İSBÖP’de gözlenmemektedir. Nitekim TSBÖP’de yer almakta olan hedefler genel olarak öğrencilerden dersin sonunda sergilemeleri beklenen davranışları ifade etmektedir.

Ancak İSBÖP’de yer alan hedeflerin bazen davranışı andıracak derecede detaylı bir anlatıma, bazen de bir hedef olamayacak kadar genel bir anlatıma sahip oldukları görülmektedir. Bu düzensiz yapıyı İSBÖP belgesi içinde yer almayan “yönergeler dosyası” tamamlamaktadır. Yönergeler dosyasında kritik hedefler seçilmiş, her düzey için o hedefe yönelik ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamalar kapsamında daha çok hedefin içerdiği konuyla ilgili özet bilgiye ve örneklere yer verilmiştir. Başka bir deyişle, yönergeler dosyası konuların nasıl işleneceğine ilişkin bir açıklık getirmektedir.

Konu Başlıklarının ve Alt Başlıklarının Karşılaştırılması

Alt problem 2 : İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının konu başlıkları ve alt başlıkları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

TSBÖP ile İSBÖP yapısal olarak birtakım farklılıklar göstermektedir. İSBÖP üç dersin öğretim programını kapsamaktadır. Bu dersler vatandaşlık bilgileri, tarih ve coğrafyadır. TSBÖP’de ise tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgilerine ait konulara program içerisinde dağınık olarak yer verilmektedir. Vatandaşlık bilgileri öğretim programı 2.anahtar evrede, tarih ve coğrafya öğretim programı ise 1-3 anahtar seviyelerde öğretilecek olan konuları, hedefleri ve bunların yanı sıra çeşitli açıklamaları da içermektedir. Her bir belge sırasıyla 36, 45 ve 49 sayfadan oluşmaktadır. TSBÖP ise ilköğretim 4. ve 5. sınıfların sosyal bilgiler programından oluşan 418 sayfalık bir dokümandır. TSBÖP ve İSBÖP’nin konu başlıkları ve alt başlıkları açısından karşılaştırmasının yapılmasından önce her iki programa ait verilerin tablo III.2’de verilmiştir. Tablo III.2 ekler bölümünde sayfa 97-110’da verilmiştir.

Tablo III.2’de görüldüğü gibi TSBÖP’nin 4 ve 5. sınıf seviyelerinde sekizer temadan toplam olarak on altı tema ve bu temalara ait alt başlıklar yer almaktadır. Bu konu başlıkları incelendiğinde her iki yıl okutulan içeriğin birbiriyle paralel olduğu görülmektedir. 5. sınıf konuları genel olarak bir önceki yılın devamı niteliğindedir ve konular daha kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır..

İSBÖP’de ise 4. seviyede 5 tarih, 3 coğrafya 5. seviyede ise 6 tarih , 3 coğrafya ünitesi yer almaktadır. İngiltere’de okutulmakta olan ve sosyal bilimlerin kapsamına giren bir diğer konu alanı ise vatandaşlık bilgileridir. Vatandaşlık bilgileri dersi öğretim programında 4. ve 5. seviyelerde yer alan konu başlıkları ve alt başlıklarında herhangi bir ayırım yer almamaktadır ve toplam olarak 12 üniteden oluşmaktadır. Bu üniteler sınıf seviyesi değil anahtar evre bazında belirlenmiştir. Bu konular her iki yıl boyunca işleneceğinden TSBÖP’de olduğu gibi konular bir üst sınıfta daha kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

Her iki programda yer almakta olan konu başlıkları ve alt başlıkları göz önüne alındığında bu iki program arasında oldukça büyük farklılıklar olduğu gözlenmektedir. TSBÖP’de yer almakta olan konular çoğunlukla vatandaşlık bilgileri ve coğrafya ile ilgilidir. Tarih ile ilgili konulara ise İngiltere’de olduğu kadar kapsamlı bir şekilde yer verilmemiştir. İngiltere’de öğrenim gören 4. ve 5. seviye öğrencileri her iki yıl boyunca ayrı bir ders olarak tarih eğitimi almakta iken Türkiye’deki yaşıtlarına bu ders için her iki yılda toplam olarak ancak 17 ders saati kadar bir süre ayrılmıştır. Konuların içeriklerini incelediğimizde ise bu nicel farklılığın nitelik olarak da devam ettiğini görmekteyiz. İngiltere tarih öğretim programında kendi ülkelerinin milli tarihleri ile ilgili konuların yanı sıra pek çok dünya medeniyetinin tarihi ile ilgili konulara da detaylı bir şekilde yer verilmektedir. Bunun dışında dikkati çeken bir diğer konu ise tarihin işleniş biçimidir. TSBOP’de ülkemiz yakın tarihinde büyük atılımlara imza atmış olan büyük lider Atatürk’le ilgili konular ancak birkaç bölümde oldukça yüzeysel ve tekdüze bir şekilde verilmiş iken İngiltere tarih öğretim programında 8.Henry’le birtakım mahrem konuların dahi derinlemesine işlenmiş olması öğrenciler açısından dersi ilgi çekici yapmakla birlikte programın benzerlerine göre radikal olarak nitelendirilmesini mümkün kılmaktadır.

İSBÖP’de yer almakta olan vatandaşlık bilgileri konularını incelediğimizde ise tarih dersine mukayesen konuların biraz daha benzer nitelikte olduğu görülmektedir. Örneğin İSBÖP’de yer almakta olan “ çok çeşitli bir dünyada yaşamak” adlı ünite ile TSBÖP’de 4 ve 5. sınıflarda yer almakta olan “uzaktaki arkadaşım” ve “hepimizin

dünyası” adlı son temalar içerik açısından benzeşmektedir. Her iki programda da öğrencilerin dünyanın diğer ülkeleri hakkında bilgi sahibi olup kendi ülkeleriyle bu ülkeler arasındaki benzer ve farklı yönleri keşfetmeleri beklenmiştir.

İSBÖP’de yer alan “çocuk hakları – insan hakları” adlı ünite aracılığıyla öğrencilerin hak ve sorumluluklarının bilincinde olan birer birey olarak yetişebilmeleri istenmiştir. TSBÖP’de de 5. sınıf konularının ilki olan “haklarımı öğreniyorum” adlı temada öğrencilerin hak ve sorumluluklarından haberdar olabilmeleri hedeflenmiştir. Bu açıdan iki programda yer alan konuların ve alt başlıklarının benzer nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

İki program arasında gösterebileceğimiz diğer bir benzer nokta ise İSBÖP’de yer alan “genç yurttaşlar için yerel demokrasi” adlı ünite ile TSBÖP’de yer alan 4. sınıf temalarından olan “insanlar ve yönetim” ve 5. sınıf “bir ülke bir bayrak” adlı tema arasında görülmektedir. Bu konu başlıkları çerçevesinde her iki programda da ortak olarak öğrencilerin yönetim ve demokrasi kavramları hakkında bilgi sahibi olmaları hedeflenmiştir. Programlar arasında bu başlıkların dışında içerik olarak bir kesişim yer almamaktadır.

Görüldüğü gibi İSBÖP’de yer vatandaşlık bilgileri konu başlık ve alt başlıklarından bazıları TSBÖP ile benzerlik göstermektedir. Ancak yine de iki program arasında yer almakta olan farklılıklar öne çıkmaktadır. İSBÖP’de yer alan vatandaşlık bilgileri konularına ait içerikte görüldüğü gibi program dahilinde genel olarak toplum yaşantısını düzenlemeye yönelik olan konulara yer verilmiştir. Öğrencilerin olumlu tutum ve davranışlar sergileyebilen, bilinçli birer yurttaş olarak yetişebilmesi için birtakım süreçlerde aktif olarak yer alabilmeleri üzerinde bilhassa durulmuştur. Ayrıca konular TSBÖP’ye göre içerik açısından daha zengin ve kapsamlıdır.

İSBÖP’de coğrafya kapsamında verilmiş olan konuları incelediğimizde ise TSBÖP ile içerik olarak tamamen farklı bir yapıda olduğunu görmekteyiz. İSBÖP’de yer alan konular öğrencilerin yakın çevrelerinden başlamakta sonrasında ise dünya coğrafyasında yer almakta olan farklı bölgelere kadar uzanmaktadır. Programda ayrıca

öğrencilerin birtakım mevcut sorunlar için çözüm önerileri getirmeleri ve edindikleri coğrafi bulgulardan yola çıkarak birtakım değerlendirmeler ve karşılaştırmalar yapmaları beklenmiştir. TSBÖP’de yer alan konular ise öğrencilerin yakın çevreleri ve Türkiye ile ilgili olan coğrafi konular üzerine yoğunlaşmıştır. Programda genel olarak öğrencilerin ülke sınırları içerisindeki beşeri, ekonomik, fiziki öğeler hakkında bilgi sahibi olup bu öğeler arasında karşılaştırmalar yapmaları beklenmiştir.

Görüldüğü gibi İSBÖP’deki üniteler ve ünitelerde yer almakta olan konu başlıkları ve alt başlıklarından yola çıkarak genel olarak programın oldukça küresel bir yapıya sahip olduğunu, seçilen konuların ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri için oldukça ilgi çekici ve öğrencilerin düşünme beşerilerini geliştirmeyi destekler nitelikte olduğunu söylememiz mümkündür. Bütün konular ve bu konularda yer alan alt başlıklar incelendiğinde öğrencilerin konularla ilgili birtakım bilgilere ulaştıktan sonra bu bilgilerden yola çıkarak kıyaslamalar yapmaları ya da çıkarımlarda bulunmaları hedeflenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin ele alınmış olan konular sayesinde geniş bir vizyona ve muhakeme yeteneğine sahip olmaları muhtemel gözükmektedir. TSBÖP bu anlamda İSBÖP’ye göre içerik açısından daha dar bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu farklılığın ortaya çıkmasındaki en büyük etken şüphesiz İngiltere’nin çok kültürlü bir ulusal yapıya sahip olmasıdır. Ülkede görülmekte olan toplumsal çeşitlilik kültürel yaşama olduğu gibi eğitim süreçlerine de etki etmektedir. İngilizlerin yanı sıra İskoç, İrlandalı, Gali, Hint, Pakistanlı, Kelt, Anglo, Sakson, Çinli ve diğer etnik kökenli öğrencilerin bir arada eğitim gördükleri sınıflar göz önüne alındığında; özellikle sosyal derslere ait öğretim programlarının da bu mozaığe cevap verecek nitelikte ve çeşitlilikte olması gerekmektedir (Şener: 2007).

Eğitim Durumlarının Karşılaştırılması

Alt problem 3 :İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının eğitim durumları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

TSBÖP’de her temada öğretmenlere yol göstermesi için hazırlanmış etkinlik örnekleri yer almaktadır. Bu etkinlik örnekleri belirlenmiş olan tüm kazanımları kapsamaktadır.

Bu sayede her kazanımın öğrencilere ne şekilde sunulabileceğine ilişkin birtakım ipuçları öğretmenlere sunulmaktadır. Programda etkinlik örnekleri sınıf – okul içi etkinliklerin yanı sıra okul dışı etkinlikler ve inceleme etkinlikleri de yer almaktadır. Bu etkinliklerin nasıl uygulanacağı örnek ders planlarıyla birlikte kapsamlı olarak verilmektedir.

Tüm bu etkinlik örneklerinin öğretmenlerce incelendikten sonra kendi okullarının bulunduğu çevreye ve imkanlarına göre aralarından uygun olanlarının seçilmesi beklenmektedir. Ancak bunların içerisinde hazırlık gerektiren etkinlikler de yer aldığından, öğretmenlerin herhangi bir etkinliği uygulamadan önce gerekli olan ön hazırlıkları yapmalarında fayda bulunmaktadır. Bu şekilde süreç içerisinde gerek öğretmen gerekse öğrenciler çeşitli öğretim materyalleri hazırlamaya ve kullanmaya yönlendirilmektedir.

Açıklamalar kısmında ise kazanımları ve etkinlikleri, üniteler ve diğer dersler arasındaki ilişkilendirmeyi; beceri, değer ve değerlendirmeyi açıklayıcı ifadeler yer almaktadır. Bu bölümde belirtilmiş olan beceriler, öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu becerilerin öğrencilerce kazanılıp kazanılmadığının öğretmenlerce belirlenebilmesi için de sürece uygun olabilecek birtakım ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile araç ve yöntemleri önerilmektedir.

İSBÖP’de ise genel açıklamalar, yönergeler dosyası, örnek iş şemaları, ciddi öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için hazırlanmış ders planları, anahtar evre 1-3 içeriğine yönelik hedefler ve bu hedeflere ulaşılmasına yönelik açıklamalar, her anahtar evre için hazırlanmış örnek ders planları ve hazırlanmış olan tüm örnek ders planlarının ekler bölümünde öğretim materyallerine yer verilmektedir.

Yönergeler dosyası, 5-16 yaş arası 10 düzey için kritik olan hedefleri ele alıp, bu hedefler için konu özetlerini ve örnek soruları, problemleri ve etkinlik örneklerini kapsamaktadır. Öğretmene dersin işlenişi ile ilgili bir yönlendirme vermemekle birlikte, ders planları hazırlanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında,

öğretmenlerden birtakım kriterler çerçevesinde kendileri için en uygun olan ders planlarını kendilerinin hazırlamaları beklenmektedir. Örnek iş şemaları da benzer şekilde okulların ders yılını nasıl planlayacakları hakkında bir fikir vermek amacıyla hazırlanmıştır. Örnek iş şemalarının uygulanma zorunluluğu yoktur, ancak her okulun kendi iş şemasını hazırlaması gerekmektedir.

Öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için hazırlanmış olan hedefler ve açıklamalar dosyasında bu araştırmada incelenen öğretim programı yapı olarak korunmakla birlikte, hedefleri büyük oranda farklılıklar içermektedir.İSBÖP’da “öğrencilerin ulaşması gereken hedeflerden” bahsedilirken, bu öğretim programında “öğrencilerin ulaşabileceği ” hedeflerden bahsedilmektedir. Bu bölümde özel eğitim metotlarına ihtiyaç duyan öğrenciler, engelli öğrenciler ve İngilizce’yi ikinci dil olarak kullanan öğrencilerin müfredata ve değerlendirme çalışmalarına etkin bir şekilde dahil olmalarını sağlayacak öğrenme yaklaşımları öğretmenlere önerilmektedir. Anahtar evrelerin sonunda yapılan değerlendirme çalışmaları esnasında, öğretmenlerden bu öğrenciler için hazırlanmış olan özel düzenlemelerin kullanmaları istenmektedir.

Her anahtar evre için hazırlanmış olan örnek ders planlarında öncelikli olarak dersin hedeflerine sonrasında TSBÖP’de olduğu gibi örnek etkinliklere yer verilmektedir.Bu etkinlik örneklerinin TSBÖP’de yer alan örneklerde en büyük farkı neredeyse tamamının sınıf içerisinde uygulamaya yönelik olmasıdır. Etkinliklerin ardından bizdeki kazanımlara benzer bir şekilde süreç sonunda öğrencilerden beklenen ve hedeflere paralel bir şekilde hazırlanmış olan öğrenme çıktıları yer almaktadır. En son olarak da öğretmenlere yardımcı olacak süreçle ilgili çok notlar bölümü bulunmaktadır. Burada diğer derslerle ilişkilendirme, bilgi teknolojileri kullanımı, örnek sorular, güvenlik önlemleri vb. yer almaktadır.

Görüldüğü gibi İSBÖP’nin kapsam olarak TSBÖP’den en büyük farkı öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için özel olarak yeniden düzenlenmiş öğretim programıdır. Değerlendirme etkinliklerinin de benzer şekilde bu öğrencilerin söz konusu olan durumlarının dikkate alınarak düzenlenmesi beklenmiştir. Bu anlamda İSBÖP’nin TSBÖP’’ye göre daha zengin bir çeşitliliğe sahip olduğu söylenebilir. İSBÖP bu açıdan

bütün öğrenciler için geçerli olacak etkin öğrenme fırsatlarının sunulmasını hedeflemekte ve bunun için de öğretmenlerin gereken durumlarda öğrenciler için uygun olan destekleyici çalışmaları hazırlayarak her bir anahtar seviyede birtakım değişiklikler yapabilmelerine imkan sunmaktadır.

Sınama Durumlarının Karşılaştırılması

Alt problem 4 :İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkiye ve İngiltere sosyal bilgiler öğretim programlarının sinama durumları yönünden benzer ve farklı yönleri nelerdir?

Türk Eğitim Sistemi'nde değerlendirmeye yönelik esaslar, “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği”ne göre düzenlenmiştir. Yönetmelikte yer alan ilgili maddeler ve fıkralar aşağıda verilmektedir:

Madde 33 — Öğretmenler, ölçme ve değerlendirmenin genel esaslarını, derslerin öğretim programlarında yer alan genel amaçları ve kazanımları dikkate alarak öğrencilere sınavlar uygular, proje ve performans ödevleri yaptırır.

Özel eğitim kapsamındaki öğrencilerin sınav, proje, performans ödevleri ve ders içi performansları bireyselleştirilmiş eğitim programları dikkate alınarak değerlendirilir.

İlköğretimde öğrencilerin başarıları dört ayrı notla, başarısızlıkları ise tek notla değerlendirilir. Buna göre verilecek puanlar ile bunların not karşılığı ve dereceleri aşağıda verilmiştir;

DERECE	NOT	PUAN
Pekiyi	5	85-100
İyi	4	70-84
Orta	3	55-69
Geçer	2	45-54
Başarısız	1	0-44

Bir dersin yarıyıl notu ile yıl sonu notu hesaplanırken, yarım ve yukarısı tama yükseltilir.

Puanlar ve notlar, öğretmenin not çizelgesine rakamla diğer belgelere ise rakam ve yazı ile yazılır

Madde 35 — 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda öğrencilerin gelişimi, ilerleme ve çabaları, sınavlar yapılmaksızın proje, performans ödevi ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak değerlendirilir.

4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda bir yarıyılta haftalık ders saati üçten az olan derslerde en az iki, üç ve üçten fazla olan derslerde ise en az üç sınav yapılır. Öğrencilerin başarıları sınavlarla birlikte proje, performans ödevi, ders içi performanslarına dayalı olarak değerlendirilir.

Öğrenciler, bir ders yılında istedikleri ders veya derslerden bireysel ya da grup çalışması şeklinde en az bir proje; her yarıyılta derslerden bireysel ya da grup çalışması şeklinde en az bir performans ödevi hazırlar.

Projeler ve performans ödevleri, öğretmenlerce belirlenen ölçütlere göre hazırlanan değerlendirme ölçeği veya dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Öğretmenler, değerlendirme ölçütlerini belirlerken, öğrencilerin görüşlerinden de yararlanabilir. Öğrencilere performans ödevi ve proje verilirken kullanılacak değerlendirme ölçütleri önceden verilir. Öğrenciler, çalışmalarında yararlandıkları kaynak veya kişileri de belirterek öğretmenin belirleyeceği süre içinde çalışmalarını teslim ederler. Projeler teslim edildikleri yarıyılta değerlendirilir.

Öğrencilerin ders içi performansları, bütün derslerden bir yarıyılta en az bir derse katılım puanı verilerek değerlendirilir.

Madde 36 — Sınavların zamanı, en az bir hafta önceden öğrencilere duyurulur. Bir şubede bir günde yapılacak sınav sayısı ikiye geçemez. Aynı anda uygulanmak şartıyla sınavlarda, zümre öğretmenlerince hazırlanacak ortak sorular ve cevap anahtarı kullanılabilir. Sınavların süresi bir ders saatini aşamaz. Soruların yazdırılması bu süreye dâhil değildir. Okulun imkânları elverdiği takdirde sınav soruları önceden çoğaltılarak sınıfa getirilir.

Görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi, teknoloji ve tasarım derslerinde öğrencilerin başarıları, öğretim programında yer alan ölçme ve değerlendirme etkinliklerine dayalı olarak belirlenir.

Seçmeli dersler ile rehberlik ve sosyal etkinlikler notla değerlendirilmez. Ancak, karnede ve diğer belgelerde gösterilir.

Madde 40 — Öğretmenler; sınavların yapıldığı, proje ve performans ödevlerinin ise teslim edildiği tarihten başlayarak en geç on gün içinde sonuçlarını öğrencilere bildirir. Varsa yapılan ortak hataları sınıfta açıklar. Ölçme değerlendirme araçları, incelemeleri için öğrencilere dağıtılır ve inceleme sonrasında geri alınarak bir öğretim yılı saklanır. Projeler, öğrencileri bu çalışmalara özendirmek amacıyla sınıfın veya okulun uygun bir yerinde sergilenir.

Madde 41 — Her öğretmen, bir not çizelgesi tutar. Bu çizelge öğretim yılı başında okul yönetimi tarafından sağlanır, çizelge mühürlendikten sonra imza karşılığında öğretmene verilir.

Puanlar ve notlar, mürekkepli kalemle silinti ve kazıntı olmamasına dikkat edilerek yazılır.

Her öğretmen not çizelgesini okul yönetimine vereceği not cetvelleri için esas olarak kullanmak ve istendiği zaman okul müdürüne veya denetim yetkisi olanlara göstermekle yükümlüdür.

Öğretmen not çizelgeleri ders yılı sonunda, öğretim yılı içinde çeşitli nedenlerle okuldan ayrılanlar ise ayrıldıklarında tutanak karşılığında okul yönetimine teslim ederler. Bu çizelgeler bir öğretim yılı saklanır.

Yarıyıl Notu

Madde 42 — Bir dersin yarıyıl notu belirlenirken o yarıyıla ait;

a) 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda, öğrencilerin proje, performans ödevi ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak belirlenen puanların aritmetik ortalamasının nota çevrilmesi ile belirlenir.

b) 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda, öğrencilerin proje çalışmalarından, performans ödevlerinden ve ders içi performanslarından alınan puanların, ayrı ayrı alınacak ortalamaları ile sınavlardan alınan puanların toplamının aritmetik ortalamasının nota çevrilmesi ile belirlenir.

Bilimsel, sanatsal, sosyal, kültürel, sportif ve benzeri etkinliklerde başarılı çalışmalar yapan öğrencilere, yarıyıl notunun bir not fazlası, bu etkinliklerle ilişkili olan ders öğretmeni tarafından takdir edilebilir.

Öğrenciler, dersteki gelişimlerini yansıtmak amacıyla öğrenci ürün dosyaları hazırlar. Bu dosyalar, öğrencinin gelişim düzeyini belirlemek, öğretim sürecinde gerekli önlemleri almak ve öğrencinin performansına ilişkin öğrenciye, öğretmene, veliye ve okul yönetimine geri bildirimde bulunmak amacıyla kullanılır.

Birinci ve ikinci yarıyla ait not cetvelleri, yarıyıl sona ermeden beş gün önce okul yönetimine verilir.

Madde 43 — Eğitim-öğretim sürecinin her yarıyılında öğretmenler, öğrencilerin hem öğretim programının öngördüğü becerilerdeki gelişimleri hem de toplumsal davranış kurallarındaki gelişim düzeyleri hakkında değerlendirme yaparlar. Bu değerlendirmede bu yönetmeliğin 42. maddesinde belirtilen değerlendirme yöntemleri ile grup değerlendirme, akran değerlendirme, öz değerlendirme, gözlem formu ve benzeri formlardan elde edilen bilgilerden yararlanırlar.

Öğrencinin birinci fıkrada belirtilen konulardaki gelişim düzeyi, sınıf öğretmeni veya şube rehber öğretmeni tarafından, aynı şubede derse giren diğer öğretmenlerin görüşleri de alınarak "(3) Gelişim düzeyinin üstünde", "(2) Gelişim düzeyine uygun", "(1) Desteğe ihtiyacı var" şeklinde değerlendirilir. Kişisel ve sosyal beceriler notla değerlendirilmez.

Öğrencilerin;

- a) Bağımsız olarak çalışma,
- b) Grup hâlinde çalışma,
- c) Sınıf etkinliklerine katılma,
- ç) Materyalleri özenli kullanma,
- d) Aldığı ödevleri yerine getirme,
- e) Bağımsız karar verme,
- f) Planlı ve düzenli çalışma,
- g) Başkalarının haklarına saygı gösterme,
- ğ) Kendi haklarının bilincinde olma,
- h) Okul ve toplum kurallarına uyma,
- ı) Görgü kurallarına uyma,
- i) Kararlarında adil olma,
- j) Etkili iletişim kurma,
- k) Arkadaşlarıyla yardımlaşma,
- l) Çevreyi temiz tutma,
- m) Karşılaştığı sorunları çözme,

n) Yaratıcı düşünme,

o) Araştırma yapma,

kişisel ve sosyal becerileri değerlendirilir.

Bir Dersin Yıl Sonu Notu

Madde 46 — Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci yarıyıl notlarının aritmetik ortalamasıdır.

Öğrencilerden;

a) Kurumdan veya geçerli özründen kaynaklanan nedenlerle ders veya derslerden yalnız bir yarıyıl notu alanların bu notu,

b) 4-8 inci sınıflarda, iki yarıyıl da notu olmayanların yetiştirme kursu sonunda aldığı not,

c) Uygulamalı derslerden birinci yarıyıl notu aldıktan sonra özrünü belgelendirenlerin bu dersleri dinleme, izleme ve sözel etkinliklere katılma boyutu değerlendirilerek o dersin yıl sonu notu sayılır.

Birinci yarıyıl da özrünü belgelendiren öğrencilerden ikinci yarıyıl da verilen yarıyıl notu uygulamalı dersleri okuyan öğrencilerin sınıf geçme durumları ikinci yarıyıldaki uygulama notu da katılarak belirlenir.

Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi

Madde 47 — İlköğretimde öğrenci, kendi yaş grubu içinde bir bütün olarak yetiştirilir ve değerlendirilir. İlköğretim, öğrencilerin derslerdeki başarısızlığına bakılarak elenecekleri bir dönem değil, programda öngörülen derslerin ve sosyal etkinlik çalışmalarının ortak katkısıyla ilgi ve yeteneği ölçüsünde yetiştirilecekleri bir dönem olarak değerlendirilir.

Buna göre;

a) Öğrencinin yıllık başarısı, her dersten ayrı ayrı değil, tüm derslerde ve sosyal etkinlik çalışmalarındaki durumu, sınavlar, projeler, performans ödevleri, ders içi performans ve Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen tüm davranışlardaki etik değerleri benimsemesi de dikkate alınarak, bir bütün olarak değerlendirilir. Başarılı öğrenciler doğrudan bir üst sınıfa geçirilir.

b) Sınıf seviyesine göre yetersizlikleri görülen öğrenciler için ikinci yarıyılın ilk ayı içinde sınıf veya branş öğretmenleri, okul rehber öğretmeni, okul yönetimi ve öğrenci velilerince öğrencinin, okulun ve çevrenin durumuna göre alınacak tedbirler kararlaştırılır. Gerektiğinde ilköğretim müfettişlerinin rehberliğinden de yararlanılarak kararlaştırılan önlemler tutanakla tespit edilir ve uygulama sonuçları rapora bağlanır.

c) Alınan bütün önlemlere rağmen bir üst sınıfta güçlüklerle karşılaşabilecek öğrencilerin sınıf geçmesine veya sınıf tekrarına; 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni, 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda ise şube öğretmenler kurulunda, 4 ve 5 inci sınıflarda şube öğretmenler kurulunun oluşamaması hâlinde okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni tarafından karar verilir. Bu kararda, oyların eşit olması hâlinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü kabul edilir.

ç) Alınan gerekçeli karar, tutanakla belirlenir ve sınıf geçme defterine işlenir. Tutanağın bir örneği öğrenci dosyasına konur, bir örneği de karar defterine yapıştırılır ayrıca veli de bilgilendirilir.

Birleştirilmiş sınıflarda, 3 üncü ve 5 inci sınıflar dışındaki öğrencilere sınıf tekrarı yaptırılmaz.

Kaynaştırma yolu ile eğitimlerine devam eden özel eğitim gerektiren öğrencilere, başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz.

Yurt dışında bulunması, tutuklu olması, oturduğu yerde okul bulunmaması ve sağlık durumu nedeniyle okula devam edemeyenler ile 5/1/1961 tarih ve 17729 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu gereğince okula devamları sağlanan öğrencilerin başarı durumları belirlenirken, en az bir yarıyıl notu almış olmaları kaydıyla devam eden öğrenciler gibi işlem yapılır.

Devlet konservatuarlarına bağlı ilköğretim okullarından naklen gelen öğrenciler, meslek dersleri dışındaki diğer derslerinden başarılı olmaları hâlinde bir üst sınıfa devam ettirilir.

Ders Yılı Sonunda Başarı

Madde 48 — İlköğretim kurumlarında bir üst sınıfa devam etmek veya mezun olabilmek için öğrencinin iki yarıyıl notunun aritmetik ortalaması bütün derslerden 2'den aşağı olamaz. Ders yılı sonunda başarısız dersi veya dersleri olan öğrencilerin durumu, öğrenci başarısının değerlendirilmesi esaslarına göre şube öğretmenler kurulunda görüşülür. Kurul kararıyla sınıf geçen öğrencilerin notları değiştirilmez. Okul kayıtlarına "Şube Öğretmenler Kurulu Kararıyla Geçti" veya "Sınıf Tekrarına Karar Verildi" ifadesi yazılır. Bu durum öğrencinin karnesinde de belirtilir.

4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda bir dersin ağırlığı, o dersin haftalık ders saati sayısına eşittir. Dersin yıl sonu notu ile o dersin haftalık ders saati sayısının çarpımından elde edilen not, o dersin ağırlıklı notudur.

Ağırlıklı yıl sonu ortalaması, derslerin ağırlıklı notları toplamının haftalık ders saatleri toplamına bölümü ile elde edilen nottur. Ağırlıklı yıl sonu ortalaması hesaplanırken bölme işlemi virgülden sonra iki basamak yürütülür. Öğrenci karnesi, sınıf geçme , diploma ve öğrenci kayıt defterlerine işlenir ve diploma notunun hesaplanmasında esas alınır.(MEB Resmi Web Sitesi)

Sınıf geçme / kalma sisteminin yer aldığı Türk Eğitim Sistemi'nde merkezi bir yapılanma bulunmasına rağmen değerlendirme sistemi tamamen merkezi olmayan bir yapılanma bulunmaktadır. Merkezi olarak yapılan değerlendirmeler, Ortaöğretim Kurumları Sınavı, Öğrenci Seçme Sınavı gibi, bir öğretim kurumuna öğrenci seçmek için yapılan sınavlardan ibarettir.

İngiltere Eğitim Sistemi'nde ise bizimkinin tam tersi bir yapı yer almaktadır; eğitim öğretim yerel yönetimlerin denetiminde gerçekleşirken değerlendirmeler tek merkezden yapılmaktadır. İngiltere Eğitim Sistemi'nde sınıfl geçme/kalma sistemi olmadığından, yıl içinde yapılan değerlendirme sınavlarının bu anlamda bir etkisi yoktur; öğrenci yıl

sonunda herhangi bir dersten başarılı olamasa da gelecek yıl bir üst sınıfta yine aynı dersi almaya devam eder. Ancak tek bir farkla, bir üst sınıfta farklı bir şubeye alınır. İngiltere Eğitim Sistemi'nde sınıflar her yıl düzenlenerek mümkün olduğunca homojen bir yapı korunmaya çalışılır; her şubedeki öğrencilerin düzeylerinin hemen hemen aynı olmasına dikkat edilir .Bu anlamda öğretim programı da iki farklı görüntü vermektedir; düzeyleri ortalama olan öğrenciler normal öğretim programı takip ederlerken, düzeyleri biraz daha iyi olan öğrenciler genişletilmiş öğretim programı izlerken. Düzeyleri düşük olanlar ise öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için hazırlanmış olan öğretim programı izlerler.

Değerlendirme sınavları anahtar evrelerin bitimlerinde, yani 7, 11, 14 ve 16 yaşlarında uygulanır. Sınav sonuçları öğrenci, okul ve ulusal ortalamalar yönünden hazırlanan değişik listelerle ilan edilir. Okullar ve öğretmenler müfettişler tarafından sınav sonuçları dikkate alınarak denetlenir ve başarısız olan okullar başarı düzeylerini geliştirmek için müfettişlerle birlikte eksikliklerini belirleyip düzeltmeye yönelik uzun vadeli planlar hazırlarlar. Bu planlar Yerel Eğitim Otoriteleri tarafından halka duyurulur ve müfettişler tarafından belirli zamanlarda denetlenir.

İngiltere Eğitim Sistemi'nde uygulanan sınavlar şu şekildedir:

Standart Assesment Tasks (SATs) – Standart Değerlendirme Sınavları :Öğrencilerin zorunlu eğitimlerinin değişik aşamalarında girdikleri bir sınavdır.7, 11 ve 14 yaş öğrencileri bu sınava girerler. Sınav sonuçları öğrenciye, öğretmene ve anne-babaya ulusal veriler ışığında öğrencinin ilerlemesini değerlendirme fırsatı verir.

The General Certificate of Secondary Education (GCSE) – Ortaöğretim Genel Sertifikası : 16 veya daha yukarı yaştaki öğrencilerin girdikleri bir sınavdır. Sınavda anahtar evre 4 düzeyinde tek bir derse ait sorular yer almaktadır, dolayısıyla her ders için ayrı bir sınav bulunmaktadır. Sınav sonuçları A en yüksek not olmak üzere A- G arası harflerle ifade edilir ve öğrenciye aldığı notu belirten bir sertifika verilir. G notu alan öğrenci notlandırılmamış sayılır ve bir sertifika verilmez.Sınav altı otonom GCSE Sınav Grubu tarafından hazırlanır, bunlardan dördü İngiltere'de , biri Galler'de, biri de Kuzey İrlanda'dadır. Sınavda ders işi, yazılı sınav ve bilginin uygulanması önemlidir. Ders işlerinin okul tarafından değerlendirilmesi sınavın sonucunu önemli ölçüde etkilemektedir.

The International General Certificate of Secondary Education (GCSE) – Uluslararası Ortaöğretim Genel Sertifikası : Bu sınav GCSE sınavı ile aynıdır, ancak İngiltere vatandaşı olmayan öğrenciler için hazırlanmaktadır. İngiltere'nin eski sömürgelerinde yaşayan öğrenciler bu sınava girmekte ve İngiltere'de yüksek öğrenim hakkı görme hakkı elde etmeye çalışmaktadır. Bugün K.K.T.C' de bazı liseler bu sınavlara hazırlık amacıyla sınav kapsamındaki derslerin Anahtar Evre 4'te yer alan programın eğitimini vermektedirler.

The General Certificate of Education Advanced Level (GCE – A) – İleri Düzey Eğitim Sertifikası : Bu sınav GCSE sınavına girdikten sonraki iki yıl içinde, ileri eğitim kurumlarında eğitim alıp girilen bir sınavdır. Bu sınavdaki sorular tek bir dersten değil, çeşitli derslerin kombinasyonundan seçilir, ancak her dersten soru seçilmesi yerine derslerin seçilmesi ile oluşan kombinasyonlardan farklı sınavlar oluşturulur ve öğrenci tercih ettiği sınavlara girer. Notlandırma A-E arasındadır. İstenen standardı tutturamayan öğrenci N notunu alır. Son zamanlarda çok iyi öğrenciler için “ süper – A ” notu kullanılmaktadır.

The General Certificate of Education Advanced Supplementary Level (GCE- AS) – İleri Bütünleyici Düzey Eğitim Genel Sertifikası : Bu sınav da GCE- A gibi, GCSE sınavından sonraki iki yıl içinde girilen bir sınavdır. İleri eğitim kurumlarında bu sınav için verilen eğitim, GCE- A sınavı için verilen eğitimdeki konuların yarısını yine iki yıl içinde tamamlar. Ancak eğitimde GCE - A sınavı eğitimindeki standartlar gözetilir, başka bir deyişle, işlenen konular, öğretim vb. az, ancak bunların kalitesi GCE – A eğitimiyle aynıdır (Aktaran Böke, 2002).

GCE-A ve GCE-AS sınavları üniversiteye giriş amacıyla kullanılmaktadır. Üniversiteler çeşitli GCE-A ve GCE-AS sınavlarından belli bir not ve üzerinde alan öğrencileri kabul eder. Öğrenciler, üniversitelerin hangi bölümleri için hangi konu alanlarında GCE sınavları alınması gerekiyorsa onları alırlar.

General National Vocational Qualifications (GNVQs) – Genel Ulusal Mesleki Yeterlilik : GCE – A ve GCSE sınavlarına alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Bu sınavlar meslekle ilgili bilgi ve beceri ölçen sorulara yer verirler ve bu sınavda alınan sonuçlar bir işe girmek ya da bir yüksek öğretim kurumuna devam etmek için kullanılırlar. Sınavın üç düzeyi bulunmaktadır. Temel düzey sınavına girenlerin aldıkları notlar dört GCSE sınavında alınan D- G arası notlara eşdeğer tutulur. Bu sınava bir yıllık çalışmadan sonra girilebilir. İleri düzey sınavına girenlerin aldıkları notlar iki GCE- A sınavından aldıkları notlara eşdeğer tutulur. Bu sınava iki yıllık bir çalışma sonrası girilebilir. Sınavda sorulan sorular Sanat ve Dizayn, Turizm, Üretim, Bina Çevresi, Yapı ve İnşaat ve Fen Konularından seçilir (Aktaran Böke, 2002).

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde problem ve alt problemlerin yanıtları ile araştırmalara konu olabilecek önerilere yer verilmiştir.

4.1 Sonuçlar

4.1.1 Hedeflerle İlgili Sonuçlar

Hedeflerin karşılaştırılmasında göze çarpan ilk fark öğretim programındaki hedefler arasındaki yapısal farktır. TSBÖP dersin sonunda öğrencilerden sergilemeleri beklenen davranış yapısı içindeyken, İSBÖP’de kimi hedefler görece çok genel kimisi de bir hedefe göre detaylı ancak davranışa göre az detaylı bir yapıya sahiptir. Kimi hedefler de aslen davranış yapısındadır. Bunun nedeni İSBÖP’de yer alan hedeflerin aslında“ öğrencilere bu başlık altında aşağıdakiler öğretilmelidir” ifadesinin altında yer alan maddeler olmasıdır.

TSBÖP’de yer almakta olan hedefler aracılığıyla öğrencilerin edinmesi beklenen "yaratıcılık", "eleştirel düşünme", "beceri kazandırma" gibi amaçlar, 1930'lu yıllardan bu yana müfredatlarda yer almasına karşın, bunlar "yeni" diye sunulmaktadır. Nitekim görüldüğü gibi İngiltere bu amaçları içermekte olan bir öğretim programını yaklaşık olarak 20 yıldan bu yana uygulamaktadır. Bu anlamda Türkiye’nin İngiltere’ye oranla 20 yıl geriden geldiği söylenebilir.

4.1.2 Konu Başlıklarının ve Alt Başlıklarıyla İlgili Sonuçlar

İngiltere sosyal bilgiler öğretiminde konu başlıklarını bir ders adı altında toplamak yerine bu konuları tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgileri adı altında toplayıp ayrı ayrı dersler olarak uygulamayı tercih etmiştir. Türkiye’de ise sosyal bilgiler kapsamına giren tüm konu alanları bu ders adı altında toplanılmıştır. Türkiye’de önceki öğretim programları incelendiğinde İngiltere’de halen uygulanmakta olan bu sistemin bizde de yer almış olduğu görülmektedir. Türkiye’de 1930, 1936 ve 1948 yıllarında hazırlanmış olan öğretim programları bu yaklaşımla hazırlanmış ve tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgileri dersleri ayrı başlıklar altında programda yer almıştır. 1962 yılına gelindiğinde ise bu dersler “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiştir. 1968 programında ise dersin adı “ Sosyal Bilgiler” olmuştur ve bugünkü yapısını almıştır.

İki ülkeye ait öğretim programları incelendiğinde kapsam açısından bu iki program arasında büyük farklılıklar göze çarpmaktadır. İSBÖP’de yer almakta olan konular genel olarak daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Özellikle tarih ve coğrafya ile ilgili konular incelendiğinde bu farklılık daha da belirgin bir hale gelmektedir. Bu derslerde İngiltere sınırlarının ötesinde pek çok bölge içeriğe dahil edilmiştir. Öğrenciler bu sayede bilgi, beceri ve anlayışlarını farklı özelliklere sahip çevreler ve yerler ile dünyanın değişik bölümleriyle ilgili yapmış oldukları çalışmalar aracılığıyla sergilemektedirler. Konu başlıkları ve alt başlıklarına bakıldığında öğrencilerin soyut düşünme becerilerinin geliştirilmesi açısından bu uygulama isabetli bir seçim gibi görülmektedir. Ayrıca böylesine kapsamlı bir içerik aynı ayda öğrenim görmekte olan farklı etnik gruplara mensup öğrenciler için de programı daha verimli ve cazip hale getirebilmektedir.

Örneğin İngiltere tarih öğretim programında yer alan konular kapsamında İkinci Dünya Savaşı’na da yer verilmektedir. Dünya tarihinde büyük bir dönüm noktası olan bu olayın çocuklar için sonuçları üzerindeki etkileri üzerinde durulup, olaya bir çocuk gözüyle yaklaşılarak konunun kavratılmaya çalışılması da bu seviyede öğrenim gören çocukların bilişsel özelliklerinin dikkate alındığını göstermektedir. Bu yaklaşımdan esinlenilerek kendi milli mücadelemizin işlenmesi sırasında Türk çocuklarının yaşantıları üzerinde durulup; öğrencilere kendi yaşantılarıyla o dönemdeki çocukların yaşantılarının karşılaştırılmasının yaptırılması hem öğrencilerin manevi yönlerinin güçlenmesini sağlayacak, olaylara kendi bakış açılarından bakıp birtakım çıkarımlarda bulunmalarını sağlayacak hem de onlar için daha kalıcı olacaktır.

4.1.3 Eğitim Durumlarıyla İlgili Sonuçlar

Her iki öğretim programında da örnek ders planları ve bu ders planlarında çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Yine her iki öğretim programında ders boyunca yapılacak etkinliklerde çeşitli materyallerin kullanımı desteklenmektedir. TSBÖP’de söz konusu olan etkinlikler ve dolayısıyla materyallerin seçimi öğretmenlere bırakılmıştır. Bu

şekilde her öğretmenin bulunduğu okul ve çevre şartlarına en uygun olan ders sürecini belirleyebilmelerine fırsat verilmiştir.

İSBÖP’de bahsedilen etkinlik ve materyallerden örnekler öğretim programının genel ağ sitesinde yer almaktadır. Örnek ders planları, bu planlara ait asetatlar, oyunlar vb., öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için hazırlanmış olan hafifletilmiş öğretim programı ve ders planı örnekleri, İSBÖP’deki kritik hedeflerin ele alındığı ilgili konu anlatımları ve örnek problemlerine yer verdiği yönergeler, sunu şeklinde hazırlanmış olan ders planları yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı’nın genel ağ sitesi özellikle yeni programın uygulanmaya başlamasından sonra zenginleştirilerek, öğretmenlere yeni program hakkında yol gösterecek olan ders planı ve etkinlik örnekleri içeriğine eklenmiştir. Sitede ayrıca yeni öğretim programları hakkında bilgi veren sunular da yer almaktadır. İngiltere ‘de olduğu gibi öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için programda bir özelleştirmeye gidilmediğinden bu öğrenciler için hazırlanmış olan bir içerik bulunmamaktadır.

Eldeki verilere bakıldığında, gerek İSBÖP’nin gerekse TSBÖP’nin kazanım/hedeflerden oluşmamaktadır. Her iki program da çeşitli ve zengin kaynaklar barındırmakta, örnek ders planları ve etkinliklerle öğretmenlere yardımcı olup öğrenme süreçlerinin daha nitelikli hale getirilmesinde yardımcı olmaktadır. Ayrıca her iki programda da öğretim süreçlerinde öğretmen ve öğrencilerin materyal kullanımı desteklenmektedir. TSBÖP’nin İSBÖP’ye göre zayıf kaldığı görülen nokta ise öğretim aşamasında ortaya çıkabilecek olası sorunlara karşı çözüm üretme çabası içinde olan İSBÖP’de olduğu gibi öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler için programda herhangi bir ifadeye yer verilmemiş olmasıdır.

4.1.4 Sınama Durumlarıyla İlgili Sonuçlar

İngiltere Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sistemi arasındaki en önemli fark, ‘Türk Milli Eğitim Sistemi’ nde sınıf geçme/sınıfta kalma sisteminin olmasıdır; dolayısıyla öğrencilerin öğretim yılı içinde girdikleri sınavların sonuçları bir üst sınıfa geçip geçmemelerini önemli derecede etkileyen bir faktördür. İngiltere Eğitim Sistemi’nde

ise öğretim yılı içinde yapılan sınavlar sadece öğrencilerin planlanan hedeflere ulaşip ulaşmadığını belirleme amacı taşımakta, yıl sonu değerlendirmesi de, öğrencilerin gelecek yıl bir üst sınıfı hangi şubede okuyacağına karar verilmesinde kullanılmaktadır çünkü İngiltere okullarında sınıflar öğrenci başarısı açısından homojen bir yapı göstermekte, sınıfın başarı durumuna göre belli bir oranda farklılaştırılmış vatandaşlık bilgileri, tarih ve coğrafya öğretim programları kullanılmaktadır.

Türkiye’de buna benzer bir uygulama sadece ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıflarda görülmektedir. 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda, öğrencilerin proje, performans ödevi ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak belirlenen puanların aritmetik ortalamasının nota çevrilmesi ile belirlenmektedir..Ancak görüldüğü gibi burada da çocukların yıl içinde göstermiş oldukları performanslar yine not ile ifade edilmekte dolayısıyla yeni sosyal bilgiler öğretim programında belirtildiği ve hedeflendiği gibi yapılan değerlendirmeler öğrencilerin eğitiminde yapılandırıcı ve geliştirici nitelikte olamamaktadır.

Sınıf geçme sisteminin en önemli eksikliklerinden birisi, öğrencileri güdüleyen etkenin dersi öğrenme isteği ve gerekliliğinden çok, başarılı olma isteğine doğru kayma göstermesidir. Öğrenci, akademik başarının ödüllendirildiği bu sistemde, yaşamının akışını belirleyecek (OKS gibi) dönüm noktalarının akademik başarısıyla doğru orantılı olduğunu erken yaşlarda sezmekte ve okul yaşamını kendisini yaşama hazırlayan bir süreç olmaktan çok akademik başarıyı mümkün olan en üst düzeyde tutmaya çalışması gereken bir süreç olarak görmeye başlamaktadır. Bu sistem içinde yer alan öğretimin programları iyi bir öğretim programının sahip olması gereken “öğretilecek konuların öğrenci için bir anlamı olması ve öğrencinin bu konuları öğrenmesinin önemli olduğunu anlaması ve kabul etmesi gerektiği” (Wiles ve Bondi 1993,125) olgusundan giderek uzaklaşmaktadırlar. Bu anlamda sınıf geçme sistemi öğretim programının etkili bir biçimde uygulanmasına engel teşkil etmektedir. İngiltere’de kullanılmakta olan öğretim programları bu anlamda bahsedilen sorundan kuramsal olarak sıyrılmış görünmektedir.

Üniversiteye giriş amaçlı yapılan sınavlar üzerinde durulduğunda, ÖSS’nin başarı ölçmekten çok sıralama amaçlı bir sınav olduğu, buna karşın GCE sınavlarının başarı

ölçme amacıyla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin üniversitelerin bölümlerine kabul edilmesi, GCE sınavlarında gösterdikleri başarı düzeylerine göre üniversiteler tarafından sıralanması esasına dayanmaktadır. Başka bir deyişle Türkiye'deki üniversiteye giriş sisteminde sıralama sonucunda öğrenciler tercih ettikleri programlardan birine yerleştirilir, İngiltere'deki üniversiteye giriş sisteminde üniversiteler öğrencileri belgeledikleri başarılarına göre bünyelerindeki programlara yerleştirirler. Her konu alanında GCE sınavı bulunduğundan, öğrenciler kendilerini başarılı buldukları alanlarda GCE sınavına girmekte, üniversitelere başvururken, başarılı oldukları alanların devamı olan programları tercih etmekte, böylelikle öğrencilerin becerileri, yetenekleri ve başarılı oldukları alanlar paralelinde bir yön çizmeleri sağlanmaktadır. Oysa her konu alanını kapsayan ÖSS 'de öğrencilerin böyle bir şansları bulunmamaktadır, öyle ki , sözel puanla öğrenci kabul eden programlara girebilmek için bile öğrenciler sayısal ağırlıklı testten mümkün olduğunca çok soru çözmeye çalışmaktadır. Bunu başarabilmek için öğrenciler bilgi, ilgi ve becerilerinin görece düşük olduğu konu alanlarını da çalışmaya zorlanmakta, ÖSS'den sonra yararını görmeyecekleri bir çaba göstermektedirler. Sınav sonucuna göre yaptıkları tercihlerin ilgi, bilgi ve becerilerine yönelik olmama olasılığı da bir hayli yükselmektedir.

Öneriler

TSBÖP aracılığıyla öğrencilerin gittikçe küreselleşen dünyada başarılı birer birey olmaları hedeflenmiştir. Ancak bu hedefin gerçekleştirilmesi için uygulanan yöntem ve tekniklerin yanı sıra içeriğin de programı desteklemesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında 2005 programının içerik açısından zenginleştirilerek, öğrencilerin dünyanın çeşitli bölgelerinin tarihi, kültürel, ekonomik , siyasi yapıları hakkında bilgi sahibi olarak birtakım önyargılardan arınmaları sağlanmalıdır. Şüphesiz ki böylelikle, öğrencilerin yaşamı objektif bir biçimde gözleyebilmesi için gerekli koşullar sağlanmış ve onlara özgürlükçü bir anlayışla hazırlanmış geniş bir vizyona sahip bir program sunulmuş olacaktır.

Bilindiği gibi Türkiye kendi içerisinde sosyal, kültürel, ekonomik ve coğrafi açılardan büyük farklılıkların yaşandığı bölge ve bölümlerden oluşmaktadır. Böylesine çeşitliliğin

görüldüğü bir ülkede de tek bir öğretim programının her yerde aynı verimlilikle uygulanabilmesi mümkün gözükmemektedir. Bu nedenle Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı İngiltere’de uygulanan sisteme benzer bir şekilde hazırlayacağı çerçeve programının okullarca mevcut koşullar göz önüne alınarak düzenlenmesine fırsat vermelidir. Bu tür bir uygulamaya geçilmeden önce şüphesiz ki gereken uzman kadrosu ve alt yapı bakanlıkça sağlanmalıdır. Aksi taktirde eğitim ortamlarında yaşanan kaosu arttırmadan öteye bir sonuç alınması mümkün olmayacaktır.

Eski öğretim programları ve eğitim yaklaşımları göz önüne alındığında çağdaş bir Türkiye için “reform” niteliğinde değişimlerin gerçekleştirilmesi kaçınılmazdı. Ancak eğitimde gerçekten de köklü değişimlerin yapılabilmesi için sadece mevcut olan öğretim programlarının yenilenmesi yeterli değildir. Değişimi gerçekleştirecek olan asıl kişiler olan öğretmenler yeni programların uygulanması konusunda yeterince desteklenmemekte ve bu konuda yalnız bırakılmaktadırlar. Bu nedenle program değişiminin istenilen düzeyde gerçekleştirilebilmesi için öğretmenleri kısa süreli seminerler ya da tanıtım toplantılarıyla bilgilendirmeye çalışmak yerine daha uzun soluklu, katılımcı ve ülkemizin gerçeklerine uygun eğitim uygulamalarına gidilmelidir. Bu uygulamalarda görevlendirilecek kişilerin kısa süreli hizmet içi eğitim almış olan ilköğretim müfettişlerinden ziyade üniversitelerde görev alan konu uzmanlarının arasından seçilmesi şüphesiz ki hedeflenen değişimi gerçekleştirebilmeyi kolaylaştıracaktır. Bu aşamadan sonra, programla ilgili eğitim teknolojisi açısından bir değerlendirme yapılarak, ilgili ve gerekli ders araç-gereçler öğretmen ve öğrencilerin hizmetine yeterli düzeyde sunulabilmelidir. Öğretmenlerimize ve öğrencilerimize ihtiyaç duydukları destek verilmediği taktirde sistemde yapılmaya çalışılan değişimin kağıt üzerinde kalacağı bir gerçektir.

2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan öğretim programında geleneksel ölçme araçlarının dışında pek çok değerlendirme etkinliğine yer verilmiş olmasına rağmen halen öğrenci başarılarının Milli Eğitim Bakanlığı’nca periyodik olarak yapılmakta olan deneme sınavları ya da OKS ile değerlendirilmesi büyük bir tezdattır. Bu nedenledir ki yeni öğretim programının uygulanması geleneksel ölçme araçlarına göre uyarlanmakta; bu da programda hedeflenen “bilgiyi üreten ve kullanan

” bireylerin yetiştirilmesine fırsat sunmamaktadır. Bu açıdan Türkiye’nin İngiltere Eğitim Sistemi’nden yararlanmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Türkiye’de de İngiltere’de yapılan uygulamaya benzer bir şekilde her öğretim yılının sonunda bakanlıkça merkezi bir sınav yapılarak bu sınav sonuçları öğrencinin bir üst sınıfta devam edip etmeyeceğın belirlenmesinde değıl öğrenimine hangi seviyede devam edeceğının tespitinde kullanılabilir. Öğrencinin seviyesinin belirlenmesinde bu sınavdan alınan notun yanı sıra yıl içinde göstermiş olduğı performansın da dikkate alınması sürecin de değerdendirilmesine imkan sunacaktır. Böylelikle daha homojen bir yapıya ulaşmış olan sınıflarda müfredatın belli bir seviyede uygulanması gerek öğretmenler gerek öğrenciler için daha verimli olacaktır.

2005 öğretim programıyla birlikte öğretmenler öğrencileri değerdendirmek için çok çeşitli gözlem formlarından ölçme araçlarından yararlanmaktadır. Öğrencilerin gelişim süreçlerini takip etmeye yönelik olan bu dokümanların arşivlenerek bir üst eğitim kurumuna gidene dek saklanması gerek öğrencinin kendi gelişimini izleyebilmesi açısından gerekse dersine girecek öğretmenlere önbilgi sağlaması açısından fayda sağlayacaktır. Bu tür bir uygulama özellikle ilköğretim ikinci kademe öğretmenleri ya da bir sınıfı devralan sınıf öğretmenleri için faydalı olacaktır. Nitekim sınıf öğretmenleri öğrencilerini oldukça yakından tanıma fırsatı bulduklarından yapmış oldukları gözlem ve değerdendirmeler de yol gösterici olacaktır.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Y. Türk Eğitim Tarihi ,Kültür Koleji Yayınları, İstanbul, 1993.

AYTAÇ, K. Avrupa Eğitim Tarihi,Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.

Avrupa Ülkeleri Eğitim Sistemleri İnternet Sitesi, <http://www.eurydice.org>, 24/12/2006.

- BALAMAN, Y. Yeni Müfredat ve Öğretmenlerden Beklentiler, Bilim ve Aklın Aydınlığında Dergisi,83, s:14-17, 2007
- BIKMAZ HAZIR, F. Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmenler , Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi , 39,s:97-116, 2006.
- BİNBAŞIOĞLU, C. Eğitim Düşüncesi Tarihi,Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara, 1982.
- BÖKE, C.H. Türkiye ve İngiltere ‘ deki İlköğretim Matematik Programlarının Karşılaştırılması,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2002.
- ÇINAR, O., TEYFUR ve E., TEYFUR, M. İlköğretim Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımı ve Programı Hakkındaki Görüşleri, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,7,s:11, 2006.
- DELİCE, A. Türk ve İngiliz Eğitim Sisteminde Matematik Eğitimi, Milli Eğitim Dergisi, 167, 2003, <http://www.meb.gov.tr>, 12/11/2006.
- DEMİREL, Ö. Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme,Pegem-A Yayınları, Ankara, 1999.
- DEMİREL, Ö. Karşılaştırmalı Eğitim,Pegem-A Yayınları, Ankara, 2000.
- ERDEN, M. Sosyal Bilgiler Öğretimi, Akım Yayınları, Ankara, Tarihsiz.
- ERTÜRK, S. Eğitimde Program Geliştirme, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972.
- HUNTLEY, M. A. and C. RASMENSEN, R. VILLARUBI, J. SANGTON ve J. FEY
“Effects of Standarts- based mathematics Education : A Study of the Core- Plus Mathematics Project Algebra / Functions Standarts” . Journal of Research in Mathematics Education, 31,s:328-361, 2000 .
- İNCEKARA, S. Türkiye’de ve Kanada’da Ortaöğretim Coğrafya Eğitim ve Öğretiminin Müfredat, Metot ve Araç – Gereçler Açısından Değerlendirilmesi,Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul, 2006.

KALTSOUNİS, T. Teaching Social Studies in the Elementary School. The Basic for Citizenship, New Jersey, Englewood Cliffs, 1987.

KAVAK, Y. Eğitimde Yansımalar VIII : Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Komisyonu Ardından, Kayseri, 2005, <http://www.cagdasagitim.org>, 13/04/2007.

KARABABA, C..Avrupa’da Anadili Öğretimi Türkçe ve İngilizce Anadili Öğretimi Kitaplarının İncelenmesi ve Karşılaştırılması. Milli Eğitim Dergisi.167, 2005, <http://meb.gov.tr>, 14/09/2006.

KARAKUŞ, F. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yapıcı Öğrenme ve Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarının Öğrencilerin Akademik Başarı, Kalıcılık ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi,Yayınlanmış Doktora Tezi, Adana, 2006.

KOMİSYON, Eğitim Programları ve Öğretim Alanı Profesörler Kurulu İlköğretim 1-5. Sınıflar Öğretim Programlarını Değerlendirme Toplantısı Sonuç Bildirisi, Eskişehir, 2005, <http://ilkogretim-online.org.tr>, 17/03/2007.

KRAMER, S. Tarih Sümerler’de Başlar,Türk Tarih Kurumu Basınevi, Ankara, 1995.

KUTLU, Ö. Cumhuriyetin 80. Yılında : Ölçme ve Değerlendirme, Milli Eğitim Dergisi, 160, 2003, <http://meb.gov.tr>, 24/01/2007.

MEB. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), Ankara, 2005.

MEB, İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Sayı:248, 1998.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Resmi Sitesi. <http://www.meb.gov.tr>, 22/04/2007.

MEB, .Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2006/2584.

MEB, İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961.

MEB, 2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 2005a., <http://www.meb.gov.tr>, 12/01/2007.

MEB, .Milli Eğitim İstatistikleri 2004-2005, Devlet Kitapları M¼d¼rl¼đ¼ Basımevi, Ankara, 2005b.

NCSS, In Search Of A Scope And Sequence For Social Studies, Washington Dc: National Council For The Social Studies, 1984.

NCSS, Curriculum Standards For Social Studies:Expectations Of Excellence Washington Dc: National Council For The Social Studies., 1984.

OğUZKAN, F. Eğitim Terimleri S¼zlv¼đ¼, T¼rk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1974.

OTLUOğLU R ve ÖZT¼K C. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ür¼nler, Pegem-A Yayınları, Ankara, 2002.

ÖZDENER N ve ÖZTOK M.. T¼rk ve İngiliz Öğretim Programlarının Bilgisayar ve İnternet Okuryazarlığı Açışından Karşılaştırılması, Milli Eğitim Dergisi, 167, 2005, <http://www.meb.gov.tr>, 17/08/2006.

PINARBAşI, D. İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Eski ve Yeni Öğretim Programına Göre Okutulan Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Coğrafya Ünitelerine İlişkin Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarının Öğretmen Gör¼řlerine Göre Analizi, Çanakkale, 2007.

Programme for International Student Assessment (PISA) Offical Web Site, <http://www.pisa.oecd.org>, 14/06/2007.

SARICAN , E. 1998 ile 2004 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Vatandaşlık Değerleri Açışından Karşılaştırılması,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

SMITH, B.O. and J. H. SHORES. Foundations of Curriculum Development, USA, Hartcourt Brace and World Inc., 1957.

- SÖNMEZ, V. Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Anı Yayıncılık, Ankara,1998.
- SÖNMEZ, V. Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999.
- SÖZER, E. Sosyal Bilimler Kapsamında Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1998.
- SUNAL, S. C. and HAAS M. E., Social Studies for the Elementary and Middle Grades a Constructivist Approach., Boston: Allyn and Bacon, 2002.
- SÜNGÜ, H. Fransa,İngiltere ve Almanya Eğitim Denetimi Sistemlerinin Yapı ve İşleyişi, Milli Eğitim Dergisi, 167, 2005, <http://meb.gov.tr>, 18/10/2006.
- ŞENEL, A. İlkel Topluluktan Uygar Topluma,Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1991.
- ŞENER, C. Avrupa’da Yaşayan Etnik ve Dinsel Gruplar, <http://www.haberakademi.net>, 26/06/2007.
- TABA, H. Curriculum Development : Theory and Practise, New York, Hartcourt Brace Jovenovich, 1962.
- The National Curriculum Online Offical Website. <http://www.nc.uk.net>, 12/12/2006.
- The Qualifications and Curriculum Authority (QCA) Offical Website. <http://www.qca.org.uk>,23/11/2006.
- TYLER, R. W. Basic Principles of Curriculum and Instruction, New Jersey , Prentice-Hall Inc., 1953.
- TÜMSEK, S. Eski (1998) ve Yeni (2004) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Ders Kitaplarında (4. ve 5. Sınıf) Tarih Konularının Mukayesesi,Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2006.

TÜRK, E. Türk Eğitim Sistemi: Milli Eğitim Bakanlığı'nda Yapısal Değişmeler, Nobel Yayınları, Ankara, 1999.

ÜLTANIR, Y. Türk Eğitim Sistemi ile Avrupa Birliği Ülkelerindeki Hümanist Demokratik Eğitim Modelinin Karşılaştırılması., Milli Eğitim Dergisi 167, 2004, <http://meb.gov.tr>, 24/09/2006.

ÜNALAN GEDİK, H. Türk ve Japon Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması, DEÜ- Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programlama ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Türk Eğitim Sisteminin Yapısı ve Sorunları Dersi Ödevi, 1998.

WELTON, D. ve MALLAN, J.T. Children and Their World: Strategies for Teaching Social Studies (Sixth Edition), New York, Houghton Mifflin Company, 1999.

WILES, J. , BONDI J. Curriculum Development , A Guide to Practise , New Jersey , Prentice- Hall Inc., 1993.

YILDIRIM, A ve ŞİMŞEK, H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006.

YILDIRIM, T. Türkiye' de İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İle Azerbaycan ' da 6. ve 7. Sınıf Tarih Derslerinin Muhteva Yönünden Karşılaştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006.

EK 1: Tablo III.1.: TSBÖP ‘ de yer alan kazanımlar ve İSBÖP ‘ de yer alan hedefler

TSBÖP ‘ de yer alan hedefler	İSBÖP ‘ de yer alan hedefler
4. Sınıf Sosyal Bilgiler Temalarında Yer Alan Hedefler 1.Kendimi Tanıyorum Hedefler: Kimliklerini tanırlar ve kabul eder. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar. Kişisel yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar. Sahip olduğu resmi kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımda bulunur. 2.Geçmişimi Öğreniyorum Hedefler: Sözlü tarih yöntemini kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan	4.Sınıf Tarih Dersinde Yer Alan Hedefler 1-Geçmişte insanlar neden Britanya’yı istila edip,buraya yerleşmişlerdir? A)Romalılarla ilgili bir konu çalışması Hedefler: kendi tecrübeleriyle yerleşim birimlerinin genel kavramlarını ilişkilendirme, insanların uzun yıllardır çeşitli sebeplerden ötürü bir yerden bir yere hareket ettiklerini ve bu sebeplerden bazılarının günümüzde de geçerli olduğunu kavrama. “istila etme” ve “yerleşme” kelimelerini kullanma, Keltler ve Romalılarla ilgili dönemleri kronolojik sıralamaya koyma, Keltler ve Romalıların’ın yapılarını ve özelliklerini kavrama, Romalılar’ın Britanya’yı istila edip daha sonra buraya yerleştiklerini kavrama. Keltler ve Romalıların’ın yaşam tarzlarıyla ilgili bilgi bulup saklama, bu yaşam tarzları arasında kıyaslamalar yapma, farklı kaynaklardan yararlanarak Keltler ve Romalıların Britanya’daki hayatları hakkında bilgi sahibi olma, Boudicca hakkında birbiriyle örtüşmeyen kaynakları inceleme, Boudicca hakkında farklı görüşlerin olduğunu kavrama, Boudicca ayaklanmasındaki temel olayları kavrama, ayaklanmanın sebeplerini kavrama, ayaklanmayla ilgili farklı yorumlar olduğunu kavrama. ayaklanmanın sonuçlarını kavrama, geçmişteki insanların farklı görüş açılarına sahip olduğunu görüp saygı duyma.

öğeleri fark eder. Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir. Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler. Milli Mücadele’nin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder. 3.Yaşadığımız Yer Hedefler: Çeşitli yöntemlerle çevresindeki herhangi bir nesnenin kendisine göre bulunduğu yönü bulur Çevresindeki bir yerin krokisini çizer. Çevresinde gördüklerini şekil ve şemalarla anlatır. Çizdiği şekil ve şemalarda kullandığı sembollerini açıklayan bir bölüm oluşturur. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli	kanıtların Romalıların Britanya’daki hayatları hakkında bilgi verdiğini kavrama, Romalıların Britanya’daki hayatlarından günümüze nelerin kaldığıyla ilgili sorular sorup cevap verme, B)Anglo-Saxonlarla ilgili bir konu çalışması Hedefler: kendi tecrübeleriyle yerleşim birimlerinin genel kavramlarını ilişkilendirme, insanların uzun yıllardır çeşitli sebeplerden ötürü bir yerden bir yere hareket ettiklerini ve bu sebeplerden bazılarının günümüzde de geçerli olduğunu kavrama. “istila etme” ve “yerleşme” kelimelerini kullanma, Anglo-Saxonlarla ilgili dönemleri kronolojik sıralamaya koyma, Anglo-Saxonların yapılarını ve özelliklerini kavrama, Anglo-Saxonların Britanya’ya istila edip daha sonra buraya yerleştiklerini kavrama. Anglo-Saxon Dönemini tarih şeridi üzerinde gösterme, Suttun Hoo’da neler keşfedildiğini öğrenme, Objelerden neleri öğrenebileceğimizi ve neleri öğrenemeyeceğimizi kavrama, Suttun Hoo’da elde edilen bulgularla ilgili sorulara cevap verme. arkeolojik kalıntılardan öğrenebileceğimiz ve öğrenemeyeceğimiz şeyler olduğunu kavrama, mezarın kimin anısına olduğuyla ilgili sonuçlar çıkarma.: Anglo-Saxonların bulunduğu yeri harita üzerinde gösterme, Anglo-Saxonların yaşam tarzlarını kavrama. farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler arasında bağlantılar kurma, çeşitli kaynaklardan yararlanarak Suttun Hoo Gömülerinde öğrendiklerini uygun bir şekilde sunma, gömüyle ilgili neden farklı yorumlar olduğunu kavrama. C)Vikingler’le ilgili bir konu çalışması Hedefler: kendi tecrübeleriyle yerleşim birimlerinin genel kavramlarını ilişkilendirme,
--	--

grafiklerle anlatır. Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder. Efsane,destan,öykü,türkü ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur. Doğal afetler karşısında hazırlıklı olur. 4.Üretimden Tüketime Hedefler: İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder. İhtiyaçlardan hareket ederek insanların temel ihtiyaçları hakkında çıkarımlarda bulunur. Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir. Satın alacağı ürünleri belirlenen standartlara göre değerlendirir. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır. Kullandığı bazı ürünlerin üretim,dağıtım ve tüketim ağını oluşturur. İhtiyaçlarla meslekleri ilişkilendirir. 5.İyi ki Var Hedefler: Çevresindeki teknolojik ürünleri,kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	insanların uzun yıllardır çeşitli sebeplerden ötürü bir yerden bir yere hareket ettiklerini ve bu sebeplerden bazılarının günümüzde de geçerli olduğunu kavrama. “istila etme” ve “yerleşme” kelimelerini kullanma, Vikingler’le ilgili dönemleri kronolojik sıralamaya koyma, Vikingler’in yapılarını ve özelliklerini kavrama, Vikingler’in Britanya’yı istila edip daha sonra buraya yerleştiklerini kavrama. Vikingler’in Britanya’yı istila edip buraya yerleştikleri dönemleri tarih şeridi üzerinde gösterme, Vikingler’in neden dünyanın farklı bölgelerini keşfettiklerini kavrama. Vikingler’in büyük gemileri hakkında bilgi edinmek için çeşitli kaynaklardan yararlanma, Vikingler’in yaşam tarzı hakkında çıkarımlarda bulunma. Britanya’daki Viking istilasını kronolojik sıraya koyma, Vikingler’in Britanya’yı neden ve ne zaman istila ettiklerini kavrama, Vikingler’in istilasıyla ilgili pek çok hikayenin Anglo-Saxon’ların olayları yorumlamasıyla oluşturulduğunu kavrama, Anglo-Saxonlar dönemindeki manastır yaşamı hakkında bilgi sahibi olma, Vikingler’in neden manastırları istila etmeyi tercih ettiklerini açıklama. Britanya’daki Viking yerleşimleri hakkında bilgi sahibi olma, Vikingler’in Britanya’daki yerleşimleri hakkında edinmek için arkeolojik ve görsek kaynaklardan sorular sorup cevaplandırma. Kral Alfred ve gücü hakkında bilgi sahibi olma, Kral Alfred hakkındaki bilgilerini hatırlama,seçme ve düzenleme. 2)8.Henry neden altı defa evlenmiştir? Hedefler: 8.Henry’nin eşlerinin isimlerini sırasıyla söyleme, Tudorlar’ı Britanya tarihi içerisine yerleştirme.
--	---

Teknolojik ürünlerin hayatımızda ve çevremizde yaptığı değişiklikleri dikkate alarak geçmişle bugünü karşılaştırır. İnsanlığın kullandığı belli başlı zaman ölçme araçlarını ve belirleme yöntemlerini tanıır. Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlar. Teknolojik ürünleri kendisine başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır. 6.Hep Birlikte Hedefler: İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmi kurum ve grupları fark eder. İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmi kurum ve grupları fark eder. Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir. Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnek verir.	Bir portreyi kullanarak sorular sorup cevaplandırma, 8.Henry'nin fiziksel ve kişisel özellikleri hakkında bilgi sahibi olma, yazılı kaynaklardan ve portrelerinden 8.Henry hakkında bilgi edinme, bir Tudor kralının gücü ve önemini kavrama, hangi tekerkleri yapıp hangilerini yapmadığını kavrama. Henry'nin Catherine'den ayrılma sebeplerini kavrama, Tudor monarşisinin gücü hakkında bilgi sahibi olma, Henry'nin sorunları için olası çözüm önerileri sunma. Henry'nin Anne Boleyn ve Jane Seymour'la olan evliliklerinin sebep ve sonuçlarını kavrama. portre ve tasvirlerden yola çıkarak bilgi elde etme, Anne Boleyn ve Jane Seymour'ın fiziksel ve kişisel özelliklerinin farklı şekillerde yorumlanmış olduğunu kavrama. Henry'nin kişisel özelliklerini hatırlama, farklı tanımlamalar ve bakış açılarının sebeplerini kavrama, bilgi kaynaklarını kullanarak belli başlı sorulara cevap bulma, kraliyet evliliklerinin sebeplerini kavrama. 3)Tudor zamanlarındaki zengin ve fakir insanların hayatları arasındaki farklılıklar nelerdi? Hedefler: Tudor zamanlarındaki zenginlik ve fakirlik arasındaki ayrımı yapma, Tudor zamanlarına ait kanıtların çeşitliliğini kavrama. Tudor yapılarındaki anahtar özellikleri kavrama, Tudor evlerinin sunulmasındaki farklı yolları tanımlama. Envanterleri Tudor zamanlarındaki farklı insan yapılarını tanımlamak için kullanma, Farklı bilgi kaynaklarından yola çıkarak Tudor zamanlarındaki yaşam hakkında birtakım sonuçlar çıkarma, Aynı bilginin farklı biçimlerde yorumlanabileceğini kavrama, Tudor zamanlarındaki fakir insanların yaşantıları hakkında bilgi sahibi olma,
--	--

Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup,kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir. Okulunda ve yakın çevresinde katılacağı sosyal ve eğitsel etkinliklere karar verir. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel-sosyal etkinlikler önerir. 7.İnsanlar ve Yönetim Hedefler: Yaşadığı yerin yerel yönetimi birimlerini tanıır. Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yerel yönetimlerin rolünü açıklar. Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir. Büyük Millet Meclisinin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir. 8.Uzaktaki Arkadaşım Hedefler: Dünya üzerinde çeşitli ülkeler olduğunu fark eder. Görsel materyallerden yararlanarak çeşitli toplumların günlük yaşamlarına ilişkin çıkarımlarda bulunur. Kendisi ile başka bir toplumdaki yapıtlarının	zengin insanların fakir insanlara olan tutumlarını kavrama, bu zamanlardaki fakir insanlarla ilgili farklı deliller ve bu deliller arasındaki ayrılıkları kavrama. Tudor zamanlarındaki zengin ve fakir insanlarla ilgili öğrendiklerini özetleme anahtar bir soruyu yanıtlamak için gereken bilgi seçme,düzenleme ve şekillendirme. 4)2.Dünya Savaşı çocuklar için ne demektir? Hedefler: 2.Dünya Savaşı'nın nerede ve ne zaman gerçekleştiğini kavrama savaşta liderler,anahtar olaylar ve tarihler hakkında bilgi sahibi olma, • Blitz'in temel nitelikleri ve en fazla hangi bölgeleri etkilendiğini kavrama, • bombalama saldırılarının nerede gerçekleştiğini kavrama. hava saldırılarını etkilerini kavrama, tahliyelerin sebeplerini kavrama. farklı bilgi kaynaklarından yararlanarak mültecilerin yaşadıklarını ve duygularını kavrama, uygun terminolojiyi kullanarak bildiklerini düzenlenmiş ve yapılandırılmış bir şekilde aktarma. istihkakın neden önemli olduğunu kavrama, istihkakın 2.Dünya Savaşı'nda İngiltere'de yaşayan insanlar üzerindeki etkisini kavrama. savaşın insanların günlük hayatlarını nasıl etkilediği hakkında genel bir görüşe sahip olma, insanların hayatlarındaki sınırlamaları,neler çektiklerini,cesaretlerini ve dirayetliliklerini kavrama. savaşın çocukları farklı yollarla etkilediğini kavrama, savaşın pek çok mültecinin ortaya çıkmasına sebep olduğunu kavrama, Yahudilerin savaş boyunca yaptıkları muameleleri kavrama. 2.Dünya Savaşı'ndan yerel bölgelerin nerede ve nasıl etkilendiğini kavrama, savaş yaşamış kişilerin anılarından yola çıkarak yörelerinde olmuş olanları kavrama, 2.Dünya Savaşı'nın yörelerindeki etkilerini kavrama, kaynaklardan bilgi toplama, bölgesel ve ulusal deneyimleri karşılaştırma. günümüzde devam eden savaşları ve bunların çocuklar üzerindeki etkilerini kavrama,
--	--

günlük yaşamlarını karşılaştırır. Toplumlar arasında ortak kutlanan özel günlere örnekler verir.	2.Dünya Savaşı ile günümüz arasında ilişkilendirmeler yapma. 5)Antik Mısır'dan kalanlarla ne gibi bulgular elde edebiliriz? Hedefler: Antik Mısır'ın yeri ve zamanı hakkında bilgi sahibi olma, bilginin farklı şekillerde sınıflandırıldığını kavrama, bir nesnenin detaylarını inceleyerek yorum yapma ve sonuç çıkarma, bir nesneyle ilgili bilgileri eksiksiz olarak öğrenme. peyzaj ve resimlerden yola çıkarak sonuçlar çıkarma, Mısırlılar'ın yaşantılarının Nil'le ne kadar ilişkili olduğunu kavrama. bilgiyi farklı şekillerde sınıflandırma, antik Mısır'dan kalan nesnelerin çeşitlerini öğrenme. bu nesnelerden antik Mısırlılar 'ın yaşantılarıyla ilgili çıkarımlarda bulunma. antik Mısır' daki yaşam hakkında bilgi sahibi olma, resim ve nesnelerden yola çıkarak yorum yapma ve sonuç çıkarma, geçmişe ait bildiklerimizin günümüze ulaşanlara dayandığını kavrama. Mısırlılar'ın mezar ve piramitleri hakkında bilgi sahibi olma, basit gözlemlerin ötesinde yararlanılabilecek bilgi kaynaklarını kullanma, antik Mısır'dan kalanlarla ne gibi bulgular elde edebileceğimizi kavrama, antik Mısır'daki hayatla ilgili yapılandırılmış bir rapor oluşturma. 4 . Sınıf Vatandaşlık Bilgileri Dersinde Yer Alan Hedefler 1)Katılımda bulunabilmek-iletişim ve katılım becerilerinin geliştirilmesi Seviye 4-İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi Hedefler: Etkili iletişim kurma yöntemlerini keşfederek düşüncelerini güvenle açıklama, Dinleyicilerin beklentilerini göz önünde bulundurarak net ve akıcı bir şekilde konuşma,
---	--

	Konuşmanın içeriğiyle ilişkili olarak beden dilinin önemini fark etme, Gerçek hayatla ilgili bir konu üzerinde çalışırken grup becerilerini geliştirme ve kullanma, Yapıcı nitelikteki dönütleri alabilme ve verebilme becerilerini geliştirme, 2)Tercihlerimiz Hedefler: Kararlar alabileceğinin farkına varma, Doğru ve yanlış arasındaki farklılıkları görme, Hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyleri ifade etme, Adil olan ve adil olmayan şeyleri ifade etme, Kendilerince önemli olan konularla ilgili düşüncelerini ifade etme, Bir kişiyle ya da tüm sınıfla bir konu üzerinde tartışma, Alternatiflere bakarak farklılıkları görme,tercih yapma ve yapmış oldukları seçimleri açıklama, Karar alma sürecinde izlediği yolları açıklama, Farklı alternatifleri de düşünerek tercih yapma ve yapmış oldukları seçimleri açıklama, Karar alırken hak ve sorumluluklarını bilme, Tercihlerimize etki eden farklı unsurları bilme, Değer yargıları üzerinde tartışıp başkalarıyla paylaşma, Tanıdıkları kişilerden ya da farklı kaynaklardan gelebilecek olumsuz bir şekilde davranmalarına yol açan etkenleri görme, Yaşıtlarının olumlu ya da olumsuz olarak etki edebilecek davranışlarını görme, Farklı reklam yöntemlerini görme, Kaynaklarımızın sınırlı olduğunun ve tercih yapmamız gerektiğinin farkına varma, Bir konuyla farklı kaynaklarda yer alan çeşitli bilgiler arasından doğruyu görebilme, Medyanın hedef kitlesini nasıl bilgilendirdiğini değerlendirme, Tercihlerimiz bizi ve çevremizdeki kişileri nasıl etkiler fark etme, Karar alırken alternatifleri araştırıp bunlar üzerinde düşünme;
--	--

	Karar alırken sorumluluklarının bilincinde olma, 3)Hayvanlar ve biz Hedefler: İnsanların hayvanlara karşı sorumluluklarını öğrenme, Gönüllü yardım kurumları hakkında bilgi sahibi olma ve neden bu kurumlara ihtiyacımız olduğunu öğrenme, Gönüllü olmak nedir öğrenme, Yerel ya da ulusal hayvanların yararı için yapılan bir organizasyon hakkında bilgi sahibi olma, Bu organizasyonun hayvanlar için ne yaptığını öğrenme, Yaşam tarzımız için en uygun olan evcil hayvanın seçimi için dikkatlice düşünülmesi gerektiğini öğrenme, Hayvanların yararı için hazırlanan organizasyonlar ile bu organizasyonların medyada nasıl yansıtıldığı hakkında bilgi sahibi olma, Fikir alışverişinde bulunarak hayvanların sorunları üzerinde konuşma;yeni fikirler üretme, 4)Bize yardım eden insanlar-bölgemizdeki polisler Hedefler Polis karakollarında yürütülen çalışmalar ve herhangi bir uzman polisin yaptığı işleri öğrenme, Belli başlı can alıcı soruları sorarak anahtar noktaları belirleyebilme, Polisiye olayların toplum yaşamımıza nasıl etki ettiğini öğrenme, Bölgesel polisiye olaylar nedir öğrenme, Çocukların toplumsal sorunların çözülmesinde bireysel ya da bir gruba dahil olarak;ne gibi katkılarda bulunacağını öğrenme, 5)Çok çeşitli bir dünyada yaşamak Hedefler: benzer ve farklı yönlerimizi fark edip saygı gösterme, farklı grupların birer üyesi olarak kişisel özelliklerimiz ile bu özelliklerimize katkıda bulunan unsurlar hakkında bilgi sahibi olma,
--	---

	sırayla konuşma ve karşımızdaki kişilere uygun bir şekilde yanıt verme, bütün çocukların yetişkinler gibi yaş,yetenek,cinsiyet vb. gibi özelliklerine bakılmaksızın bir takım temel ihtiyaçları ve hakları olduğunu bilme, ırkçılık da dahil olmak üzere birtakım önyargıları yenmek için farklı stratejiler geliştirme ve bunun için çalışan bireylere destek verme, okul ve aile dahil olmak üzere farklı topluluklar hakkında bilgi sahibi olma, içinde bulunduğu topluluklarla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade etme, bulunduğu topluluklar içindeki çeşitlilikleri fark edip saygı gösterme, fikir paylaşımında bulunmak amacıyla grup çalışmalarında bulunma, kendi ve başkalarının deneyimlerinden yola çıkarak farklı yerler hakkında bilgi sahibi olma, farklı topluluklardaki yaşam tarzları hakkında araştırmalar yapma, hem kendi toplumumuzda hem de dünyanın farklı yerlerindeki toplulukların arasındaki benzerlik ve farklılıkları görebilme, birbirimize bağımlı bir dünyada yaşadığımıza ilişkin kanıtlar bulma, eylemlerinin hem kendilerini hem de başkalarını etkilediğini görme (aile-sınıf örneklerini de vererek) kişisel özellikleri,bulunduğu topluluğun özellikleri ve dünyadaki farklı yerlerin nasıl birbiriyle bağımlı olduğuyla ilgili öğrendiklerini ifade etme, sınıftaki diğer bireyleri dinleyip,dinlediği ifadeleri kullanma, 6)Okuldaki alanlarımızı geliştirmek Hedefler: bir birey olarak okuldaki ve çevremizdeki rollerimizi geliştirme, sınıfımızla belirli konular üzerinde tartışma, demokratik yollarla seçilen bireylerin çoğunluğun fikirlerini nasıl yansıttığını bilme, sevdikleri ve sevmedikleri şeylerle ilgili konuşma, taslak bir harita üzerindeki anahtar coğrafi özellikleri belirleme, grup çalışması yaparak okuldaki bireylerle fikir alışverişinde bulunma,
--	---

	başkalarının düşüncelerini dinleyip fikir alışverişinde bulunmanın önemini kavrama, yeni fikirler üretip keşfetme, fikirlerini başkalarıyla paylaşma, farklı projelerin maliyet ve sınırlılıklarını görme, değişim beklentilerini ve projelerinin içeriğini ifade etme, projeleriyle sonuçta elde edilen durumun karşılaştırmasını yapma, çeşitli amaçlardan ötürü grup tartışmalarına dahil olma, herhangi bir projede neler yaptığını ve projeye nasıl katkıda bulunduğunu ifade etme, 7)Çocuk hakları-insan hakları Hedefler: Hakları,ihtiyaçları ve istekleri arasındaki ayrımı kavrama, temel insan haklarını bilme, hakların beraberinde sorumlulukları getirdiğini kavrama, eylemlerinin hem kendini ve hem de başkalarını etkilediğini kavrama, neden başkalarının duygularını dikkate almamız ve olaylara onların açısından bakabilmemiz gerektiğini kavrama, başkalarının fikirlerini dinledikten sonra yorumda bulunma, doğru ile yanlış arasındaki farkı görüp adil olan ile adil olmayan durumları kavrama, farklı konu ve özellikleri keşfederken drama tekniklerinden yararlanma, bir eylemi gerçekleştirme kararlarının hem kendini ve hem de başkalarını etkilediğini kavrama, başkalarının duygularını dikkate alma ve olaylara onların açısından bakabilme, ırkçılık,alaycılık,zorbalık ve çatışmanın neden ve sonuçlarını kavrayıp mücadele etme;bu gibi durumlarda ihtiyacı olan kişilere yardımda bulunma, gazetelerde,tarih sayfalarında ya da farklı yerlerde karşılarına çıkan insan haklarıyla ilgili haberler hakkında bilgi sahibi olma,
--	---

	evde,toplumda,okulda alabileceğimiz farklı sorumlulukları ve bu sorumlulukların bazen birbirleriyle uyuşmayacağını kavrama, bu uyuşmazlıkları çözmek için birlikte çalışılması gerektiğini kavrama, katılımda bulunma ve sorumluluk alma becerilerini geliştirme, öğrendiklerini yansıtmaya ve bunları başkalarına da öğretebilme, 8)Kurallar ve yasalar beni nasıl etkilemektedir? Hedefler: kanun ve kurallar ile bunlara neden ihtiyaç duyduğumuz hakkında bilgi sahibi olma, kuralların önemini kavrama, demokrasi ve demokrasinin karar verme sürecindeki önemini kavrama, tartışmalarda sırayla söz alma, etkinliğe ve amaca bağlı olarak konuşma içeriğini belirleme, kanunların neden ve nasıl yapıldığını kavrama, farklı kanun çeşitlerini öğrenme, meclisin önemi ve görevini kavrama, bir tartışmada görüşlerini ifade etme, zıt fikirli kişilerle iletişim kurma, gençlerin yıkmak istediği birtakım kanunları sebepleriyle öğrenme, sabıka kaydının bir kişinin hayatına nasıl etki edebileceğini kavrama, kanunlar hakkında öğrendiklerini ifade edip bunları sınıftaki diğer arkadaşlarıyla paylaşma, 9)Mülkiyete saygı duymak Hedefler: çalmanın yanlış olduğunu kavrama, bireylerin pek çok yol ile suça kurban olduklarını kavrama, başkalarının başından geçmiş olanları anlayabilmek için hayal gücünü kullanma, mağaza hırsızlığının sonuçlarını düşünme, farklı suçlar ve bu suçların sonuçları üzerinde düşünme,
--	--

	kamu mülkiyetinin olmaması durumunun sonuçları üzerinde düşünme, kamu alanlarına karşı saygı duyma, kamu mülkiyetine zarar vermenin sonuçlarını düşünme, bireyler ve topluma hizmet için ne gibi kaynakların kullanıldığını kavrama, kamu alanlarına karşı saygı duymanın gerekliliğini kavrama, kamu alanlarına zarar gelmesinin toplum için sonuçlarını düşünme, bireyler ve topluma hizmet için kullanılan kaynakları düşünme, kamu binalarını kullanımını araştırmak için birtakım sorular hazırlama, yerel planlama uygulamaları hakkında bilgi sahibi olma, toplumun farklı bireyleriyle toplumsal konular hakkında fikir ve bilgi alışverişi yapmanın önemini kavrama, yerel meclisin önceliklerini ve karar verme sürecini kavrama, çeşitli amaçlar için grup tartışmalarına katılma, 10)Genç yurttaşlar için yerel demokrasi Hedefler: yerel demokrasi hareketleri ve zaman içindeki değişimleri ile ilgili bilgi sahibi olma, meclisin bulunduğu yeri ve burada bulunmasının sebeplerini kavrama, okul ve çevredeki bireylerle yerel konular hakkında tartışma, bölgemiz bugün nasıl ve gelecekte nasıl olacaktır düşünme, mecliste bizi kimler temsil ediyor ve bu temsilciler nasıl seçiliyor kavrama, mahalle,kasaba,şehir ya da ülke meclisleri ve bu meclislerin yapılanmasını kavrama, meclis üyelerinin neler yaptığını,kararları nasıl aldıklarını ve meclis başkanının görevlerini kavrama, mecliste bizleri temsil eden milletvekillerinin görevlerinin kavrama, güncel bir konuyu araştırıp,konu üzerinde tartışma ve görüş bildirme, toplumsal bir konu lehine ya da aleyhine görüş bildirir oylamaya sunma, katılım ve deneyimlerini aktarma,
--	---

	konusmasını değerlendirme ve etkinliği üzerinde yorum yapma, neler öğrendiklerini okul meclisinde paylaşım tartışma, 11)Medya-haberlerde ne var? Hedefler: güncel konu,olay ve sorunlar hakkında araştırıp tartışma ve görüş bildirme, yerel ve ulusal yeni güncel hikayeler hakkında bilgi sahibi olma, fikir ve gerçekler arasındaki ayrımı yapabilme, güncel konuları araştırma sırasında sorgulayıcı sorular sorma, medyanın bilgiyi nasıl sunduğunu değerlendirme, farklı haber kaynaklarının hedef kitlelerine uygun olan bilgileri tercih ettiklerini kavrama, haber ve bilgilerin farklı yollarla edinilebileceğini kavrama, haber ve bilgilerin hazırlanıp sunulmasının sorumluluk gerektirdiğini kavrama, güncel konu,olay ve sorunlar hakkında araştırıp tartışma ve görüş bildirme, medyanın bilgiyi nasıl sunduğunu keşfetme, grup çalışmasında bulunma, yetişkinlerle belli konular üzerinde konuşma, kendilerini ve toplumu ilgilendiren konular üzerinde tartışıp fikirlerini yazılı bir şekilde ifade etme, kişilerin yapmış olduğu eylemlerin kendilerini ve başkalarını etkilediğini kavrama olayları başkalarının açısından görmeye çalışma, başkalarının başından geçmiş olanları anlayabilmek için hayal gücünü kullanma, dramatik bir etkinlikte rol alıp bu rolü sürdürme, 12)Harekete geçmek Hedefler: değişim ve yer değişiminin insan hayatının bir parçası olduğunu kavrama, değişim ve yer değişme ile ilgili düşüncelerini tanımlayabilme, farklı roller üstlenip bu rolleri sürdürebilme, değişimin üstesinden gelebilmek için farklı yöntemler geliştirme,
--	---

	okulun toplumun bir parçası olduğunu kavrama, okula yeni gelen arkadaşlarını anlayıp onlara yardımcı olma, arkadaşlığın önemini kavrama, yeni arkadaşlıklar kurma ve eski arkadaşlıkları devam ettirme yöntemlerini öğrenme, zorbalıkta bulunmanın ve başkalarını bezdirmenin farklı çeşitlerini kavrama, kendine güvenen bir şekilde davranmanın ve zorbalıkla mücadele etmenin yöntemlerini kavrama, yardım ve tavsiye için kime gidilmesi gerektiğini kavrama, değişim ve yer değişme ile ilgili öğrendiklerini kullanma. 4.Sınıf Coğrafya Dersinde Yer Alan Hedefler 1)Çevreyi geliştirmek Hedefler: coğrafi sorular sorup cevap verebilme, örnekleri tanıma, soruları cevaplandırabilmek kanıtlar bulup saklama, coğrafi konularla ilgili becerileri geliştirme, insanların çevreyi nasıl etkilediğini kavrama, bulgularını sunmak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma. coğrafi sorular sorup cevap verebilme, soruları cevaplandırabilmek kanıtlar bulup saklama, insanların çevreyi nasıl etkilediğini kavrama, soruları cevaplandırabilmek kanıtlar bulup saklama, coğrafi konularla ilgili becerileri geliştirme, insanların çevreyi nasıl etkilediğini kavrama, insanların neden ve nasıl çevrelerini korumaya çalıştıklarını kavrama, bulgularını sunmak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma.
--	--

	farklı mekanları araştırma, soruları cevaplandırabilmek kanıtlar bulup saklama, coğrafi konularla ilgili becerileri geliştirme, insanların çevreyi nasıl etkilediğini kavrama, insanların neden ve nasıl çevrelerini korumaya çalıştıklarını kavrama, bulgularını sunmak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma. 2)Köylerde yaşayan kişiler Hedefler: farklı mekanları araştırma, harita kullanarak gözlem yapma ve sorular sorma, yerleşim yerlerinin özelliklerinin kavrama, kanıt elde etmek için harita kullanma, günümüz köylerinin özelliklerini kavrama, sembollerin anlamını açıklamak için haritanın anahtarından yararlanma, pek çok yerleşim yerinin diğerleriyle bağlantılı olduğunu kavrama, yerleşim bölgelerinin kendilerine özgü birtakım nitelikleri olduğunu;fiziksel özelliklerine ve insanların tercihlerine göre bu bölgelere yerleşildiğini kavrama, bir yerleşim bölgesinin haritasının çizilmesi. 3)Hindistan’da bir kasaba Hedefler: farklı mekanları araştırma, coğrafi sorulara cevap verme, atlas,harita ve yer küre modellerini kullanıp açıklama, ikincil kaynakları kullanma, bilgiyi kullanmada bilgi iletişim teknolojilerini kullanma, fiziksel ve insani nitelikleri tanımlama, farklı yerlerin birbirleriyle ilişkili olduğunu kavrama,
--	---

	harita yapma, atlas ve harita kullanıp açıklama, ikincil kaynakları kullanma. fiziki ve beşeri nitelikleri tanımlama, harita yapma, ikincil kaynakları kullanma, farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları kavrama, ikincil kaynakları kullanma, farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları kavrama, ikincil kaynakları kullanma, farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları kavrama, arazi kullanımını tanımlama, konum ve ekonomik etkinlikler arasındaki ilişkiyi kavrama. ikincil kaynakları kullanma, farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları kavrama, farklı yerlerin birbirleriyle nasıl ilişkili olduğunu kavrama. farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları kavrama, bilgiyi kullanmada bilgi iletişim teknolojilerini kullanma, 5.Sınıf Tarih Dersinde Yer Alan Hedefler 1)Viktorya Dönemi Britanya’ında yaşamak çocuklar için ne demektir? Hedefler: Kraliçe Viktorya’yı tanımlama ve Viktorya dönemini Britanya tarihindeki yerini diğer dönemlerle ilişkilendirerek belirtme, bir portreden yola çıkarak birtakım bilgiler elde etme,
--	--

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Temalarında Yer Alan Hedefler 1.Haklarımı Öğreniyorum Hedefler: Bulunduğu çeşitli grup ve kurumlar içinde yerini belirler. Katıldığı gruplarda aldığı roller ile rollerin gerektirdiği hak ve sorumlulukları ilişkilendirir. İçinde bulunduğu gruplar ile gruplara ait rolleri ilişkilendirir. Çocuk olarak haklarını fark eder. 2.Adım Adım Türkiye Hedefler: Çevremizdeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesneleri ve yapıtları tanıır. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve	çocukların geçmişteki yaşantılarının nasıl olabileceğini düşünme. farklı bilgi kaynaklarını kullanarak Viktorya dönemi hakkında bilgi toplayıp bunlardan birtakım sonuçlara ulaşma, Viktorya döneminde toplum içerisinde yer alan pek çok farklı yaşam tarzını anlama, tarihi detayları kullanarak bir öykü yazma, Viktorya döneminin pek çok farklı şekilde sunulduğunu kavrama. bireylerin yapmış olduğu işlerin toplum yapısını değiştirdiğini kavrama, Viktorya dönemine ait önemli noktaları keşfetme, Bulgularını farklı yollarla ifade etme. Viktorya dönemi ile günümüz eğitimini karşılaştırma, Viktorya dönemindeki okul yaşantısını dramatize etme. çocukların hal ve davranışları ile yaşanan çocukluk dönemlerinin zamanla nasıl değiştiğini kavrama, Viktorya dönemindeki çocukların yaşantılarını hatırlama, Viktorya dönemi ile ilgili anladıklarını uygun materyaller seçerek sunma. 2)Bölgemizde Viktorya Döneminde hayat nasıl değişmiştir? Hedefler: Nüfus sayımı verilerine dayanarak geçmişle ilgili bulgulara ulaşma, herhangi bir konu ile ilgili bilgileri bulup kaydetme. Viktorya Dönemi'ndeki değişimi örneklenirerek karşılaştırmalar yapma, bu değişimlerin sebebini söyleme, Viktorya Dönemi'ndeki endüstri ve taşımacılığın belirgin özelliklerini tanımlama. bölgemizdeki demiryolları yapımı sırasında farklı insanların tepkilerini açıklama, demiryollarının avantaj ve dezavantajlarını ifade etme. Viktorya Dönemi mimarisinin belirgin olan özelliklerini ifade etme ve kaydetme, hangi binalardaki mimarinin değiştiğini nedenleriyle ifade etme. Viktorya Dönemi ile bilgilerini anımsama, bilgilerini düzenleyip değişimlerle ilgili öğrendiklerini özetlemede kullanma.
--	---

farklılıklar açısından karşılaştırır. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar. Kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır. Atatürk inkılaplarıyla, ilkelerini ilişkilendirir. 3.Bölgemizi Tanıyalım Hedefler: Türkiye'nin kabartma haritası üzerinde, yaşadığı bölgenin yüzey şekillerini genel olarak tanıır. Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşamdan örnekler vererek açıklar. Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşamdan örnekler vererek açıklar. Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerde, coğrafi özellikleri	3)1948'den bu yana Britanya'da hayat nasıl değişmiştir? Hedefler: 1948'den beri Britanya'da yaşanmış olan değişimleri ve bu değişimlerin sebeplerinden bazılarını kavrama, olayları kronolojik sıraya koyma. pek çok uygun bilgi kaynağını belirleme, geçmişteki farklı dönemler üzerinde çalışabilmek için uygun olan bilgi kaynaklarını karşılaştırma, üzerinde çalışılan döneme bağlı olarak farklı bilgi kaynaklarına ulaşılabileceğini kavrama. • 1948'den bu yana insanların yaşam tarzlarında ne gibi değişimler olduğunu kavrama, • kendi araştırmalarını yapma, • yaptıklarını ifade etme, • 1948'den bu yana herhangi bir konu ile ilgili olan değişimleri derinlemesine kavrama, • bu değişimlerin sebeplerini kavrama, • geçmişle ilgili bilgiler elde ederken kişilerin hatıralarından yararlanabileceğini kavrama, • 1948'den bu yana herhangi bir kişinin yaşadıkları, tecrübeleri ve düşünceleriyle ilgili bilgi sahibi olma. 1948'den bu yana Britanya'da yaşanmış olan değişimler arasında ilişki ve bağlantılar kurma, bir bölgedeki değişimin diğer bir bölgedeki başka bir değişime öncü olabileceğini kavrama. 1948'den bu yana Britanya'da yaşanmış olan değişimlerle ilgili olan bilgilerini nedenleriyle birlikte ifade etme, bu değişimler arasında bağlantılar kurma. 4)Antik Yunanlılar kimlerdi? Hedefler: Yunanlılar'ın yaşamış oldukları bölgenin konumunu, bu bölgenin iklim ve bitki özelliklerini kavrama, Antik Yunanlılar'ın tarih şerdi içerisindeki yerlerini kavrama, Antik Yunanlılar Döneminin İsa 'dan önce olduğunu kavrama, Antik Yunanlılar'ın eyaletlerden oluştuğunu kavrama.
--	---

ilişkilendirir. Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşamdan örnekler vererek açıklar. Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerde, coğrafi özellikleri ilişkilendirir. Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterir. Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterir. Yaşadığı bölgede görülen doğal afetlere neden olan uygulamaları fark eder. Yaşadığı bölgede görülen bir afet ile bölgenin coğrafi özellikleri ilişkilendirir. Kültürümüzün sözlü ve yazılı öğelerinden yola çıkarak, doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklendirir. 4. Ürettiklerimiz Hedefler: Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetleri fark eder. Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetler ile coğrafi özellikleri ilişkilendirir. Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere	demokrasi ile neyin ifade edilmek istendiğini kavrama, Atina ve Sparta’da yaşamış olan bazı kişilerin fikirlerini kavrama. Harita ve resimlerden yararlanarak Antik Yunan Savaşları ve Savaşçıları hakkında bilgi edinme, önemli bir zaferdeki temel olayları ve nitelikleri kavrama, bir zaferin farklı şekillerde yorumlanabileceğini sebepleriyle ifade etme, günümüzde yaşanan birtakım olayların geçmişle bağlantısı olabileceğini kavrama. yapı ve binalardaki resimlerden yola çıkarak Yunan inançları ve dini etkinlikleri hakkında bilgi elde etme, Yunanlılar’ın inançları hakkında bilgi sahibi olma, Yunanlılar’ın inançlarını farklı kültürlerle karşılaştırma. Yunanlılar’a görsellerden ve yazılardan yola çıkarak yaşam tarzlarıyla ilgili bilgi edinme, farklı bilgi kaynaklarını birleştirme, tiyatronun Yunanlılar’ın yaşamları içindeki rolünü kavrama, Antik Yunanlılar’la ilgili olarak öğrendiklerini özetleme, Antik Yunanlılar’la ilgili olarak bilgi elde ederken pek çok farklı bilgi kaynağından faydalanabileceğini kavrama, farklı bilgi kaynaklarından farklı bilgiler elde edebileceğini kavrama. 5) Antik Yunanlılar’ın fikirlerini günümüzde nasıl kullanıyoruz? Hedefler: pek çok İngilizce kelimenin Yunanca kökenli olduğunu kavrama, bu kelimelerden bazılarını ifade etme. Antik Yunanlılar’ın kendilerine ait alfabe ve dillerinin olduğunu kavrama, İngiliz ve Yunan alfabeleri arasındaki birtakım benzerlik ve farklılıkları kavrama. geçmiş zamanlardaki okul yaşamlarıyla ilgili birtakım sorular hazırlama farklı kaynaklardan yararlanarak Antik Yunanlılar ın okul yaşamları hakkında bilgi sahibi olma, Yunanlılar zamanındaki okul yaşamlarının neden bugünkünden farklı olduğunu kavrama. Yunanlılar’ın matematik ve mimariye ilişkin görüşlerinin direkt ve dolaylı olarak çevremizdeki yapıları
--	---

ilişkin meslekleri belirler. Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlerin ülke ekonomisindeki yerini değerlendirir. Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetleri fark eder. Ekonomide insan etkisini fark eder. Üretime katkıda bulunma konusunda görüş oluşturur. İş birliği yaparak üretime dayalı,yeni fikirler geliştirir. 5.Gerçekleşen Düşler Hedefler: Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır. Buluş yapanların ve bilim adamlarının ortak özelliklerinin farkına varır. Kanıtlara dayanarak,Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır. Yaptığı çalışmalarda yararlandığı kaynakları gösterir. Bilim ve teknoloji ile ilgili,düzeyine uygun süreli yayınları tanır ve izler.	etkilediğini kavrama, Yunan düşünürlerin bilgilerimize ve dünya görüşümüze yapmış oldukları katkıları kavrama, ansiklopedilerden bilgi toplama ve bu bilgileri belli bir amaca uygun bir şekilde özetleme. Antik Yunan oyunlarının neden yapıldığını kavrama, Antik Olimpiyat oyunlarının temel özelliklerini kavrama, modern olimpiyatlarda yer alan oyunlarla antik dönemdekileri karşılaştırma, Antik Yunan oyunları ile ilgili kendi yorumunu yapma. Antik Yunanlılar'la ilgili öğrendiği her şeyi özetleme, Antik Yunanlılar'ın günümüz yaşantısına farklı alanlarda yapmış olduğu katkıları değerlendirme, 6)Indus Vadisi Medeniyeti hakkında neler öğrenebiliriz? Hedefler: Indus Vadisi Medeniyeti' nin yerini öğrenme, Indus Vadisi Medeniyeti'nin bulunduğu bölgenin çevresel özelliklerini ve bu özelliklerin yerleşim biçimlerini ile yaşam tarzlarını nasıl etkilediğini kavrama, Indus Vadisi Medeniyeti'nin dünya tarihi içindeki kronolojik yerini ve diğer tarih dönemleriyle olan bağlantısını kavrama, Indus Vadisi Medeniyeti'nin ne zaman, nasıl ve kim tarafından keşfedildiğini kavrama, neyin keşfedildiği kavrama, arkeolojik bulgularla cevap verilebilecek soruları kavrama. şehirlerin bazı genel özellikleri olduğunu kavrama, Mohenjo-Dar o'daki insanlar hakkında bilgi sahibi olma. arklardaki resimleri Mohenjo-Dar o'daki hayat hakkında bilgi edinmek için kullanma, tarihle ilgili bir soruya düzenlenmiş ve yapılandırılmış bilgilerle cevap verme, birtakım tarihi objelerin neden müzelerde sergilendiğini kavrama. arklardaki resimler nasıl ve neden sınıflandırıldığını kavrama, arklardaki resimleri kategorilere ayırma. Indus Vadisi Medeniyeti ile ilgili yazılı kanıtlar hakkında bilgi sahibi olma,
--	---

6.Toplum İçin Çalışanlar Hedefler: Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder. Yaşadığı yerdeki merkeze bağlı yönetim birimleri ile bu birimlerin temel görevlerini ilişkilendirir. Merkezi yönetim birimlerini tanıyarak,bu birimleri temel görevleriyle ilişkilendirir. Demokratik yönetim birimlerindeki yetki ile ulusal egemenlik arasındaki ilişkiyi açıklar.	insanların alfabelerden önce nasıl yazı yazdıklarını kavrama, balık alfabesinin ne olduğunu kavrama, bulgulardaki yetersizlikler vb. nedenlerden ötürü geçmişle ilgili farklı yorumların yapılabileceğini kavrama. Indus Vadisi Medeniyeti hakkında edindiği bulguları özetleme, geçmişle ilgili bulgularda birtakım eksiklikler olduğunu kavrama. 5.Sınıf Vatandaşlık Bilgileri Dersinde Yer Alan Hedefler Seviye 5-İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi Hedefler: Kendi fikirlerini ifade ederken karşı tarafında fikirlerini de dinlemeyi bilerek herhangi bir konu üzerinde tartışma, Herhangi bir tartışmaya ya da konuşmaya dahil olup düşüncelerini ifade etme, Bir sorunun çözümünde ya da bir tartışmanın sürdürülmesinde başkalarıyla yardımlaşabilme, Grup çalışmalarında farklı konularda görev alabilme, Okul içerisinde demokrasi ve karar alma çalışmalarında iletişim ve katılım becerilerini kullanma, 2)Tercihlerimiz Hedefler: Kararlar alabileceğinin farkına varma, Doğru ve yanlış arasındaki farklılıkları görme, Hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyleri ifade etme, Adil olan ve adil olmayan şeyleri ifade etme, Kendilerince önemli olan konularla ilgili düşüncelerini ifade etme, Bir kişiyle ya da tüm sınıfla bir konu üzerinde tartışma, Alternatiflere bakarak farklılıkları görme,tercih yapma ve yapmış oldukları seçimleri açıklama, Karar alma sürecinde izlediği yolları açıklama, Farklı alternatifleri de düşünerek tercih yapma ve yapmış oldukları seçimleri açıklama,
---	---

Demokratik yönetim birimlerindeki yetki ile ulusal egemenlik arasındaki ilişkiyi açıklar. Ulusal egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir. 8.Hepimizin Dünyası Hedefler: Dünya çocuklarının ortak yönlerini ve ilgi alanlarını fark eder. Ülkeler arasında ekonomik alışveriş olduğunu fark eder. Ülkeler arasında ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir. Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder. Turizmin uluslararası ilişkilerde yeri konusunda bakış açısı geliştirir.	Karar alırken hak ve sorumluluklarını bilme, Tercihlerimize etki eden farklı unsurları bilme, Değer yargıları üzerinde tartışıp başkalarıyla paylaşma, Tanıdıkları kişilerden ya da farklı kaynaklardan gelebilecek olumsuz bir şekilde davranmalarına yol açan etkenleri görme, Negatif ya da pozitif olarak etki edebilecek yaşatlarını görme, Farklı reklam yöntemlerini görme, Kaynaklarımızın sınırlı olduğunun ve tercih yapmamız gerektiğinin farkına varma, Bir konuyla farklı kaynaklarda yer alan çeşitli bilgiler arasından doğruyu görebilme, Medyanın hedef kitlesini nasıl bilgilendirdiğini değerlendirme, Tercihlerimiz bizi ve çevremizdeki kişileri nasıl etkiler fark etme, Karar alırken alternatifleri araştırıp bunlar üzerinde düşünme; Karar alırken sorumluluklarının bilincinde olma, 3)Hayvanlar ve biz Hedefler: İnsanların hayvanlara karşı sorumluluklarını öğrenme, Gönüllü yardım kurumları hakkında bilgi sahibi olma ve neden bu kurumlara ihtiyacımız olduğunu öğrenme, Gönüllü olmak nedir öğrenme, Yerel ya da ulusal hayvanların yararı için yapılan bir organizasyon hakkında bilgi sahibi olma, Bu organizasyonun hayvanlar için ne yaptığını öğrenme, Yaşam tarzımız için en uygun olan evcil hayvanın seçimi için dikkatlice düşünülmesi gerektiğini öğrenme, Hayvanların yararı için hazırlanan organizasyonlar ile bu organizasyonların medyada nasıl yansıtıldığı hakkında bilgi sahibi olma, Fikir alışverişinde bulunarak hayvanların sorunları üzerinde konuşma;yeni fikirler üretme, 4)Bize yardım eden insanlar-bölgemizdeki polisler
--	--

	Hedefler Polis karakollarında yürütülen çalışmalar ve herhangi bir uzman polisin yaptığı işleri öğrenme, Belli başlı can alıcı soruları sorarak anahtar noktaları belirleyebilme, Polisiye olayların toplum yaşamımıza nasıl etki ettiğini öğrenme, Bölgesel polisiye olaylar nedir öğrenme, Çocukların toplumsal sorunların çözülmesinde bireysel ya da bir gruba dahil olarak;ne gibi katkılarda bulunacağını öğrenme, 5)Çok çeşitli bir dünyada yaşamak Hedefler: benzer ve farklı yönlerimizi fark edip saygı gösterme, farklı grupların birer üyesi olarak kişisel özelliklerimize ile bu özelliklerimize katkıda bulunan unsurlar hakkında bilgi sahibi olma, sırayla konuşma ve karşımızdaki kişilere uygun bir şekilde yanıt verme, bütün çocukların yetişkinler gibi yaş,yetenek,cinsiyet vb. gibi özelliklerine bakılmaksızın bir takım temel ihtiyaçları ve hakları olduğunu bilme, ırkçılık da dahil olmak üzere birtakım önyargıları yenmek için farklı stratejiler geliştirme ve bunun için çalışan bireylere destek verme, okul ve aile dahil olmak üzere farklı topluluklar hakkında bilgi sahibi olma, içinde bulunduğu topluluklarla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade etme, bulunduğu topluluklar içindeki çeşitlilikleri fark edip saygı gösterme, fikir paylaşımında bulunmak amacıyla grup çalışmalarında bulunma, kendi ve başkalarının deneyimlerinden yola çıkarak farklı yerler hakkında bilgi sahibi olma, farklı topluluklardaki yaşam tarzları hakkında araştırmalar yapma, hem kendi toplumumuzda hem de dünyanın farklı yerlerindeki toplulukların arasındaki benzerlik ve farklılıkları görebilme, birbirimize bağımlı bir dünyada yaşadığımıza ilişkin kanıtlar bulma, eylemlerinin hem kendilerini hem de başkalarını etkilediğini görme (aile-sınıf örneklerini de vererek)
--	--

	kişisel özellikleri,bulunduğu topluluğun özellikleri ve dünyadaki farklı yerlerin nasıl birbiriyle bağımlı olduğuyla ilgili öğrendiklerini ifade etme, sınıftaki diğer bireyleri dinleyip,dinlediği ifadeleri kullanma, 6)Okuldaki alanlarımızı geliştirmek Hedefler: bir birey olarak okuldaki ve çevremizdeki rollerimizi geliştirme, sınıfımızla belirli konular üzerinde tartışma, demokratik yollarla seçilen bireylerin çoğunluğun fikirlerini nasıl yansıttığını bilme, sevdikleri ve sevmedikleri şeylerle ilgili konuşma, taslak bir harita üzerindeki anahtar coğrafi özellikleri belirleme, grup çalışması yaparak okuldaki bireylerle fikir alışverişinde bulunma, başkalarının düşüncelerini dinleyip fikir alışverişinde bulunmanın önemini kavrama, yeni fikirler üretip keşfetme, fikirlerini başkalarıyla paylaşma, farklı projelerin maliyet ve sınırlılıklarını görme, değişim beklentilerini ve projelerinin içeriğini ifade etme, projeleriyle sonuçta elde edilen durumun karşılaştırmasını yapma, çeşitli amaçlardan ötürü grup tartışmalarına dahil olma, herhangi bir projede neler yaptığını ve projeye nasıl katkıda bulunduğunu ifade etme, 7)Çocuk hakları-insan hakları Hedefler: Hakları,ihtiyaçları ve istekleri arasındaki ayrımı kavrama, temel insan haklarını bilme, hakların beraberinde sorumlulukları getirdiğini kavrama, eylemlerinin hem kendini ve hem de başkalarını etkilediğini kavrama, neden başkalarının duygularını dikkate almamız ve olaylara onların açısından bakabilmemiz gerektiğini
--	---

	kavrama, başkalarının fikirlerini dinledikten sonra yorumda bulunma, doğru ile yanlış arasındaki farkı görüp adil olan ile adil olmayan durumları kavrama, farklı konu ve özellikleri keşfederken drama tekniklerinden yararlanma, bir eylemi gerçekleştirme kararlarının hem kendini ve hem de başkalarını etkilediğini kavrama, başkalarının duygularını dikkate alma ve olaylara onların açısından bakabilme, ırkçılık,alaycılık,zorbalık ve çatışmanın neden ve sonuçlarını kavrayıp mücadele etme;bu gibi durumlarda ihtiyacı olan kişilere yardımda bulunma, gazetelerde,tarih sayfalarında ya da farklı yerlerde karşılarına çıkan insan haklarıyla ilgili haberler hakkında bilgi sahibi olma, evde,toplumda,okulda alabileceğimiz farklı sorumlulukları ve bu sorumlulukların bazen birbirleriyle uyuşmayacağını kavrama, bu uyuşmazlıkları çözmek için birlikte çalışılması gerektiğini kavrama, katılımda bulunma ve sorumluluk alma becerilerini geliştirme, öğrendiklerini yansıtmaya ve bunları başkalarına da öğretebilme, 8)Kurallar ve yasalar beni nasıl etkilemektedir? Hedefler: kanun ve kurallar ile bunlara neden ihtiyaç duyduğumuz hakkında bilgi sahibi olma, kuralların önemini kavrama, demokrasi ve demokrasinin karar verme sürecindeki önemini kavrama, tartışmalarda sırayla söz alma, etkinliğe ve amaca bağlı olarak konuşma içeriğini belirleme, kanunların neden ve nasıl yapıldığını kavrama, farklı kanun çeşitlerini öğrenme, meclisin önemi ve görevini kavrama, bir tartışmada görüşlerini ifade etme, zıt fikirli kişilerle iletişim kurma,
--	---

	gençlerin yıkmak istediği birtakım kanunları sebepleriyle öğrenme, sabıka kaydının bir kişinin hayatına nasıl etki edebileceğini kavrama, kanunlar hakkında öğrendiklerini ifade edip bunları sınıftaki diğer arkadaşlarıyla paylaşma, 9)Mülkiyete saygı duymak Hedefler: çalmanın yanlış olduğunu kavrama, bireylerin pek çok yol ile suça kurban olduklarını kavrama, başkalarının başından geçmiş olanları anlayabilmek için hayal gücünü kullanma, mağaza hırsızlığının sonuçlarını düşünme, farklı suçlar ve bu suçların sonuçları üzerinde düşünme, kamu mülkiyetinin olmaması durumunun sonuçları üzerinde düşünme, kamu alanlarına karşı saygı duyma, kamu mülkiyetine zarar vermenin sonuçlarını düşünme, bireyler ve topluma hizmet için ne gibi kaynakların kullanıldığını kavrama, kamu alanlarına karşı saygı duymanın gerekliliğini kavrama, kamu alanlarına zarar gelmesinin toplum için sonuçlarını düşünme, bireyler ve topluma hizmet için kullanılan kaynakları düşünme, kamu binalarını kullanımını araştırmak için birtakım sorular hazırlama, yerel planlama uygulamaları hakkında bilgi sahibi olma, toplumun farklı bireyleriyle toplumsal konular hakkında fikir ve bilgi alışverişi yapmanın önemini kavrama, yerel meclisin önceliklerini ve karar verme sürecini kavrama, çeşitli amaçlar için grup tartışmalarına katılma, 10)Genç yurttaşlar için yerel demokrasi Hedefler: yerel demokrasi hareketleri ve zaman içindeki değişimleri ile ilgili bilgi sahibi olma, meclisin bulunduğu yeri ve burada bulunmasının sebeplerini kavrama,
--	---

	okul ve çevredeki bireylerle yerel konular hakkında tartışma, bölgemiz bugün nasıl ve gelecekte nasıl olacaktır düşünme, mecliste bizi kimler temsil ediyor ve bu temsilciler nasıl seçiliyor kavrama, mahalle,kasaba,şehir ya da ülke meclisleri ve bu meclislerin yapılanmasını kavrama, meclis üyelerinin neler yaptığını,kararları nasıl aldıklarını ve meclis başkanının görevlerini kavrama, mecliste bizleri temsil eden milletvekillerinin görevlerini kavrama, güncel bir konuyu araştırıp,konu üzerinde tartışma ve görüş bildirme, toplumsal bir konu lehine ya da aleyhine görüş bildirir oylamaya sunma, katılım ve deneyimlerini aktarma, konuşmasını değerlendirme ve etkinliği üzerinde yorum yapma, neler öğrendiklerini okul meclisinde paylaşıp tartışma, 11)Medya-haberlerde ne var? Hedefler: güncel konu,olay ve sorunlar hakkında araştırıp tartışma ve görüş bildirme, yerel ve ulusal yeni güncel hikayeler hakkında bilgi sahibi olma, fikir ve gerçekler arasındaki ayrımı yapabilme, güncel konuları araştırma sırasında sorgulayıcı sorular sorma, medyanın bilgiyi nasıl sunduğunu değerlendirme, farklı haber kaynaklarının hedef kitlelerine uygun olan bilgileri tercih ettiklerini kavrama, haber ve bilgilerin farklı yollarla edinilebileceğini kavrama, haber ve bilgilerin hazırlanıp sunulmasının sorumluluk gerektirdiğini kavrama, güncel konu,olay ve sorunlar hakkında araştırıp tartışma ve görüş bildirme, medyanın bilgiyi nasıl sunduğunu keşfetme, grup çalışmasında bulunma, yetişkinlerle belli konular üzerinde konuşma, kendilerini ve toplumu ilgilendiren konular üzerinde tartışıp fikirlerini yazılı bir şekilde ifade etme, kişilerin yapmış olduğu eylemlerin kendilerini ve başkalarını etkilediğini kavrama,
--	---

	olayları başkalarının açısından görmeye çalışma, başkalarının başından geçmiş olanları anlayabilmek için hayal gücünü kullanma, dramatik bir etkinlikte rol alıp bu rolü sürdürme, 12)Harekete geçmek Hedefler: değişim ve yer değişiminin insan hayatının bir parçası olduğunu kavrama, değişim ve yer değişme ile ilgili düşüncelerini tanımlayabilme, farklı roller üstlenip bu rolleri sürdürebilme, değişimin üstesinden gelebilmek için farklı yöntemler geliştirme, okulun toplumun bir parçası olduğunu kavrama, okula yeni gelen arkadaşlarını anlayıp onlara yardımcı olma, arkadaşlığın önemini kavrama, yeni arkadaşlıklar kurma ve eski arkadaşlıkları devam ettirme yöntemlerini öğrenme, zorbalıkta bulunmanın ve başkalarını bezdirmenin farklı çeşitlerini kavrama, kendine güvenen bir şekilde davranmanın ve zorbalıkla mücadele etmenin yöntemlerini kavrama, yardım ve tavsiye için kime gidilmesi gerektiğini kavrama, değişim ve yer değişme ile ilgili öğrendiklerini kullanma. 5.Sınıf Coğrafya Dersinde Yer Alan Hedefler 1)Su Hedefler: harita ve atlaslardan bilgi elde etme, dünyadaki hava olayları örneklerini öğrenme, fiziki ve beşeri nitelikleri tanımlama, • harita ve plan çizme, • ikincil kaynakları kullanma, • bölgesel ve evrensel su kaynaklarını araştırma.
--	--

	• suyun dünyada nasıl kullanıldığını kavrama, • farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları araştırma, • arazi kullanımını tanımlama, • bilgi ve iletişim kaynaklarını bilgiyi kayıt etmede kullanma, • gözlem yapıp sorular sorma, • kanıt bulup bu kanıtları analiz etme, • ikincil kaynakları kullanma. • arazi kullanımını ile ilgili bilgi sahibi olma, • bir yerleşim bölgesindeki meslekleri öğrenme, • bölgesel bir etkinliğin çevreye etkisini kavrama. 2)Ana yollar trafiğe kapatılmalı mıdır? Hedefler: • bir yeri araştırma. • konu ile ilgili bir çalışma yapma, • bölgesel trafik sorunlarıyla ilgili delil toplayıp biriktirme, • karar verme sürecini gerektiren bir çalışma yapma, • çevredeki değişimleri gözlemleme, • yerlerin nasıl gelişip değiştiğini kavrama, • çözüm yolları getirecek usa vurulabilir planlar yapma, • bir bölgedeki çevresel değişim için öneride bulunma. 3)Farklı bir Birleşik Krallık bölgesi- Llandudno Hedefler: • farklı yerleri araştırma, • coğrafi soruları kullanma, • farklı yerlerin birbirleriyle nasıl bağlantılı olduğunun farkına varma, • atlas ve harita kullanıp açıklama.
--	---

	• ikincil kaynakları kullanma, • coğrafi terimleri kullanma, • temel fiziksel ve insani nitelikleri tanımlama. • konu ile ilgili bir çalışma becerilerini geliştirme, • temel fiziki ve beşeri nitelikleri tanımlama. • bilgiyi toplayıp,kaydedip analiz etme • arazi kullanımını tanımlama, • ekonomik etkinliklerin hakkında bilgi sahibi olma. • insanların çevreyi nasıl etkilediğini kavrama, • bölgesel özelliklerin insanların etkinliklerinin yerini ve özelliklerini nasıl etkilediğini kavrama, • harita ve plan kullanıp açıklama,harita çizme. • bir bölgenin özelliklerini takdir etme. • farklı yerler arasındaki benzerlik ve farklılıkları anlama.
--	--

EK 2: Tablo III.2 : TSBÖP ve İSBÖP’de yer alan konu başlıkları ve alt başlıkları

TSBÖP’de yer alan konu başlıkları ve alt başlıkları	İSBÖP’de yer alan konu başlıkları ve alt başlıkları
Türkiye’de 4. sınıfta okutulan sosyal bilgiler konuları 1.Kendimi Tanıyorum a)Farklılıklarımız b)Bireylerin Duygu ve Düşünceleri c)Mevlana’dan Öğütler d)Herkesin Yaşam Öyküsü Farklıdır e)Bu Benim Kimliğim 2.Geçmişimi Öğreniyorum a)Aile Geçmişimin İpuçları b)Aile Geçmişimin İzleri c)Kültürümüzdeki Halk Eğlenceleri d)Milli Mücadele ve Türk Halkı 3.Yaşadığımız Yer a)Yönleri Bulalım	İngiltere’de 4.sınıfta okutulan tarih dersi konuları 1-Geçmişte insanlar neden Britanya’yı istila edip,buraya yerleşmişlerdir? A)Romalılarla ilgili bir konu çalışması a)İnsanlar neden doğdukları yerlerden ayrılmışlardır? b)Kimler uzun bir süre önce Britanya’yı istila edip,buraya yerleşmiştir? c)Keltler ve Romalılar kimlerdir? d) Boudicca kimdir? e)60’lı yıllarda meydana gelen olay nedir? f) Boudicca’nın ayaklanmasının uzun dönemde ve kısa dönemde sonuçları nelerdir? g)Romalılar Britanya’ya yerleştiklerinde burada ne gibi değişiklikler yapmışlardır? B)Anglo-Saxonlarla ilgili bir konu çalışması a)İnsanlar neden doğdukları yerlerden ayrılmışlardır? b)Kimler uzun bir süre önce Britanya’yı istila edip,buraya yerleşmiştir? c) Sutton Hoo’daki mezar nasıl keşfedilmiştir?

b)Kroki Çizelim c)Çevremde Gördüklerimiz d)Hava Gözlemi e)Gezelim-Öğrenelim f)Yaşadığımız Yeri Tanıyalım g)Deprem Tatbikatı	d)Mezarda neler bulunmuştur? e)Mezar kime aitti? f)Mezarın sahibi olan kişinin zamanında yaşam nasıldı? g)Mezarda yer alan kişi ile ilgili ne gibi bulgular elde edilmiştir?
4.Üretimden Tüketime a)İstek ve İhtiyaçlarımız b)İhtiyaçlarımız c)Pazara Gidelim mi? d)Bir Alışveriş Listesi e)Bilinçli Bir Tüketici miyiz? f)Pamuğun Yolculuğu g)Röportaj Yapıyoruz	C)Vikingler’le ilgili bir konu çalışması a) İnsanlar neden doğdukları yerlerden ayrılmışlardır? b)Kimler uzun bir süre önce Britanya’yı istila edip,buraya yerleşmiştir? c)Vikingler neden anavatanlarından ayrılmışlardır ve nereye gitmişlerdir? d)Vikingler anavatanlarından oldukça uzak olan bölgelere nasıl gitmişlerdir? e)Vikingler Britanya’yı istila edip yerleşmek için buraya ne zaman gelmişlerdir? f)Manastırlar akın etmek için neden en iyi yerlerdi? g)Vikingler’in Britanya’ya yerleştiklerine dair ne gibi kanıtlar vardır? h)Vikingler en sonunda neden Britanya’ya yerleşmişlerdir?
5.İyi ki Var a)Bir Ürün Söyleyelim b)İnternette Araştıralım c)Zaman Tüneli d)Geçmişten Bugüne Teknoloji e)Teknolojinin Hayatımızda Yaptığı Değişiklikler	2)8.Henry neden altı defa evlenmiştir? a)8.Henry kaç kez evlenmiştir? b)8.Henry nasıl bir kişiliğe sahiptir? c)8.Henry bir gün boyunca neler yapardı? d)Henry Catherine’den neden boşanmıştır? e)Anne Boleyn ya da Jane Seymour’la evlenmesi Henry’nin sorunlarını çözmüş müdür?

f)Teknolojiyi Doğru Kullanıyoruz 6.Hep Birlikte a)Bir Gazete Sayfası Hazırlayalım b)Ailemdeki İş Bölümü c)Çevre Kirliliği Nedir? d)Bizler İçin Varlar e)İki Elin Sesi . 7.İnsanlar ve Yönetim a)Pazar Denetimi b)Belediyemizi Tanıyoruz c)Oyun Parkı İstiyoruz d)Bayramımız 8.Uzaktaki Arkadaşım a)Dünya Turu b)Fotoğraflardan Anladıklarımız c)Uzaktaki Arkadaşlar d)Özel Günler	f)Anne ile olan evliliği neden yürümemiştir? g)Henry neden Catherine Howard ve Catherine Parr ile evlenmiştir? h)Henry neden 6 defa evlenmiştir? 3)Tudor zamanlarındaki zengin ve fakir insanların hayatları arasındaki farklılıklar nelerdi? a)Tudor zamanlarındaki zengin ve fakir insanların hayatları arasındaki farklılıklar nelerdi? b) Tudor zamanlarındaki zengin insanlar hayatlarında ne gibi konforlara sahipti? c)Envanterler bu zamandaki insanlarla ilgili bize neler anlatmaktadır? d)Tudor zamanlarındaki fakir insanların yaşantıları nasıldı? e)Zengin ve fakir insanların hayatları arasındaki farklılıklar nelerdi? 4)2.Dünya Savaşı çocuklar için ne demektir? a)2.Dünya Savaşı nasıldı?Nerede ve ne zaman gerçekleşmiştir? b)Blitz neydi? c)Çocuklar neden savaş bölgelerinden tahliye edilmiştir? d)Tahliye edilmek nasıl bir duyguydu? e)İnsanlar savaş boyunca ne yemişlerdir? f)Savaş insanları diğer hangi yollarla etkilemiştir? g)Çocuklar savaş boyunca neler yaşamıştır? h)2.Dünya Savaşı sırasında çocuk olmak nasıl bir duygu idi? I)2.Dünya Savaşı bu bölgede yaşayan çocukları nasıl etkiledi? j)Bu zamandan beri yeni bir dünya savaşını önlemek için neler yapılmıştır?
---	--

	5)Antik Mısır'dan kalanlarla ne gibi bulgular elde edebiliriz? a)Antik Mısır hakkında neler biliyoruz? b)Bir nesneden yola çıkarak antik Mısır'la ilgili neler öğrenebiliriz? c)Peyzaj antik Mısır'daki yaşantılar hakkında ne gibi ipuçları vermektedir? d)Antik Mısırlılardan günümüze ne gibi eserler kalmıştır? e)Bu eserler bizlere antik Mısır'la ilgili neler anlatmaktadır? f)Antik Mısırlıların ölümden sonra hayatla ilgili inançları nelerdi? g)Antik Mısır'dan kalanlarla ne gibi bulgular elde edebiliriz? İngiltere'de 4.sınıfta okutulan vatandaşlık bilgileri dersi konuları 1)Katılımda bulunabilmek-iletişim ve katılım becerilerinin geliştirilmesi 2)Tercihlerimiz a)Ne tür kararlar alıyorum? b)Kararlarımı nasıl alıyorum? c)Tercihlerimize neler etki etmektedir? d>Günlük yaşantımızda bilgi gerektiren kararlarımızı nasıl alıyoruz? 3)Hayvanlar ve biz a)Bizim dışımızda kimler hayvanlara bakmaktadır?
--	--

	b) Sorumluluk alabilmek-Hayvanlar için neler yapabiliriz? 4) Bize yardım eden insanlar-bölgemizdeki polisler a) Bölgemizdeki polis karakolu nerededir ve burada neler yaşanmaktadır? b) Toplum yapımız ve toplumsal sorumluluklarımız nelerdir? c) Bir birey olarak yaşadığım toplumda ne gibi değişiklikler yapabilirim? 5) Çok çeşitli bir dünyada yaşamak a) Birbirine benzeyen ve birbirinden farklı olan şeyler nelerdir? b) Farklı topluluklar nelerdir? c) Farklı mekanlar nelerdir? d) Nasıl hepimiz birbirimizle bağlantılıyız? 6) Okuldaki alanlarımızı geliştirmek a) Okuldaki alanlarımızı geliştirme çalışmalarına nasıl katılabiliriz? b) Okuldaki alanlarımızla ilgili düşüncelerimiz nelerdir? c) Okuldaki alanlarımızı geliştirirken önceliklerimiz nelerdir? d) Değişiklikler yapmak 7) Çocuk hakları-insan hakları a) Haklarımız nelerdir?
--	--

	b)Bu adil değil! c)Sorumluluk alabilmek 8)Kurallar ve yasalar beni nasıl etkilemektedir? a)Neden kurallara ihtiyaç duyarız? b)Kuralları kimler hazırlamaktadır? c)Meclis yasaları nasıl hazırlamaktadır? d)Sorumluluk gerektiren kararlar alabiliriz? 9)Mülkiyete saygı duymak a)Suçun sonuçları nedir? b)Kamu mülkiyetine neden saygı duymalıyız? c)Kamusal alanlarla ilgili neden sorumluluk sahibi olmalıyız? d)Sorumluluk alabilmek-Boş olan yapıları değerlendirmek için neler yapabiliriz? 10)Genç yurttaşlar için yerel demokrasi a)Bölgemizdeki demokrasi hareketleri hakkında neler biliyoruz? b)Sana,bana,bize saygı duymak c)Danışma kuruluna bir ziyaret d)Yerel demokrasi hakkında neler biliyoruz?
--	---

	11)Medya-haberlerde ne var? a)Haberlerde ne var? b)Haberleri hazırlamak-toplumumuzu bilgilendirmek c)Medya sosyal konuları nasıl yansıtmaktadır? 12)Harekete geçmek a)Neden harekete geçmeliyiz? b)Değişime nasıl hazırlanabiliriz? c)Okulumuza yeni gelenlere nasıl yardımcı olabiliriz? d)Peki ya arkadaşlarım? e)Harekete geçmek İngiltere’de 4.sınıfta okutulan coğrafya dersi konuları 1)Çevreyi geliştirmek a)Okul çevremiz nasıldır? b)Sınıfımıza neler atıyoruz?Bunları nasıl azaltabiliriz? c)Okul alanlarımızı ne kadar kirletiyoruz?Bu azaltılabilir mi? d)Çevremiz neden böyle?Geliştirmemiz mümkün mü? 2)Köylerde yaşayan kişiler a)Eskiden kişiler nerelere yerleşmeyi uygun buldular? Eski yerleşim alanlarını nasıl tanımlayabiliriz?
--	--

Türkiye’de 5. sınıfta okutulan sosyal bilgiler konuları 1.Haklarımı Öğreniyorum a)Hangi Gruplarda Yer alıyoruz? b)Sorumluluk Paylaşımı c)Kulüp Kuruyoruz	b)Haritalarda ne gibi kanıtlar yer almaktadır? c)Köyler günümüzde nasıl? d)Çevreden izole edilmiş bir durumda olan çiftlik ve evler köylerle nasıl bağlantı kurar? e)Yerleşim alanları nasıl gelişmektedir? 3)Hindistan’da bir kasaba a)Asya,Hindistan ve Chembakolli nerede yer almaktadır? b) Chembakolli diğer bölgelerle nasıl bağlantı kurmaktadır?Burada yaşamak nasıl olurdu? c) Chembakolli’nin bitki örtüsü nasıldır? d) Chembakolli’de yaşayan çocukların evleri nasıldır? e) Chembakolli’deki okullar nasıldır? f) Chembakolli’deki temel geçim kaynakları nelerdir? g) Chembakolli’deki insanlar ürünlerini nasıl satıp ticaret yapmaktadır? h) Chembakolli ve bizim toplumumuz arasındaki benzer ve farklı yönler nelerdir? İngiltere’de 5.sınıfta okutulan tarih dersi konuları 1)Viktorya Dönemi Britanya’ında yaşamak çocuklar için ne demektir? a)Viktoryalılar kimdi ve ne zaman yaşadılar? b)1840’larda yaşamış olan fakir bir çocuk için hayat nasıldı? c)Viktorya Dönemindeki çocukların hayat standartlarını arttırmak için neler yapıldı?
--	---

d)Misafir Köpek e)Açık Oturum f)Atatürk'ü Tanıyalım g)Hangisi Hak, Hangisi Sorumluluk? h)Siz Olsaydınız Ne Yaptınız? i)Çocuk Olarak Haklarım j)Haklarım k)Resimler Ne Anlatıyor? l)Sınıf Sözleşmesi 2.Adım Adım Türkiye a)Çevremizde Neler Var? b)Müzeye Gidiyoruz c)Kültür Elçisi d)Her Kültürden Bir Hediye e)Kültür Yolculuğu f)Kültürüm Konuşuyor g)Panel h)Yaşadığımız Çevre i)Bayramlar Olmasaydı j)Kültürün Anlattıkları k)Geleneklerimiz	d)19.yy sonlarında okula gitmek nasıl bir duygu idi? e)Viktorya Dönemindeki çocuklar boş zamanlarında neler yapıyorlardı? f)Hayat Viktorya Dönemindeki çocukların yaşantılarını nasıl etkilemiştir? 2)Bölgemizde Viktorya Döneminde hayat nasıl değişmiştir? a)1841 yılında bölgemizde kimler yaşamıştır? b)1841 yılında bölgemizde kimler yaşamış ve çalışmıştır?1841'den bu yana neler niçin değişmiştir? c)Demir yollarının yer alması bölgemizi nasıl etkilemiştir? d)Bölgemizde Viktoryalılar'a ait ne gibi kanıtlar yer almaktadır? e)Bölgemizde Viktorya Döneminde hayat nasıl değişmiştir? 3)1948'den bu yana Britanya'da hayat nasıl değişmiştir? a)2.Dünya Savaşından bu yana yaşanmış olan değişiklikleri keşfetmeye nasıl başlayabiliriz? b)2.Dünya Savaşından bu yana Britanya'daki hayat hakkında bilgi sahibi olabilmek için ne gibi kanıtlardan yararlanabiliriz? c)1948'den bu yana Britanya'da iş, ev, yaşantısı, popüler kültür, nüfus ve teknoloji konularında ne gibi değişiklikler yaşanmıştır?Bu değişimler ne zaman meydana gelmiştir? d)1948'den bu yana Britanya'da yaşanmış olan değişimler arasında ne gibi ilişkiler kurabiliriz? e) 1948'den bu yana Britanya'da yaşanmış olan en önemli değişimler nelerdir?Bu değişimler arasındaki bağlantılar nedir? 4)Antik Yunanlılar kimlerdi? a)Antik Yunanlılar nerede ve ne zaman yaşamışlardır? b)Atinalılar ve Spartalıların arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdi?
---	--

k)Değişim Rüzgarı	c)Antik Yunan savaşçılarını güçlü kılan şey ne idi?
l)Atatürk İlke ve İnkılapları	d)Maraton mücadelesi sonunda elde edilen zafer Antik Yunanlılar için ne ifade ediyordu?
3.Bölgemizi Tanıyalım	e)Antik Yunanlılar kime ve niçin tapıyorlardı?
a)Bölgemizin Kabartma Haritası	f)Tiyatroda neler olmuştur?
b)Yeryüzü Şekilleri	h)Kaynaklar Antik Yunan olimpiyatlarının önemi hakkında neler söylemektedir?
c)Türkiye'm	5)Antik Yunanlıların fikirlerini günümüzde nasıl kullanıyoruz?
d)Ablamın Ödevi	a)Günümüzde hangi yunanca kelimeleri neden kullanıyoruz?
.e)Gizli Ada	b)Yunan alfabesi bizimkine benziyor mu?
)Bölgemizin Filmi	c)Antik Yunan okulları ile bizim okullarımız arasındaki benzerlikler nelerdir?
g)Balonla Türkiye Turu	d)Antik Yunanlılar yapılarımızı nasıl etkilemiştir?
h)Yoğun Nüfuslu Yerler	e)Büyük Yunan düşünürleri tarih,coğrafya ve diğer okul konularımıza ne gibi katkılar sağlamıştır?
ı)Geziye Gidiyoruz	f)Modern olimpiyatlarda yer alan hangi oyunlar antik dönemdekilerle benzerlik göstermektedir?
i)Fotoğraflar Dillendi	g)Antik Yunanlılardan bizim toplumumuza neler geçmiştir?Bunlardan en önemli olanı nedir?Neden?
j)Doğal Çevreye Duyarlı Olalım	6)İndus Vadisi Medeniyeti hakkında neler öğrenebiliriz?
k)Ağtlar	a) İndus Vadisi Medeniyeti nerede yer almaktaydı?
l)Deprem ve Korunma Yolları	b) İndus Vadisi Medeniyeti ne kadar sürmüştür?
m)İnsanlar ve Afetler	c) İndus Vadisi Medeniyeti nasıl keşfedilmiştir?
4.Ürettiklerimiz	d)Sokaklar ve binalar Mohenjo-Daro'daki hayat hakkında bize ne anlatmaktadır?
a)Ekonomik Faaliyetler	e)Arklardaki resimler Mohenjo-Daro'daki hayat hakkında bize ne anlatmaktadır?
	f)Tarihi kanıtları neden ve nasıl sınıflandırıyoruz?

b)Ekonomi Sayfası c)Güneşe Merhaba d)Al Gözüm Seyreyle e)Bölgemizin Ekonomik Faaliyetleri f)Resimli Haritamız g)İlişkilendirelim h)Çevremdeki Meslekler ı)Grafik Okuyoruz i)Atölye Gezisi j)Röportaj Yapıyoruz k)Karikatür Yarışması l)Yeniden Üretiyoruz m)Benim Şehrim	g) Indus Vadisi Medeniyeti ile ilgili ne gibi yazılı kanıtlar vardır? h)Balık alfabesi nasıl tercüme edilmektedir? İ) Indus Vadisi Medeniyeti hakkında ne gibi bulgulara ulaştık? İngiltere’de 5. sınıfta okutulan vatandaşlık bilgileri dersi konuları 1)Katılımda bulunabilmek-iletişim ve katılım becerilerinin geliştirilmesi 2)Tercihlerimiz a)Ne tür kararlar alıyorum? b)Kararlarımı nasıl alıyorum? c)Tercihlerimize neler etki etmektedir? d)Günlük yaşantımızda bilgi gerektiren kararlarımızı nasıl alıyoruz?
5.Gerçekleşen Düşler a)Teknolojik Buluşlar b)İhtiyaçtan Teknolojik Gelişmeye c)Gelişen Teknoloji d)Ben Bir Bilim Adamıyım e)Dönüşüm f)İyi ki Var	3)Hayvanlar ve biz a) Bizim dışımızda kimler hayvanlara bakmaktadır? b) Sorumluluk alabilmek-Hayvanlar için neler yapabiliriz? 4) Bize yardım eden insanlar-bölgemizdeki polisler a) Bölgemizdeki polis karakolu nerededir ve burada neler yaşanmaktadır? b) Toplum yapımız ve toplumsal sorumluluklarımız nelerdir? c) Bir birey olarak yaşadığım toplumda ne gibi değişiklikler yapabilirim? 5)Çok çeşitli bir dünyada yaşamak a) Birbirine benzeyen ve birbirinden farklı olan şeyler nelerdir?

g)Merak Ediyorum	b) Farklı topluluklar nelerdir?
h)İyi ki Onlar Vardı	c) Farklı mekanlar nelerdir?
ı)Atatürk ve Bilim	d) Nasıl hepimiz birbirimizle bağlantılıyız?
i)Atatürk'ün Gözüyle Bilim ve Teknoloji	
j)Bilim Şenliği	6) Okuldaki alanlarımızı geliştirmek
k)Bilim Topluluğu	a) Okuldaki alanlarımızı geliştirme çalışmalarına nasıl katılabiliriz?
l)Bilim Sayfası	b) Okuldaki alanlarımızla ilgili düşüncelerimiz nelerdir?
	c) Okuldaki alanlarımızı geliştirirken önceliklerimiz nelerdir?
6.Toplum İçin Çalışanlar	d) Değişiklikler yapmak
a)Yardımsever Kuruluşlar	
b)Buse'nin Okulu	7) Çocuk hakları-insan hakları
c)Benim Görüşüm	a) Haklarımız nelerdir?
d)Biz Olmasaydık	b) Bu adil değil!
e)Ben Bir Sivil Toplum Kuruluşuyum	c) Sorumluluk alabilmek
f)Ve Bir Gün Onlarla Tanıştık	
g)Tema'yla El Ele	8) Kurallar ve yasalar beni nasıl etkilemektedir?
h)Hangi Kuruluştaki Hangi Roller Var?	a) Neden kurallara ihtiyaç duyarız?
ı)Eğitimsiz Olmaz	b) Kuralları kimler hazırlamaktadır?
i)Siz Neler Yapıyorsunuz?	c) Meclis yasaları nasıl hazırlamaktadır?
	d) Sorumluluk gerektiren kararlar alabiliriz?
7.Bir Ülke Bir Bayrak	9) Mülkiyete saygı duymak
a)Okul Taşıtı	a) Suçun sonuçları nedir?

b)Okula Gelinceye Kadar .c)Çadır Kamp d)Oyunun Kuralları e)Oyun Yazalım f)Yönetim Birimleri .h)Resmi Belgeler ı)Soralım Öğrenelim i)Haberleri İzliyoruz j)İnternette Araştırıyoruz k)Demokrasi l)Sınıf Sözleşmesini Değerlendiriyoruz m)Bayrağım n)Hayallerim 8.Hepimizin Dünyası a)Dünya Çocuğu Olmak b)Ne Kadar Birbirimize Benziyoruz? c)Dünya Ne Kadar Küçük d)Atatürk Diyor ki e)Dünyanın Neresindeyiz? f)Çiçek Şöleni g)Dostlar Ticarette	b) Kamu mülkiyetine neden saygı duymalıyız? c) Kamusal alanlarla ilgili neden sorumluluk sahibi olmalıyız? d) Sorumluluk alabilmek-Boş olan yapıları değerlendirmek için neler yapabiliriz? 10) Genç yurttaşlar için yerel demokrasi a) Bölgemizdeki demokrasi hareketleri hakkında neler biliyoruz? b) Sana,bana,bize saygı duymak c) Danışma kuruluna bir ziyaret d) Yerel demokrasi hakkında neler biliyoruz? 11)Medya-haberlerde ne var? a)Haberlerde ne var? b)Haberleri hazırlamak-toplumumuzu bilgilendirmek c)Medya sosyal konuları nasıl yansıtmaktadır? 12)Harekete geçmek a)Neden harekete geçmeliyiz? b)Değişime nasıl hazırlanabiliriz? c)Okulumuza yeni gelenlere nasıl yardımcı olabiliriz? d)Peki ya arkadaşlarım? e)Harekete geçmek
---	---

h) Albüm Hazırlıyoruz ı) Film Çalışma Kağıdı i) Hayali Yolculuk	İngiltere’de 5.sınıfta okutulan coğrafya dersi konuları 1) Su a) Bölgemizde nerede su bulabiliriz? Dünyamızda nerelerde su bulabiliriz? b) Su ihtiyaç duyulan yerlerden nasıl çıkartılmaktadır? c) Suyu kimler ne için kullanmaktadır? d) Bütün sular kullanılabilir mi? Su nasıl kullanılabilir hale getirilebilir? e) Kimler suya sahiptir? Kimler su için para ödemektedir? Hangi meslek grubu mensupları bize su sağlamak için çalışmaktadır? 2) Ana yollar trafiğe kapatılmalı mıdır? a) Ana yollar nasıldır? b) Trafik ne derece önemli bir sorundur? c) Ana yollar trafiğe kapatılmalı mıdır? d) Ana yollar trafiğe yakın mı olmalıdır? e) Ana yollardaki trafik sorununu çözümü için neler yapılabilir? 3) Farklı bir Birleşik Krallık bölgesi- Llandudno a) Llandudno nerede yer almaktadır? b) Llandudno nasıl bir yer olmasını istiyoruz? c) Llandudno aslında nasıl bir yerdir? d) Llandudno neden bu haldedir? e) Burada yaşamak nasıl bir duygudur? f) Llandudno ve bizim toplumumuz arasındaki benzer ve farklı yönler nelerdir? Bunun nedeni nedir?
--	--

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	:Emine Seda Gün
Doğum Yeri ve Tarihi	:Zonguldak 6/9/1982
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	:Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	:Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	:İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	:
İş Deneyimi	
Stajlar	:
Projeler	:
Çalıştığı Kurumlar	:MEB
İletişim	
E-Posta Adresi	:eseda61@hotmail.com
Tarih	: